

www.skamia.com
E-mail: skamia78@yahoo.gr

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΚΑΜΙΩΤΩΝ ΛΕΣΒΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κωδικός: 3138

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 155 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010 Τιμή φύλλου: 0.15 € - ΧΡΟΝΟΣ 31ος Δ/ση: Ιθώμης 14 Γκύζη Αθήνας ΤΚ 11475 - Τηλ. 210 38 44 941

Ανοιχτή Επιστολή στο νέο Δήμαρχο Λέσβου

Κυρία Δήμαρχε, οι πρόσφατες δημοτικές εκλογές του Νοεμβρίου σας ανέδειξαν νικήτρια στο νεοσυσταθέντα Καλλικρατικό δήμο Λέσβου. Η επιθυμία των δημοτών, όπως αυτή καταγράφηκε από το τελικό αποτέλεσμα, είναι σεβαστή και δεν αμφισβητείται από κανέναν.

Κύριε Δημήτρη Βουνάτσο, αναλαμβάνετε το νέο δήμο σε μια κρίσιμη εποχή λόγω της οικονομικής κρίσης που ταλανίζει τη χώρα, αλλά κυρίως λόγω των διαρθρωτικών αλλαγών που συντελούνται στο χώρο της Αυτοδιοίκησης με τις συνενώσεις των δήμων βάσει του σχεδίου Καλλικράτης.

Σε πρόσφατες δηλώσεις είχατε αναφέρει χαρακτηριστικά: «Ο Καλλικρατικός νέος δήμος Λέσβου προέρχεται από τα ερείπια της κατάρτησης 13 καποδιστριακών δήμων! Έχει έκταση 1.600 τετ. χιλ. και ακτογραμμή μήκους περίπου 400 χλμ, ενώ είναι δέκατος όγδοος σε πληθυσμό. Εκτατικά είναι ο μεγαλύτερος δήμος της επικράτειας, με το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολούμενο στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας και με επιδεινούμενο δημογραφικό πρόβλημα. Η διοικητική ανασυγκρότηση του δήμου μας, παρά τις μεγάλες θεσμικές αδυναμίες του Καλλικράτη, είναι το πρώτο καθήκον μας. Ταυτόχρονα, μέσα στις προτεραιότητές μας είναι και η οικονομική ανασύσταση, επειδή κληρονομούμε δυσβάστακτα χρέη, μαζί με την επίσης εκ βάθρων ανασυγκρότηση της υπηρεσίας αποκομιδής και διαχείρισης απορριμμάτων. Αληθώς πρόκειται για ηράκλειο άθλο».

Άρα βάζετε ένα μεγάλο στοίχημα. Να επιφέρετε όλες τις αλλαγές που προβλέπει ο νόμος σε διάστημα τριών μηνών για τη σύσταση του νέου δήμου και ταυτόχρονα να καταφέρετε να λειτουργείτε σε καθημερινή βάση, αφού τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν - στο ξεκίνημα τουλάχιστον - θα είναι πάμπολλα και θα πρέπει εσείς και η νέα δημοτική αρχή να χάσετε τον «ύπνο σας», για να τα αντιμετωπίσετε.

Καλείστε να διαχειριστείτε προβλήματα. Επισημαίνουμε εδώ ότι θα παρουσιάσουν μεγάλο ενδιαφέρον οι επιλογές σας σε κρίσιμα θέματα λειτουργίας του νέου Δήμου.

Η διαχείριση και η εκτέλεση ειδικών προγραμμάτων που είναι ενταγμένα στο ΕΣΠΑ, η ολοκλήρωση έργων που είναι σε εξέλιξη αλλά και μελέτες για νέα έργα

πρέπει να είναι στις προτεραιότητές σας.

Εδώ φυσικά θα κριθεί η επάρκεια αλλά και η ικανότητα των συνεργατών σας. Σίγουρα θα πρέπει να λειτουργήσετε με τέτοιο τρόπο και να δώσετε λύσεις, διαφοροποιούμενες από λαθεμένες επιλογές προηγούμενων χρόνων.

Πρέπει πάση θυσία να εξεύρετε τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, για να «περπατήσετε», πρέπει με ιδιαίτερη προσοχή να αφουγκραστείτε τις τοπικές κοινωνίες, να «πιάσετε το σφυγμό και τον παλμό τους» προσπαθώντας να ελαχιστοποιήσετε την απόσταση μεταξύ της έδρας του Δήμου και των μικρών απομακρυσμένων χωριών.

Με έντονο το ενδιαφέρον που εκδηλώσατε εσείς και ο συνδυασμός σας πριν τις εκλογές για τη διεκδίκηση του δημαρχιακού θώκου, θα πρέπει μετά από αυτές να συνοδεύετε και με την ανάλογη διάθεσή σας να δώσετε λύσεις στα προβλήματα που πάντοτε θα ανακύπτουν, έχοντας ως γνώμονα το καλό του τόπου μας.

Ειδικότερα όσον αφορά τη Σκαμιά, ο Σύλλογος μας έχει καταθέσει απόψεις και θέσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα.

Πάγιο αίτημα μας παραμένει η προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Είναι αλήθεια ότι η αρμονική συνύπαρξη και των δύο, μέχρι τώρα προσδίδει στον τόπο μας την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του.

Η Σκαμιά, οικισμός παραδοσιακός, με σπίτια και αρχοντικά ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας, καθώς και ξωκλήσια, ρεματιές, πλαγιές και βουνά ιδιαίτερου φυσικού κάλλους συνθέτουν την ταυτότητα της.

Δυστυχώς σε πολλούς από μας αυτή η ιδιαιτερότητα του τόπου μας δεν έχει γίνει βίωμα και χρειάζομαστε συνεχώς κάποιον να μας το υπενθυμίζει. Πρακτικές που ακολουθούνται και είναι ταυτόσημες με το εύκολο κέρδος και το φτηνό κόστος, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζουν την ιδιαίτερη ποιότητα του τόπου και να

στη σελ. 4

Με τη σκέψη στη Σκαμιά η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας

Την καθιερωμένη εκλογο-απολογιστική συνέλευση και την κοπή της πίτας πραγματοποίησε ο Σύλλογος μας στα γραφεία του την Κυριακή 6 Φεβρουαρίου. Σύμφωνα με το πρόγραμμα της εκδήλωσης στις 11:00 π.μ. ξεκίνησε ο διοικητικός απολογισμός από τον Πρόεδρο του Συλλόγου μας Γιώργο Ευαγγέλου.

Στην εισήγησή του ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στο ρόλο και στη δράση του Συλλόγου μας την χρονιά που πέρασε και εστίασε στο νέο ρόλο, που καλείται να διαδραματίσει ο Σύλλογός μας -όπως βέβαια και όλοι οι άλλοι σύλλογοι της περιοχής μας, στον νέο υπερδιευρυμένο Δήμο Λέσβου. Μετά την εμπεριστατωμένη απεικόνιση και καταγραφή των προβλημάτων που απασχολούν τη Σκαμιά και τη Σκάλα, και κατά συνέπεια το Σύλλογο, ανέπτυξε τον προβληματισμό του για την τύχη των μικρών οικισμών, όπως η Σκαμιά, στο πλαίσιο του νέου αχανούς και δυσδιοίκητου Δήμου.

Κατά τη διάρκεια της τοποθέτησής του έκανε σύνομη αναφορά σε πάγιες θέσεις και απόψεις του Συλ-

λόγου, βάσει των οποίων γίνεται ο προγραμματισμός της δράσης μας. Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκε σε θέματα όπως: η προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (δυστυχώς ερχόμαστε καθημερινά αντιμέτωποι με τέτοιου είδους ζητήματα), η προβολή και καταγραφή της πολιτιστικής μας παράδοσης -κυρίως μέσω της εφημερίδας μας (ελαιοτριβείο Πλατογιάννη, αρχοντικό Ελευθεριάδη, Λαογραφικό μουσείο και Αίθουσα Στράτη Μυριβήλη, τέμπλο Σωτήρας), τα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δυο οικισμοί, η Σκάλα και η Σκαμιά, στα οποία ο Σύλλογος πολλές φορές καλείται να παρέμβει και να βοηθήσει (ιατρείο, σχολείο κ.α.) και τέλος οι προοπτικές και οι δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και προβολής του τόπου μας.

στη σελ. 4

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Τα Δ. Σ. των Συλλόγων Σκαμιωτών & Καπιωτών Λέσβου σας προσκαλούν στο ετήσιο γλέντι, που φέτος θα πραγματοποιηθεί στο «Αρχοντικό της Φωτεινής» (Λ. Βουλιαγμένης 318 & Αγ. Βασιλείου, Αγ. Δημήτριος) την Κυριακή 20 Μαρτίου 2011 και ώρα 13.00.

Ο Βαγγέλης Σαραντίδης στο βιολί και η ορχήστρα του θα μας ταξιδέψουν στα μουσικά μονοπάτια της λαϊκής, ρεμπέτικης και παραδοσιακής μουσικής αλλά και του γνήσιου και αυθεντικού μυτιληνιού γλεντιού.

Τιμή πρόσκλησης 25€ (στην οποία συμπεριλαμβάνεται πλούσιο μενού, χύμα άφθονο κρασί & αναψυκτικά)

Η παρουσία σας θα μας τιμήσει ιδιαίτερω.

Κοινωνικά

Γάμοι

Ο Τσιντρής Κώστας και η Ευτέρπη Λημναίου παντρεύτηκαν. Να ζήσουν ευτυχισμένοι!

Βαπτίσεις

Ο Γιώργος Κυπαρίσσης και η Παναγιώτα βάπτισαν πρόσφατα το αγοράκι του και του έδωσαν το όνομα Στράτος.

Η Μαριάνθη Κυπαρίσση και ο Σπύρος Αναγνωστόπουλος βάπτισαν το κοριτσάκι τους.

Να τους ζήσουν!

Γεννήσεις

Η Μαρία Βασιλείου γέννησε

κοριτσάκι.

Η Ασημίνα Κατραντζή και ο Μάρκος Κονιτόπουλος γέννησαν κοριτσάκι.

Να τους ζήσουν!

Πένθη

Πρόσφατα απεβίωσαν οι: Φρόσω Πιντέρη, Γιάννης Αποστ. Κραντίνος, Παναγιώτης Κανελλής, Κική Ευαγγελινού-Βαλαμής και Γιώργος Ευστρ. Βασιλείου. Στις οικογένειες τους εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Ευχαριστήριο

Επιθυμούμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όσους με οποιονδήποτε τρόπο μας συμπαράσταθηκαν για την πρόωρη απώλεια της αγαπημένης μας Φρόσως Πιντέρη.

Ο σύζυγος, τα παιδιά & ο αδελφός

Προσφορές

(για την κατασκευή τάφων στο νεκροταφείο της Σωτήρας)

Αμαλία Τσεσμετζή (στη μνήμη του πολυαγαπημένου της συζύγου Νίκου)	500 €
Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Σκάλας Σκαμιάς	320 €
Εξωραϊστικός Σύλλογος Σκάλας Σκαμιάς	200 €
Αλέκος Καραγιώργης (Γραφείο Κοινωνικής Εξυπηρέτησης)	300 €
Ανδρόνικος Μαυράπιδος & Γιάννης Κομνηνός κατασκευή τάφου	

Ενισχύσεις για το τέμπλο της Σωτήρας

Όλγα Καλλιγέρη (στη μνήμη Δημήτρη Κορλεντίνη)	50 €
Ελευθερία Παπαδάκη (Καμίνια)	50 €

Προσφορές στην Αγία Φωτεινή (όπως μας ενημερώνει η εκκλησιαστική επιτροπή)

Ελένη Τσαλίκη αντί στεφάνου εις μνήμη Γιώργου Σοφοκλέους, Δημήτρη Κορλεντίνη, Φρόσως Πιντέρη & Γιάννη Κραντίνου	50 €
Ευριδίκη Πλατογιάννη (στη μνήμη του πολύ καλού κι αγαπημένου Γιάννη Αποστ. Κραντίνου)	50 €
Έλλη Σταυρακέλλη (στη μνήμη του πολύ καλού κι αγαπημένου Γιάννη Αποστ. Κραντίνου)	50 €
Βασίλης & Αφρούλα Γρηγορίου (αντί στεφάνου στον αγαπητό και αξέχαστο αδελφό φίλο Γιάννη Κραντίνο	20 €

Η ΓΩΝΙΑ ΜΑΣ

Τα νέα του ΛΕΠΕΤΥΜΝΟΥ και της ΑΡΓΕΝΟΥ

Γεννήσεις

Ο Θεολόγος Κάιπατζης και η Χαρά Ευαγγέλου απέκτησαν αγόρι.

Ο Θεοκλής Καλπάρης και η Παναγιώτα Γιαρινάκη απέκτησαν αγόρι.

Να τους ζήσουν.

Πένθη

Πρόσφατα απεβίωσαν οι: Αλέξανδρος Μουτάφης, Δημήτρης Γιακμόγλου, Ελπινίκη Γελαγώτη, Γιώργος Σβίγγος, Μαρία Κόλφη. Στις οικογένειές τους εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Μνήμη Κώστα Καλπάρη

Πάνε έξι μήνες από τον πόνο του αδελφού μας και ο πόνος μας είναι μεγάλος. Δεν καταλάγιασε και πιστεύουμε ότι δυστυχώς θα χρωματίζει όλη

την υπόλοιπη ζωή μας:

«Από τότε που έφυγες το μυαλό μας και το σώμα μας κάνει μια ατέλειωτη προσπάθεια, για να μη σε ξεχάσει. Οι φωτογραφίες και τα γράμματα είναι τα μέρη που ακουμπά η θύμησή μας. Η μαγνητοφωνημένη ομιλία σου είναι ένας τρόπος, για να ακούμε τη φωνή σου. Η ζωή μας άλλαξε. Όλα τα χειμωνιάτικα βράδια μας περνάνε με την προσπάθεια να σε ξαναφέρουμε κοντά μας»

Οι αδελφές σου Ρηνούλα, Φανή, Όλγα.

Με απειλή λουκέτου και το Δημοτικό Σχολείο Σκαμιάς

Με πολλά προβλήματα ξεκίνησε η φετινή χρονιά για το Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας και καθώς βρισκόμαστε στο μέσο σχεδόν τη σχολικής περιόδου τα προβλήματα αυτά πολλαπλασιάζονται. Το βασικότερο, όμως, πρόβλημα που προέκυψε ήταν αυτό της ενδεχόμενης συνένωσής του με το Δημοτικό Σχολείο Κάπης-Κλειώς.

Σύμφωνα με πληροφορίες που μας μετέφερε ο δραστήριος Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων πραγματοποιήθηκε συνάντηση στις αρχές Ιανουαρίου στο σχολείο Κάπης-Κλειώς παρουσία της προϊσταμένης Α΄/βαθμιας εκπαίδευσης Λέσβου, κ. Τασούλας Τσολερίδου. Εκεί συζητήθηκε το ενδεχόμενο κλεισίματος του ήδη ενοποιημένου σχολείου Σκαμιάς και οι μαθητές να μεταφερθούν στο νεόδμητο δημοτικό των προαναφερθέντων γειτονικών χωριών.

Για την ιστορία της υπόθεσης πρέπει να αναφέρουμε ότι σε πολλά χωριά του νησιού μας τα δημοτικά σχολεία «απειλούνται» με λουκέτο, για να προκύψουν «μεγαλύτερες και πολυδύναμες σχολικές μονάδες». Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει θυελλώδεις αντιδράσεων από φορείς, γονείς και συλλόγους που δεν θέλουν να ερημώσουν και να εγκαταλειφθούν οι σχολικές μονάδες στα χωριά τους.

Είναι αλήθεια ότι, όταν κλείνει ένα σχολείο, εξαφανίζεται ένα ζωντανό κύτταρο της κοινωνίας-κοινότητας. Είναι επίσης αλήθεια ότι, όταν κλείνει ένα σχολείο, δεν γίνεται πάντα σε βάρος των μαθητών. Κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάζεται χωριστά.

Αυτό ισχυρίζονται οι γονείς και ο Σύλλογος του χωριού μας. Μας κατέθεσαν τον προβληματισμό τους: «Γιατί να κλείσει το σχολείο του χωριού μας; Συντρέχουν τόσο σοβαροί λόγοι; Μα, οι μαθητές του μέχρι τώρα 4θεσίου σχολείου είναι πάνω από είκοσι και σε δυο-τρία χρόνια ο αριθμός τους αναμένεται να ξεπεράσει τους τριάντα!». Εύλογα διατυπώνουν αυτή την απορία. Επίσης σε ενδεχόμενο συγχώνευσης ο Σύλλογος αγωνιά για την

ά των παιδιών από το ένα χωριό στο άλλο, ιδίως κατά τους χειμερινούς μήνες, που το οδόστρωμα γίνεται ολισθηρό λόγω παγετού. «Ποιος θα μας εγγυηθεί την ασφαλή μεταφορά των παιδιών μας», διατυπώνουν με αγωνία το ερώτημά τους.

Τα προηγούμενα χρόνια έγιναν πολλές προσπάθειες για τη συντήρηση του κτηρίου και την κάλυψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού (διαδίκτυο, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εμπλουτισμός βιβλιοθήκης κ.α.). Μεγάλες προσπάθειες κατέβαλλαν τόσο οι δάσκαλοι, που υπηρέτησαν και μέχρι σήμερα υπηρετούν, όσο και οι φορείς και οι ιδιώτες, που προσέφεραν και συνεχίζουν να προσφέρουν ακόμα και σήμερα σημαντικές ενισχύσεις βλέποντας την ανεπάρκεια της πολιτείας στο να καλύψει ακόμα και στοιχειώδεις ανάγκες.

Πολλές φορές οι δάσκαλοι και οι μαθητές έλαβαν μέρος σε εκπαιδευτικά προγράμματα, υλοποίησαν projects, έκαναν γιορτές κι έδωσαν ένα ηχηρό παρόν στην «ασάλευτη» ζωή της επαρχίας.

Γιατί τώρα αυτή η μανία να κλείσουν σχολεία που αριθμούν είκοσι ή τριάντα ή σαράντα μαθητές; Όλες αυτές οι αντιδράσεις, που καθημερινά διαβάζουμε στις τοπικές εφημερίδες είναι παράλογες; Είναι ένας στείρος τοπικισμός, που αρνείται εγωιστικά σε βάρος των παιδιών και της εκπαίδευσής τους να παραδεχτεί ότι ο «τόπος μας σβήνει». Ή μήπως είναι μια κραυγή αγωνίας των τοπικών κοινωνιών, για να μη χαθεί και μη τους πάρουν, ό,τι

ζωντανό έχει απομείνει;

Όσον αφορά στην περίπτωση του Σχολείου της Σκαμιάς, ήδη έχει γίνει συνένωση με τα γειτονικά χωριά της Αργένου, του Λεπετύμνου και της Σκάλας. Είναι τόσο μεγάλη η ανάγκη για περαιτέρω συνένωση;

Σύμφωνα πάντως με πρόσφατα δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο το Δημοτικό Σχολείο Σκαμιάς δεν προτάθηκε, προς το παρόν τουλάχιστον, να κλείσει αλλά από 4/θέσιο υποβιβάζεται σε 2/θέσιο. Με γραπτή ανακοίνωσή τους που μας έστειλε ο Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων τονίζει ξεκάθαρα: «Ζητάμε να μη τιμωρηθεί το Δ. Σ. Σκαμιάς με την υποβάθμισή του από 4/θέσιο σε 2/θέσιο, επειδή αρνηθήκαμε την συνένωση με το σχολείο της Κάπης». Στην ανακοίνωσή τους προσδιορίζουν τους λόγους της άρνησης συγχώνευσης, που έχουν αναφερθεί πιο πάνω, και προσθέτουν ακόμα έναν: «Η καθημερινή ταλαιπωρία που υποβάλλονται τα παιδιά μας κατά την μετακίνησή τους είναι ήδη μεγάλη. Η μεταφορά τους σε ακόμα πιο μακρινά χωριά αυτομάτως συνεπάγεται περιορισμό άλλων δραστηριοτήτων, όπως διάβασμα, παιχνίδι, ελεύθερο χρόνο κ.α.».

Οι οριστικές αποφάσεις θα παρθούν από το Υπουργείο μετά τις εισηγήσεις που θα κάνουν οι κατά τόπους διευθύνσεις. Κι ελπίζουμε αυτές να είναι όντως προς όφελος των παιδιών και της ελληνικής κοινωνίας και όχι μια ακόμα λανθασμένη πολιτική επιλογή για την ελάττωση του τεραστίου χρέους της ελληνικής οικονομίας.

Προσφορές στο Σύλλογό μας

Γιάννης Νικάκης (Μεσολόγγι)	20€
Νίκος Λιαμής (Γερμανία)	50€
Δέσποινα Παναγιωτέλλη-Κωνσταντινίδη (Ερεσός)	50€
Όλγα Καλπάρη Αλεξέλλη (στη μνήμη του αδελφού της Κώστα Καλπάρη)	100€
Άγνωστος	20€
Μάρω Λιόση (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη, Παναγιώτη Κανελλή, Γιάννη Απ. Κραντίνου)	50€
Οικογένεια Σταμάτη Τσάκου (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη)	50€
Ειρήνη Ραφτοπούλου (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη)	50€
Παναγιώτης Μαυρίδης (στη μνήμη των γονέων του Ιωάννου και Σοφίας)	200€
Όλγα Τσαλίκη (στη μνήμη των γονέων της Γεωργίου και Νεράντζης Ευαγγέλου, στη μνήμη των αδελφών της)	200€
Νερατζία Μαυρίδη-Τσαλίκη (στη μνήμη του πατέρα της Νικολάου)	70€
Δροσούλα Μυριβήλη-Αγγελοπούλου	350€
Μαρία Ιατροπούλου	35€
Μαρία Ντόλα	20€
Άγνωστος	50€
Άγνωστη	40€
Άγνωστη	20€
Σωκράτης Τσιλικλής	35€
Ελευθέριος Τσιλικλής	35€
Μαριάννα Κατραντζή-Αρχιμανδρίτη	35€
Στράτος Κυπαρίσσης	100€
Κατερίνα-Ειρηνέλα Θεοδοσίου	45€
Καίτη και Σταύρος Δεσαλέριος (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη)	50€
Χρυσούλα Σπέντζου (στη μνήμη Δημήτρη Κορλεντίνη)	50€
Νικολέτα Παπάνη	35€
Ελευθέριος και Ιωάννα Βασιλείου (στη μνήμη του αδελφού τους Γιώργου Βασιλείου)	200€
Κώστας και Άννα Βασιλείου (στη μνήμη του αδελφού τους Γιώργου Βασιλείου)	100€

Σκαμιά

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ιδιοκτήτης:
Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΚΑΜΙΑΩΤΩΝ
ΛΕΣΒΟΥ

www.skamia.com
E-mail: skamia78@yahoo.gr
«ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΓΟΡΓΟΝΑ»
Γραφεία: Ιθώμης 14,
Γκύζη Αθήνα Τ.Κ. 11475
Τηλ. 210 38.44.941

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Εκδότης: (υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο)

Ευαγγέλου Γεώργιος
Δαρδανελίων 166 Ν. Σμύρνη
Τ.Κ. 171 23 Τηλ. 210 9359543

Συντακτική Επιτροπή

Όλα τα μέλη του Δ.Σ.

Συνδρομή ετήσια 5 €

Φωτοστοιχειοθεσία - Εκτύπωση

«Ν. ΖΩΡΖΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.»

Μεσολογγίου 10 & Μάνης
Αθήνα - Τηλ. 210 33.01.600

Πωλητήρια

✓ Πωλείται παλιά οικία στη Σκαμιά 104, 83 τ.μ. Πληροφορίες στα τηλέφωνα 210 7785144, 22530 55246 και 6939791656 (Κώστας Βασιλείου)

✓ Πωλείται οικόπεδο, κτήμα επίπεδο γωνιακό, περιφραγμένο, έκτασης 6,8 στρεμ. πάνω στον δρόμο προς την παραλία της Κάγιας (Σκάλα Σκαμιάς), σε απόσταση 70 μ. από τη θάλασσα σε λογική τιμή. Πληροφορίες στα

τηλέφωνα 2290 76238 και 6942421821 (Γιάννης Αναγνώστου)

✓ Πωλείται οικόπεδο, 1085 τ.μ., εντός του οικισμού της Σκαμιάς (δίπλα στην Αγ. Φωτεινή), άρτιο και οικοδομήσιμο.

Πληρ. Γιάννης Κραντίνος, τηλ. 6946160088.

✓ Πωλείται οικόπεδο έκτασης 4 στρεμ. δίπλα στη θάλασσα στην θέση Πλάτανος στη Σκάλα Σκαμιάς. Πληροφορίες Νίκος Τσιλικλής (τηλ. 6972 275523).

ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ

Εξυπηρέτηση όλο το 24ωρο
(σε όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό)

ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ - ΤΗΛ. 22 53093 420
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΑΣ - ΤΗΛ. 22 530 42065
ΚΙΝ. 6977 393961 - 6972 012 389

Παρουσιάσεις βιβλίων

☛ **Λεσβιακό Ημερολόγιο 2011**
Γράμματα - Τέχνες – Πολιτισμός
Εκδόσεις Αιολίδα, Μυτιλήνη 2010
Σελ. 300

Επιμέλεια: Παναγιώτης Σκορδάς

Συνεχίζοντας την μακρόχρονη παράδοση των «Ημερολογίων», ο φιλόλογος Παναγιώτης Σκορδάς και οι εκδόσεις «Αιολίδα» ετοίμασαν για το 2011 το νέο «Λεσβιακό Ημερολόγιο». Στις 300 σελίδες του φιλοξενοούνται 20 μελέτες, όλες λεσβιακού ενδιαφέροντος, γραμμένες από έγκριτους ερευνητές, οι οποίες καλύπτουν μια ποικίλη θεματολογία: **ιστορία, αρχαιολογία, λαογραφία, δοκίμιο, εκπαίδευση, γραμματολογία, θέατρο, κινηματογράφος.**

Αναλυτικότερα το Ημερολόγιο ανοίγει με το προλογικό σημείωμα του επιμελητή Παναγιώτη Σκορδά και τους χαιρετισμούς του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Μυτιλήνης κ. Ιακώβου, του Περιφερειάρχη Αιγαίου Νάσου Γιακαλή και του Δημάρχου Λέσβου Δημήτρη Βουνάτσου. Ακολουθεί μια ενότητα με 30 περίπου φωτογραφίες του γνωστού και καταξιωμένου ζωγράφου και φωτογράφου Δημήτρη Γέρου με θέμα τη Λέσβο και ένα αδημοσίευτο κείμενο του αείμνηστου πεζογράφου Νάσου Θεοφίλου με τίτλο «Το ποιητικό βλέμμα του Δημήτρη Γέρου».

Οι συγγραφείς του Ημερολογίου είναι:

Δημήτρης Μπούμπας: «Η διοίκηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον 19^ο αιώνα και οι υπόδουλοι Έλληνες. Ο Δικαστής και Διοικητικός Μαλιάκας Ν. Νιάνιας», Γεώργιος Παπαπαναγιώτου: «Η κατάληψη των νησιών του Β.Α. Αιγαίου από τους Γερμανούς (1941)», Άρης Κυριαζής: «Ο Μπεκέρ των Δαφίων και ο Καρέκος της Ίσας», Παναγιώτης Μιχαηλάρης: «Ο Πρόδρομος Αναγνώστου βιογραφούμενος από τον συμπατριώτη του Τριαντάφυλλο Βασιλέλλη», Στρατής Αναγνώστου: «Εθνολογικές αλλαγές στα παράλια της δυτικής Μ. Ασίας το 1881 (Σύμφωνα με μια διπλωματική αναφορά του sir Charles Wilson, στρατιωτικού επιτετραμμένου της Μ. Βρετανίας στη Μικρά Ασία)», Θεοτόκης Θεοδούλου και Γιάννης Κουρτζέλλης: «Λιμάνια και ναυτικοί δρόμοι στην αρχαία Λέσβο», Βασίλης Κουμαρέλας: «Ο πύργος του Buondelmonti, το Taristieri και το μοναστήρι Apostoli. Αναζητώντας τρία ξεχασμένα μεσαιωνικά μνημεία στα βόρεια παράλια της Λέσβου», Δ. Β. Κοφτερός: «Μπουρός αρραβώνας, γάμος, αντίγαμος», Στρατής Μολίνος: «Το κοντραμπάντο στη Λέσβο», Ανθούλα Δανιήλ: «Η παρασημαντική της φύσης. Τρεις φορές η Άνοιξη. Μικρό αφιέρωμα στα 100 χρόνια από τη γέννηση του Οδυσσέα Ελύτη», Στρατής Πασχάλης: «Το χρώμα της μελαγχολίας στον Αιολικό λυρισμό», Γιάννης Κωνσταντέλλης: «Υπερρεαλιστικά στοιχεία στο πεζογραφικό έργο του Νάσου Θεοφίλου», Αθανάσιος Καλαμάτας: «Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης στη "Χαραυγή" της Μυτιλήνης», Σταυρούλα Λυκαρδοπούλου: «Η προσχολική αγωγή στην τουρκοκρατούμενη Λέσβο», Παναγιώτης Σκορδάς: «Συμβολή στη Λεσβιακή βιβλιογραφία. Οι εκδόσεις των ετών 2007-2008» και «Αιρετή Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση 1994-2010. Οι εκδόσεις της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου», Κώστας Μίσσιος: «Π.Δ. Πανταζής. Ένας λυρικός οραματιστής, δάσκαλος του ήθους και της προσφοράς», Μαρία Αναγνωστοπούλου: «Η συμβολή των εκπαιδευτών στη δημιουργία μαθητικών θεατρικών παραστάσεων στα Σχολεία της Αγίας Παρασκευής Λέσβου», Γιάννης Μπακογιαννόπουλος: «"Ταξίδι στη Μυτιλήνη" του Λάκη Παπαστάθη. Η εκπλήρωση ενός χρέους».

Το ημερολόγιο κλείνει με μια ενότητα που έχει τίτλο «Η Λέσβος, ο χρόνος, οι άνθρωποι, οι ιστορίες του» και στην οποία στεγάζονται μια σειρά από συλλεκτικά τεκμήρια του παρελθόντος (φωτογραφίες, καρτ-ποστάλ, ληξιαρχικές πράξεις, εξώφυλλα βιβλίων, προγράμματα εκδηλώσεων κ.ά.), με τρεις γελοιογραφίες του Γιάννη Κακαρώνη, του Αντώνη Κυριαζή και του Μάκη Αξιώτη που αποχαιρετούν το 2010 και υποδέχονται το 2011 και τα βιογραφικά όλων των συντελεστών του τόμου.

☛ **Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων – Σύνδεσμος Φιλολόγων Λέσβου. Σεμινάριο 37. «Η θέση της Λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Επιμέλεια: Χριστίνα Αργυροπούλου-Παναγιώτης Σκορδάς), εκδόσεις Ελληνοεκδοτική, Αθήνα 2010, σελ. 415**

Τον Νοέμβριο του 2009 (12-14 Νοεμβρίου) ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Λέσβου φιλοξένησε στη Μυτιλήνη το 36^ο Συνέδριο της Πανελληνίας Ένωσης Φιλολόγων που είχε ως θέμα του τη «Θέση της Λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση». Οι εισηγήσεις αυτού του Συνεδρίου κυκλοφόρησαν πρόσφατα σ' έναν τόμο με την επιμέλεια της Χριστίνας Αργυροπούλου και του Παναγιώτη Σκορδά.

Στις 415 σελίδες του περιέχονται οι 38 εισηγήσεις του Συνεδρίου μοιρασμένες σε 4 ενότητες με τους παρακάτω τίτλους: Η ιστορία του μαθήματος της Λογοτεχνίας (προγράμματα σπουδών, διδακτικά βιβλία κ.ά.), Η θεωρία της Λογοτεχνίας και η διδακτική του μαθήματος, Εναλλακτικές διδακτικές προτάσεις, Λογοτεχνία και άλλα διδακτικά αντικείμενα.

Μερικά από τα ονόματα των συγγραφέων του τόμου είναι: Γιάννης Παπακώστας, Χριστίνα Βέικου, Τασούλα Καραγεωργίου, Κωνσταντίνος Μουτζούρης, Άντα Κατσίκη-Γκιβαλου, Χριστίνα Αργυροπούλου, Αλεξάνδρα Λαμπράκη-Παγανού, Χρυσάνθη Κουμπάρου, Λίνα Κουτουρά, Γεώργιος Παγανός, Μαρία Πεσκέτζη, Αγάθη Γεωργιάδου, Ανθούλα Δανιήλ, Ζωή Μπέλλα, Κώστας Ακριβός, Ζωή Κατσιμπούρα κ.ά.

Ανάμεσα στις εισηγήσεις και δύο με ιδιαίτερο λεσβιακό ενδιαφέρον: Παναγιώτης Σκορδάς, «Μια συζήτηση στο περιοδικό Λόγος της Μυτιλήνης (1953) για τους νέους, τη λογοτεχνία και την εκπαίδευση» και Στρατής Αναγνώστου, «Ανέκδοτες επιστολές και ποιήματα του Στράτη Μυριβήλη από το μακεδονικό μέτωπο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου: Πρωτόλειο υλικό για τη Ζωή εν Τάφω. Μια πρώτη προσέγγιση και ένα παράδειγμα διδακτικής αξιοποίησης».

Στις εισαγωγικές σελίδες του τόμου δημοσιεύονται

η εισαγωγική ομιλία του Προέδρου της Πανελληνίας Ένωσης Φιλολόγων κ. Αναστάσιου Στέφου και ο Χαιρετισμός της Προέδρου του Συνδέσμου Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων κ. Γεωργίας Κούμα.

Στο τέλος δημοσιεύεται η συνόψιση των εργασιών του Συνεδρίου από την Γενική Γραμματέα της Π.Ε.Φ. κ. Γεωργία Χαριτίδου.

Π. Σκορδάς

☛ **«Κοινωνικές Αντιρρήσεις (Πολιτική-Κοινωνία- Φιλοσοφία)»** τιτλοφορείται το τελευταίο βιβλίο του Πάνου Ηλιόπουλου που κυκλοφόρησε στο τέλος της χρονιάς που πέρασε από τις εκδόσεις Δόριζα. Κατ' ουσίαν, όπως ο ίδιος ο συγγραφέας προεξαγγελτικά δηλώνει στον Πρόλογο του βιβλίου πρόκειται για ένα βιβλιοποιημένο μπλογκ, το οποίο περιλαμβάνει «κοινωνικές αντιρρήσεις, χρόνια πολιτικά απαιτήματα της ελληνικής πραγματικότητας και φιλοσοφικά σημειώματα μιας μακρόχρονης αναζήτησης των πραγμάτων».

Μέσα από τον γνώριμο σε πολλούς από μας κριτικό λόγο του, που χαρακτηρίζεται από σαφήνεια, ρωμαλεότητα, αγωνιστικότητα και σαρκασμό, μέσα από τη διεισδυτική παρατήρηση και το φιλοσοφικό στοχασμό ο συγγραφέας επιχειρεί να καταγράψει όψεις και πτυχές της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, που ζει την πτώση και την παρακμή της. Ασχολείται μ' ένα ευρύτατο πεδίο θεμάτων, όπως ο πολιτισμός, η γλώσσα, η πολιτική ως ιδεολογία αλλά και ως στάση ζωής, η δικαιοσύνη, ο νόμος, ο χρόνος, τα εθνικά θέματα, η επικαιρότητα κ.α. Άλλωστε σε πολλά από τα θέματα αυτά έχει ασχοληθεί στο παρελθόν διεξοδικότερα μέσα από τα βιβλία του (Δίκαιο και νόμος, εκδ. Ατραπός, Σχετικά με την αντίληψη και τη φύση του χρόνου, εκδ. Ατραπός, Τι είναι γλώσσα και πώς λειτουργεί, εκδ. Εναλλακτικές Εκδόσεις, Η θεωρία της μνήμης, εκδ. Νεφέλη).

Όλα τα κείμενα που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση έχουν αναρτηθεί στο μπλογκ που διατηρεί στον δικτυακό τόπο <http://nefestoras1.blogspot.com>. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν συμπεριληφθεί και τα σχόλια των μπλόγκερς που σχολιάζουν κάθε φορά τα κείμενα.

Σε παλιότερα τεύχη της εφημερίδας μας είχαμε δημοσιεύσει μερικά από τα κείμενα που περιλαμβάνονται στο παρόν βιβλίο.

Εν κατακλείδι, είναι ένα βιβλίο κραυγή αγωνίας για το παρόν, ένα βιβλίο που στοχεύει στο να ταράξει «λιμνάζοντα νερά», να αφυπνίσει συνειδήσεις αλλά και «εξαναγκάσει» τον καλοπροαίρετο αναγνώστη σε αυτοκριτική, ώστε να επέλθει κατά τον συγγραφέα «η ανάσχεση της ελληνικής πτώσης».

Το blog nefestoras, κυκλοφορεί ήδη στα βιβλιοπωλεία της Αθήνας με τον τίτλο «Κοινωνικές Αντιρρήσεις» στα: Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο –Θεμιστοκλέους 37, Πολιτεία- Ασκληπιού1-3, Πρωτοπορία-Γραβιάς 3-5, Εστία- Σόλωνος 60, Ιανός- Σταδίου 24

Κώστας Τσάκος

Αθλητικά δρώμενα

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Καλλονή, Καλλονή εμπρός για τη Β' Εθνική!

Του Αθαν. Σταύρου (Ειδικού αναλυτή της Football-League Γ' Εθνικής)

Με λένε κι είμαι Καλλονή ομάδα δοξασμένη σ'όλο το Αιγαίο Ξακουστή, και πολυαγαπημένη

Οι φίλαθλοι με ιαχές πάντα με ξεσηκώνουν, Κι όταν με γκολ τους απαντώ αυτοί με αποθεώνουν

Οι αντίπαλοι με τρέμουνε, οι φίλοι με λατρεύουν, κι'όπου σταθώ κι'όπου βρεθώ, για χάρη μου παλεύουν

Η Αθλητική Ένωση Λεκανοπεδίου Καλλονής, γνωστή και ως ΑΕΛΚ, είναι ο ποδοσφαιρικός μας σύλλογος με έδρα την Καλλονή Λέσβου. Έδρα της ομάδας μας, το Δημοτικό Στάδιο Κώστας Κεντέρης.

Η ομάδα ιδρύθηκε το 1994 με την συγχώνευση του Απόλλωνα Δαφίων και του Αρισβαίου Καλλονής.

Το 2008-2009 ανέβηκε για δεύτερη φορά στην Δ' Εθνική Κατηγορία. Την περίοδο 2009- 2010 αγωνίστηκε στον τέταρτο όμιλο της Δ' Εθνικής, ενώ την ίδια χρονιά κατέκτησε το Κύπελλο Λέσβου.

Κι εδώ αρχίζει το παραμύθι για όλους εμάς. Την περίοδο 2010-2011 αγωνίζεται στον βόρειο όμιλο της Γ' Εθνικής. Οι παίκτες της ομάδας μας, υπό τις οδηγίες του άξιου προπονητή μας, Κου Αντωνίου καταπλήσσουν τους πάντες και τα πάντα, με αποτέλεσμα να είναι αυτή τη στιγμή επικεφαλής στην πρώτη θέση διεκδικώντας με

πολλές αξιώσεις και πιθανότητες την άνοδό της στην Β'Εθνική κατηγορία!

Η Λέσβος είναι παρούσα και στα αθλητικά δρώμενα του τόπου μας και σύμφωνα η αθλητική οικογένεια του νησιού μας είναι αναμφισβήτητα υπερήφανη και γι' αυτό.

Ας προσπαθήσουν, λοιπόν, όλοι οι φορείς του νησιού να συνεχίσουν να στηρίζουν την ομάδα μας που πάει να κάνει ένα άπιαστο όνειρο πραγματικότητα.

Ας μην πέφτει λοιπόν καρφίτσα σε κάθε εντός έδρας παιχνίδι της ομάδας μας. Ευχόμαστε, ελπίζουμε και θέλουμε του χρόνου τέτοια εποχή, με το τέλος του 2011 η Καλλονή να παίζει στα σαλόνια της Β' Εθνικής.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2010

Μια ακόμα μεγάλη επιτυχία κατέγραψε για τον παρελθόντα χρόνο το χωριό μας και γενικότερα η Λέσβος μας. Οι Έλληνες δημοσιογράφοι ανέδειξαν, όπως κάνουν κάθε τέλος μιας χρονιάς, την καλύτερη Ελληνική ομάδα για το 2010 στις γυναίκες. Αυτή ήταν η πρωταθλήτρια Ευρώπης στο γυν. πόλο Ν.Ο Βουλιαγμένης αρχηγός της οποίας είναι η χωριανή μας Αντίπη Μελιδώνη. Η δική μας Άντυ παρέλαβε, το βραβείο. Σύσσωμη η αθλητική οικογένεια του τόπου μας αλλά βεβαίως και κάθε Μυτιληνός, και όχι μόνον, αισθάνθηκε μεγάλη χαρά και ριγή υπερηφάνειας διέτρεξαν τις φλέβες τους, Ευχόμαστε τέτοιες επιτυχίες να επαναλαμβάνονται συχνά και είναι πάντα ευπρόσδεκτες από οπουδήποτε προέρχονται. Αντίπη Μελιδώνη και Ν.Ο. Βουλιαγμένης σας ευχαριστούμε πολύ.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Σκαμιάς 'Παναγιά η Γοργόνα'

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ
Προς τον τέως Δήμαρχο Μήθυμνας κ. Στέλιο Καραντώνη Ο Σύλλογος Σκαμιωτών Λέσβου αισθάνεται την ανάγκη να εκφράσει τις δημόσιες ευχαριστίες του προς τον τ. Δήμαρχο Μήθυμνας κ. Στέλιο Καραντώνη. Επί Δημαρχίας του είχαμε αναπτύξει άριστη συνεργασία, στάθηκε πολλές φορές στο πλευρό του Συλλόγου μας, με αποτέλεσμα να δοθούν λύσεις σε πολλά προβλήματα, που από κοινού αντιμετωπίσαμε. Τον Στέλιο Καραντώνη τον είχαμε συνηθίσει δίπλα μας, στις συνεντεύξεις μας, στα γλέντια μας, όχι μόνο στο χωριό αλλά και στην Αθήνα. Στις τελευταίες εκλογές, αν και συμμετείχε, έμεινε για ελάχιστους ψήφους εκτός περιφερειακού συμβουλίου. Παρ' όλα αυτά πιστεύουμε ότι θα εξακολουθεί να είναι πάντα στο πλευρό μας και θα τον θεωρούμε ως ένα πολύ καλό φίλο του Συλλόγου μας. Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Δ. Σ. του Συλλόγου Σκαμιωτών Αθήνας

Ανοιχτή Επιστολή στο νέο Δήμαρχο Λέσβου

← από τη σελ. 1

αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του, μας βρίσκουν εντελώς αντίθετους.

Η «παραβατική» συμπεριφορά με την αυθαίρετη δόμηση και επέμβαση στην αρχιτεκτονική παράδοση του τόπου, η καταστροφή του περιβάλλοντος κάτω από την άγνοια και την εγκληματική συναίνεση κάποιων αρμοδίων, αλλά και οι κάθε είδους γνωστές συναλλαγές και εξυπηρετήσεις, εμάς θα μας βρουν αντίθετους και καταγγελλτικούς χωρίς καμιά συστολή προς κάθε κατεύθυνση.

Χρειάζεται η εξυγιάνση των υπηρεσιών που εμπλέκονται άμεσα με την έκδοση και τον έλεγχο οικοδομικών αδειών. Ένα πράγμα που έχουμε και που μπορεί ακόμα να περηφανευόμαστε, είναι τα υπέροχα χωριά μας. Συστρατευθείτε λοιπόν και εσείς στην προσπάθεια να τα διατηρήσουμε.

Ο νεοσύστατος δήμος θα πρέπει άμεσα να φροντίσει για τη σύσταση μιας επιτροπής αποτελούμενης από έγκριτους μηχανικούς, η οποία ως ελεγκτικός μηχανισμός θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο οικοδομικών εργασιών, θα ελέγχει και θα καταγγέλλει τυχόν υπερβάσεις, αυθαιρεσίες και εν γένει παρανομίες, που θα διαπιστώνονται. Με αυτό τον τρόπο θα προλαμβάνονται τα χειρότερα και δε θα βρισκόμαστε προ τετελεσμένων γεγονότων.

Κρίνεται απαραίτητη η ανάπλαση, η αποκατάσταση, η επισκευή και η συντήρηση-διατήρηση κάποιων σημείων στο χωριό, όπως καλντερίμια, παλιές βρύσες, προσόψεις σπιτιών, δημόσια κτίρια, υπογειοποίηση καλωδίων κ.ά.

Συνεχίζουμε να δίνουμε μεγάλη σημασία στο κεφάλαιο που λέγεται Στράτης Μυριβήλης. Σας γνωρίζουμε ότι στο χωριό μας λειτουργεί Λαογραφικό Μουσείο και η προσφάτως εγκαινιασθείσα Αίθουσα Μυριβήλη με προσωπικά αντικείμενα του μεγάλου μας λογοτέχνη, που η οικογένειά του γενναιόδωρα παραχώρησε. Ζητάμε την ενίσχυση και τη συνδρομή του Δήμου, ώστε να αξιοποιηθεί ακόμα καλύτερα ο χώρος αυτός και να προβληθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ζήτημα σημαντικής σημασίας για μας είναι η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μας. Κάθε προσπάθεια που κινείται προς αυτή την κατεύθυνση, τη στηρίζουμε και την προβάλλουμε, ενώ κάθε άλλη θέση που

είναι αντίθετη με αυτή τη λογική, την αντιπαλεύουμε σφόδρα.

Η αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων με έμφαση σε θέματα καθαριότητας- ύδρευσης- αποχέτευσης είναι ένας τομέας ιδιαίτερα ευαίσθητος. Άμεσα θα αντιμετωπίσετε προβλήματα, όπως την εξεύρεση αποδέκτη των λυμάτων της Σκαμιάς, με δεδομένο και τον κορεσμό του αποχετευτικού συστήματος της Σκάλας.

Πρέπει να δοθεί μεγάλο βάρος στα ζητήματα της αγροτικής οδοποιίας. Η διάνοιξη νέων αγροτικών δρόμων σε μια περιοχή ως επί το πλείστον ελαιοπαραγωγική θεωρείται σήμερα αναγκαία όσο και επιτακτική. Η συνεχής συντήρηση των ήδη υπαρχόντων δρόμων κρίνεται απαραίτητη, ώστε να εξασφαλίζεται η βατότητα τους, να διευκολύνονται οι αγροτικές εργασίες και κυρίως η μεταφορά του ελαιοκάρπου.

Συναφής με τα παραπάνω είναι και η τουριστική ανάπτυξη αλλά και η προβολή του τόπου μας. Στη Σκάλα με την Παναγιά Γοργόνα και το γραφικό λιμανάκι, ένα πραγματικό στολίδι στην περιοχή, το καλοκαίρι δημιουργείται μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα. Μήπως η κατασκευή ενός περιφερειακού δρόμου θα έδινε κάποια λύση στο πρόβλημα; Επίσης στην Κάγια, μια πανέμορφη παραλία με γαλάζια σημαία, με τα αυτοκίνητα το καλοκαίρι να σταθμεύουν ουσιαστικά πάνω στους λουόμενους δημιουργούν αφιλόξενο τοπίο.

Γνωρίζετε ότι έχετε ένα δυνατό χαρτί στα χέρια

σας και αυτό είναι το πανέμορφο νησί μας, η Λέσβος. Προβάλετε την σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου, κάντε αυτό που δεν έκαναν (ή έκαναν σε πολύ μικρό βαθμό) οι προηγούμενοί σας. Ανοιχτείτε διαύλους επικοινωνίας με τους απέναντι γείτονες και αφήστε στην άκρη λαθεμένες αντιλήψεις παρελθόντων χρόνων. Αδελφοποιήστε την Πόλη της Μυτιλήνης με το Αϊβαλί. Να ξέρετε ότι κάθε είδους τουριστική ανάπτυξη θα έχει ως αποτέλεσμα και την οικονομική ανάταση.

Θα πρέπει να δώσετε δείγματα γραφής και να βάλετε τη δική σας σφραγίδα σε ό,τι αφορά την ένταξη

νέων έργων ενισχύοντας τις υποδομές του νέου δήμου. Σας θέλουμε ουσιαστικό και όχι απλό διαχειριστή. Είμαστε σίγουροι ότι γνωρίζετε τις δυσκολίες και τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσετε. Προφανώς, αν δεν πιστεύατε ότι θα τα καταφέρετε, δε θα ζητούσατε την ψήφο των δημοτών.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι ως πρώην νομάρχης γνωρίζετε ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και τη λειτουργία των κρατικών υπηρεσιών.

Ο πρώην δήμαρχος Μήθυμνας και νυν χωροταξικός αντιδήμαρχος, στενός συνεργάτης σας Λευτέρης Βογιατζής μαζί με το νεοεκλεγέν τοπικό συμβούλιο, θα αποτελέσουν τα νέα πρόσωπα της διοίκησης. Αν αυτά παραμεινούν άφθαρτα στο χρόνο, αγνά στις προθέσεις, με πλήρη ανιδιοτέλεια, με ακέραιο χαρακτήρα, άμα εργαστούν για τον τόπο τους και εκπροσωπήσουν δυναμικά την κοινότητα της Σκαμιάς στο απρόσωπο και απόμακρο Καλλικρατικό Δημοτικό Συμβούλιο, τότε μπορούμε να μιλάμε με αισιοδοξία για το μέλλον αυτού του τόπου.

Προσπαθήστε να εξασφαλίσετε την πολιτική συνοχή και πολιτική ενότητα των συμβουλίων, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αποτελέσουν ενιαίες οντότητες. Να ξέρετε ότι πρώτοι από όλους οι αιρετοί ηγέτες είναι εκείνοι που πρέπει να κάνουν πράξη την ενότητα, και στη συνέχεια να τη μεταλαμπαδεύουν στις κοινωνίες, ούτως ώστε οι πολίτες τους με τη σειρά τους να καθίστανται ενεργά πολιτικά υποκείμενα συλλογικών δράσεων.

Κύριε Δήμαρχε, στη βάση της δημιουργικής συνεργασίας, την οποία πρόσφατα μας προτείνατε να εγκαινιάσουμε, πιστοί στις δημοκρατικές παραδόσεις μας, σας καλούμε από τώρα να παραιτηθείτε στις 17 Αυγούστου 2011 στη γραφική πλατεία της Σκαμιάς. Εκεί θα πραγματοποιηθεί η ετήσια λαϊκή συνέλευση του χωριού, μια συνάθροιση που εδώ και αρκετά χρόνια έχει πάρει χαρακτήρα θεσμού, στην οποία ο καθένας μπορεί να καταθέτει ισότιμα τις απόψεις και τους προβληματισμούς του. Δεν έχετε κανένα λόγο να αρνηθείτε, ούτε ανειλημμένες υποχρεώσεις να επικαλεσθείτε. Σας περιμένουμε, γιατί η 17η Αυγούστου είναι μέρα αφιερωμένη στη Σκαμιά.

Με τη σκέψη στη Σκαμιά η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας

← από τη σελ. 1

Κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες και τα μέλη του Συλλόγου να λάβουν τον λόγο και να τοποθετηθούν. Ακολούθησε έντονος προβληματισμός για τα όσα αναφέρθηκαν.

Συγχρόνως εκφράστηκε και ανησυχία για το ενδεχόμενο συγχώνευσης του 4θέσιου Δημοτικού Σχολείου της Σκαμιάς με το Δημοτικό Σχολείο Κάπης-Κλειούς στο πλαίσιο της επιχει-

ρούμενης «εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης» με συγχωνεύσεις πολλών σχολείων σε όλη την Ελλάδα.

Κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης αλλά και στην κοπή της πίτας μας παραβρέθηκαν ο αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής κ. Νίκος Σηφουνάκης. Στο χαιρετισμό του ο Υπουργός αναφέρθηκε στις προσπάθειες που γίνονται να προστατευτούν με νομοθετικά διατάγματα οι παραδοσιακοί οικισμοί στο νησί μας, μεταξύ αυτών και η Σκαμιά, και για μια ακόμα φορά δήλωσε ότι με όποιον τρόπο μπορεί θα είναι κοντά στο Σύλλογό μας και θα στηρίζει τις προσπάθειές μας. Τον Δήμαρχο Λέσβου κ. Δημήτρη Βουνάτσο εκπροσώπησε ο Αντιδήμαρχος Πολιχνίτου κ. Κατράνης Νίκος, ο οποίος μετέφερε το μήνυμα του Δημάρχου και μίλησε για τις τεράστιες δυσκολίες που προκύπτουν από

την αναδιאμόρφωση του νεοσυσταθέντος Δήμου Λέσβου. Επίσης μας τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρόεδρος της ΟΛΣΑ Χριστόδουλος Τσακίρλής (συνοδευόμενος από τον Νεκτάριο Βακάλη και την Ιωάννα Δούκα, μέλη του συμβουλίου της Ομοσπονδίας) και από τον Σύλλογο Κλειωτών ο Τάσος Σαράντου. Με την παρουσία τους ακόμα μας τίμησε η κ. Δροσούλα Αγγελουπούλου Μυριβήλη και ο λογοτέχνης, συγγραφέας και φιλόλογος κ. Γιάννης Χατζηβασιλείου.

Κατά τη διάρκεια της συνέλευσης έγιναν οι προτάσεις για τους υποψηφίους, που θα συμ-

μετάσχουν στο νέο διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου μας. Κατόπιν πολλών προτάσεων και εισηγήσεων στο ψηφοδέλτιο έθεσαν υποψηφιότητα οχτώ άτομα: ο Γιώργος Ευαγγέλου, ο Παναγιώτης Χαϊδεμενάκης, ο Παναγιώτης Στυλιανού, ο Χάρης Κυριάκου, ο Αλέκος Πατσής, η Μάρω Λιόση, η Αθανασία Τσίχλα και ο Κώστας Τσάκος.

Επίσης την ημέρα εκείνη εκλέξαμε την Εξελεγκτική Επιτροπή, η οποία πλέον αποτελείται από τον Κυπαρίση Στράτο, τη Μαδυτιανού Φωτεινή και τον Παπαδόπουλο Κώστα. Αντιπρόσωπος στην ΟΛΣΑ εκλέχτηκε ο Γιώργος Ευαγγέλου.

Με αυτά τα δεδομένα, στις 24/01/2011 το νέο Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε για πρώτη φορά και συγκροτήθηκε σε σώμα. Το συμβούλιο ομόφωνα ανανέωσε την εμπιστοσύνη του στον Πρόεδρο του Συλλόγου μας Γιώργο Ευαγγέ-

λου, ο οποίος για άλλα δυο χρόνια θα πηδαλιούχει το Σύλλογο. Για τις υπόλοιπες θέσεις εκλέχθηκαν ο Παναγιώτης Χαϊδεμενάκης Αντιπρόεδρος, ο Χάρης Κυριάκου ταμίας, ο Κώστας Τσάκος γραμματέας και οι υπόλοιποι, δηλαδή ο Αλέκος Πατσής, η Αθανασία Τσίχλα, ο Τάκης Στυλιανού μέλη και τέλος η αγαπητή μας Μάρω Λιόση αναπληρωματικό μέλος.

Με ανανεωμένες, λοιπόν, τις δυνάμεις μας, δηλώνουμε ότι θα καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να προσφέρουμε στο Σύλλογο ό,τι ο καθένας μας μπορεί όχι μόνο από το υστέρημα του χρόνου αλλά και από το περίσσειμα της καρδιάς μας. Ωστόσο, οφείλουμε να ευχαριστήσουμε το Γεράσιμο Δεσαλέρμμο και την Μαργαρίτα Dean, μέλη του απερχόμενου συμβουλίου, που βρέθηκαν κοντά στο Σύλλογο και περιμένουμε και προσδοκούμε τη μελλοντική συνεργασία και τη βοήθειά τους.

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο χρειάζεται τη βοήθεια, τη συνδρομή και τη συμπαράσταση όλων των μελών και των φίλων.

ΟΙ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

Ώρα χειμωνιάτικη

Του Κωστή Κολιού

Όσο κι αν ο λεσβιακός τσουχτερός χειμώνας είχε αφήσει έντονα τις αρνητικές του μνήμες πάνω στο ξεπαγιασμένο κορμί μας στα χρόνια της εφηβείας, νοσταλγούσα κι ευχόμουνα χρόνια τώρα να μου δοθεί η ευκαιρία να ζήσω έστω και για λίγο ξώπετσα, την άγρια ομορφιά του.

Ένα χειμωνιάτικο τριήμερο της Τυρινής Φλεβάρη καιρό, βρεθήκαμε εγώ κι ο γιος μου ο Σέργιος με κάποιον φίλο και συμφοιτητή του στο σπίτι της Σκάλας. Ο καιρός από την παραμονή το γύρισε σε ένα συννεφιασμένο περίεργο Μαΐστρο. Ανήμερα Κυριακή από το ξη-

μέρωμα, παγερός καιρός με αραιό, βελονιαστό χιονόνερο, και κρύο τάντανο. Το μπουγάζι σκεπασμένο με κάτι βαριά, μολυβένια, χαλκωματένια προς τη πλευρά του κρυμμένου ήλιου, σύννεφα. Θυμωμένα και φουριόζικα έρχονταν σπρωγμένα απ' το καιρό, σκέπαζαν χαμηλά τον τόπο και κρύβανε τη κορφή του Λεπέτυμνου.

Το πάνω χωριό, χαμένο απ' το μάτι, βουλιαγμένο μες στη καταχνιά. Πάνω από τον κάβο Μπαμπά ο ουρανός σκοτεινός, μαύρος κατράμι, με μια σκληρή μεταλλική, παγερή αναλαμπή στο σύνορο με τον ορίζοντα.

Η θάλασσα το ίδιο και χειρότερη. Μπουρίνι φαρμακερό. Απ' το κατάγυαλο ερχόταν η βουή της τρικυμισμένης, μελανιασμένης απ' το κακό της, θάλασσας. Να έρχεται απ' ανοιχτά παλαβή μέχρι το γιαλό, να φουσκώνει και να γιγαντώνεται, να διστάζει, να συλλογίζεται προς στιγμή, να σπρώχνεται άξαφνα πίσωπλάτα απ' τη φουρτούνα που ακολουθούσε, και σαν κριάρι μελανό, πράσινο στη κοιλιά του και θολό, στεφανωμένο στην κορφή με τα φύκια που παράσερνε απ' το βυθό της, να σηκώνεται στα πίσω του ποδάρια και να μπρουμιτίζει αγκρισμένο μπροστά, με δύναμη κι αντάρα. Να ακούγεται υπόκωφα ο πάταγος που κάνουν οι κροκάλες, μια σαν τις βροντοκοπά το λυσσασμένο κύμα και μια σαν υποχωρεί και τις παρασέρνει στο βυθό μαζί του. Ο αγέρας να παίρνει τις κορφές, να τις κάνει εφτάχρωμες, στα χρώματα του ουράνιου τόξου, αφρισμένη πάχνη, να φτάνει μέσα στο συνοικισμό. Να ρατίζει και να κολλάει πάνω στους τοίχους και τις σκεπές των σπιτιών.

Στο λιμάνι οι βάρκες και τα ψαροκάικα διπλοδεμένα πρίμα – πλώρα με χοντρό παλαμάρι και με τα δυο τους σίδερα φουνταρισμένα. Να μην τολμάς να ξεμυτίσεις απ' το σοκάκι και να πας γιαλό – γιαλό στο λιμάνι.

Το πέρασμα των ανθρώπων, για να κατεβούν στην αγορά και στους καφενέδες, γινόταν από το μονοπάτι δίπλα απ' το σπίτι μας και από κει, πέρασμα μέσα από τους κήπους της Φωτεινής και του Αντώνη. Χρειαζόταν κι εκεί νάχεις το νου σου, μην σου έρθει κατακέφαλα κανένα κούτσουρο ελιάς, που δίπλωναν οι δύστιχες, κοψομεσιασμένες από τη λύσσα του ανέμου.

Φόρεσα πάνω από τα ρούχα μου τη κίτρινη ντισεράδα και με σκυμμένο το κεφάλι να μη με βρίσκει το χιονόνερο στο πρόσωπο, ακολούθησα το μονοπάτι, να νιώσω έστω και για λίγο τη δύναμη, την ομορφιά του στοιχείου της φύσης. Πιάνοντας την κατηφόρα για το λιμάνι, ήταν ανάγκη να κρατάς τη κουκούλα στο κεφάλι με το ένα χέρι, να σπρώχνεις το σώμα γωνιά προς τα μπροστά μη τύχει και σε ρίξει ανάσκελα ο καιρός που κύματα – κύματα κοντράριζε από μπροστά στο στέρνο. Ψυχρή ζωντανή ούτε στα σοκάκια, μήτε στα μαγαζιά.

Έκοψα στο στενό πίσω απ' του Καραγιαννάκη το καφενέ. Φτάνοντας στη γωνιά πίσω από το περίπτερο του Γιαννή, ξεπρόβαλα δειλά, δισταχτικά, και κοίταξα με δέος ψυχής τα θεόρατα κύματα να καθαίνανε με δύναμη τα ράχτα, να τα ρίξουν κάτω, να τα κομματιάσουν. Να χτυπάνε μανιασμένα πάνω στο δυνατό τοίχο του λιμανιού και κουρτίνα υδάτινη και μολυβιά, να πέφτουν πάνω στα παγκάκια, στις κουβέρτες μέσα στα καΐκια και τις βάρκες. Με ένα φοβερό αχό κι αντιβούισμα, να μην ακούς τη φωνή στ' αυτιά σου. Σαν υποχωρούσαν για λίγο, αστραποκοπούσαν ακατάλυτα, γυαλι-

σμένα και δροσερά τα μαύρα ράχτα της Παναγιάς, γιούσουρο φρεσκοβγαλμένο από τα σπλάχνα της θυμωμένης θαλασσινής αφέντρας.

Τα τέλια και οι μακαράδες στα ξάρτια να καμπανίζουν δυνατά με νευρικό ρυθμό. Ο αέρας να μυρίζει αψιά θαλασσινή αλμύρα, ιώδιο, φύκι, αιώνιο Αιγαίο. Οι μαλτεζόπλακες της πλατείας λουσιμένες απ' το θαλασσινό νερό, να καθρεφτίζουν για λίγο τον βαρύ, μολυβένιο ουρανό, να ρυτιδιάζει ξαφνικά το καθρέφτισμα και να χάνεται απ' τη δυνατή ριπή του ανέμου. Στο έξω βραχολίμανο η λίγη γη να έχει βουλιάξει μες στο νερό. Οι δυο - τρεις βάρκες των μυτιληνίων που δεν έβρισκαν χώρο να δέσουν μέσα στο λιμάνι, μισοβυθισμένες, γεμάτες μέχρι τα μπούνια θάλασσα.

Όλα αυτά έγγραφαν μέσα μου πολύ γρήγορα, πριν μου θολώσει τα ματογυάλια η αλισάχνη, που έφτανε μέχρις εκεί πάνω δίπλα στο πηγάδι. Δεν άντεξα περισσότερο. Έδιωξα απ' τη κούτρα μου την τρελή ιδέα που μου κατέβηκε, να ανέβω στο λόφο της Βίγλας και να χαρώ από κει πάνω το άγριο μεγαλείο της φουρτουνιασμένης θάλασσας, να ορμά, να συντρίψει γιαλό και βράχια

Σκέφτηκα για καλή μου μοίρα πως ήταν ακατόρθωτο να περάσεις απ' το Αμουδέλ' με τέτοια κοσμοχαλασιά. Συμμάζωξα βιαστικά το παλαβό εαυτό μου και γυρίσαμε βιαστικά στο σπίτι.

Αναμμένη η ξυλόσομπα έκαιγε από τα ψες ασταμάτητα λιόξυλα που είχα κόψει και στοιβάξει απ' το καλοκαίρι, να έχει αναψοκοκκινίσει απ' το μπουύκωμα, μια θερμάστρα υγραερίου κι' ένα αερόθερμο να κάνουν κι αυτά καλά τη δουλειά τους. Ήρθε σιγά – σιγά το σπίτι και ζεστάθηκε.

Τα δυο παιδιά που είχαν ξυπνήσει, έπιναν με τις πτζάμες τους τον πρωινό καφέ τους, έπαιζαν μέσα στο

μικρό δωμάτιο τάβλι και άκουγαν κάποιο τυχαίο τούρκικο μουσικό σταθμό που τα ερτζιανά κύματά τους ορμούσαν από καρσί και σκέπαζαν κάθε ελληνικό ασθενικό σήμα.

«Μουρέλιμμ'» μου λέει η κυρά Μαρίτσα με μάγουλα ροδοκόκκινα, μαντιλοδεμένη κεφάλι και λαιμό με το κασκόλ του Σοφοκλή της, εκεί έξω απ' το σπίτι. «Ευτυχώς που ήρθατε ισείς κι ξαναμύρσει ο συνοικισμός λιόξλου. Ιμείς ιδώ μι τα αρκουντίσια»... (air contition)...

Στο σπίτι του κυρ Δημητρώ του Καραγιάννη που μπήκα για να καλημερίσω, να ευχηθώ και να πληρώσω το νοίκι του σπιτιού, μέσα στη ολόγιομη από θαλπωρή κουζίνα τους, η Μαλάμω είχε προσφερθεί να πλουμίσει περίτεχνα όπως εκείνη ξέρει, τον μπακλαβά στο μεγάλο ταψί, πεσκέσι στα νέα συμπεθερικά όπως κρατιέται το έθιμο στο νησί μας. Αρραβώνιαζαν τη μονάκριβη τους κόρη.

Αρκετά σπίτια του συνοικισμού θεόκλειστα, κλειδαμπαρωμένα, έρημα. Μέχρι την άνοιξη που οι νοικοκυραίοι θα γυρίσουν πάλι πίσω, να τους ξαναδώσουν τη ζωή. Κι όμως ο συνοικισμός μας είχε ζωή. Η γειτονιά άρχισε να μοσχομυρίζει γκιουσλεμέδες, μοσχάρι κοκκινιστό και μακαρονάδα περιχυμένη με βούτυρο και ντόπια μυτζήθρα. Να ανασταίνει η μυρουδιά τους κι αποθαμένους.

Το μεσημέρι ήμασταν καλεσμένοι για φαγητό στου Γιγιντή. Μη έχοντας τι άλλο να κάνουμε, κλειστήκαμε νωρίς – νωρίς στη κουζίνα τους. Με την Αφροδίτη να ανοίγει φύλλο με το μπλάστρι, να πασπαλίζει το αλεύρι στην ανοιγμένη ζύμη και να ξαναπλάθει, τη Νίκη τη μεγάλη τους κόρη να κόβει το ζυμάρι με το άνοιγμα του ποτηριού, να βάζει μια κουταλιά γέμιση και να κλείνει τους γκιουσλεμέδες. Τη Τούλα τη μικρή τους, υπηρεσία του τηγανιού.

Στη πέρα γωνιά του καναπέ δίπλα στο τσιμπλιασμένο φως που έμπαινε απ' το δακρυσμένο τζαμιλίκι, η γιαγιά, η κυρά Ευστρατία, με το πλέξιμό της και τα γυαλιά πρεσβυωπίας χαμηλά στη μύτη. Μια να μας κοιτάζει από πάνω τους χαμογελαστά και μια να μετράει ψιθυριστά τις θηλιές στις βελόνες του πλεχτού.

Ο βοριάς απ' έξω να λυσομανάει, να ξεριζώσει την καρδιά του Ανδρόνικα, να την ξεμασχαλιάσει. Κι αυτή η δύστυχη τσίτσιδη από φύλλα, ζωντανό δεμένο σε

παλούκι με ψυχή και αίμα στις φλέβες του, να αναστενάζει με ένα ήχο ανατριχιαστικό, γοερό αγκομαχητό. Ν' ακούγεται σαν παλιό σκαρί που το βρήκε ο καιρός να ξεσέρνει μαντριμένο σε τρικυμισμένο λιμάνι.

Η ατμόσφαιρα μέσα στη κουζίνα και στις καρδιές μας ζεστή, κουκούμ. Τιμπολογούσαμε κάθε λίγο τους γκιουσλεμέδες που βγαίνανε απ' το τηγάνι, πασπαλισμένους με τριμμένη μυτζήθρα και κουτσοπίναμε, μέχρι που ήρθε η ώρα και στρώθηκε το φιλόξενο τραπέζι με του Αβραάμ τα αγαθά. Οι μεζέδες, το φαγητό, η ρακή και το κρασί, η παγωνιά έξω και η ζεστασιά του σπιτιού μέσα, έφερε την όρεξη για τραγούδι και ιστορίες. Από το κασετόφωνο του σπιτιού έφτανε διακριτικά στ' αυτιά η σέρτικη μουσική ανατολίτικων και μυτιληνίων σκοπών γραμμένοι σε cd δώρο του Τάκη στο Γιώργο.

Ο Γιγιντής, με τις αχείλες του μέχρι τ' αυτιά του, ευτυχισμένος, να γελάει και τα ρούχα του. «Ααχ, μπάρεμ, ρε φίλι Κουστέλ', καλά έκανες κι ήρτες. Έχου τα μουρέλια' μ, ήρτες κι συ κουλίγα μ, του Σιργέλ', τι άλλου θέλου: Ωωωχ Παναγιούδαμ τι όμορφα που πρηνούμι». Και να διηγείται ατέλειωτες ιστορίες για μακρινά εξωτικά ταξίδια, σειρήνες που αντάμωσε στα πόρτα της θαλασσινής του ζωής. Και η Αφροδίτη να στραβομουτσουναίξει ασχολίαστα.

Η Νίκη και η Τούλα θυμήθηκαν τα χρόνια της φοιτητικής τους ζωής. Συλλογίστηκαν τα δυο κορίτσια, πως είναι ευκαιρία να γνωρίσει η γιαγιά Ευστρατία τη Θεσσαλονίκη πριν τελειώσουν τα κορίτσια τις σπουδές τους. Της έκαναν λοιπόν τα ναύλα και την παρέλαβαν στο λιμάνι της Μακεδονικής πρωτεύουσας.

Διηγείται το γλυκόλαλο Τουλάκι, συμπληρώνει η Νίκη: «Είπαμε, θείε Κωστή, πού να πάμε τη γιαγιά μας, σκεφτήκαμε να δει, τι άλλο, τη παραλία με το Λευκό Πύργο και με την ευκαιρία, την έκθεση βυζαντινών εικόνων (όπου πράγματι υπάρχουν αντιπροσωπευτικά, περίτεχνα δείγματα της βυζαντινής εικονογράφησης και λατρείας). Η Τούλα είχε προσηλωθεί σε μια φορητή εικόνα του Πανσελήνου, του μεγάλου αυτού κυρ δάσκαλου της μακεδονικής βυζαντινής σχολής, όταν πήρε είδηση με την αποματίδα της, κάτι περίεργο να εκτυλίσσεται δεξιά της, προς τη πλευρά της γιαγιάς. Γυρίζει προς τα κει και βλέπει τη κυρά Ευστρατία με γερμένο ευλαβικά το κεφαλάκι της, να σταυροκοπιέται αργά μες στο μουσείο και ν' ασπάζεται ένα εικόνισμα, ρωτώντας ψιθυριστά τη Τούλα:

«Κανένα κινέλ' δεν έχ' να ανάψουμιμ;»

«Μωρέ γιαγιά», της απαντάει αναστατωμένη η Τούλα, «είσαι καλά, θα μας κλείσειν μέσα, εδώ είναι μουσείο, δεν είναι εκκλησιά».

Παρεμβαίνει στη συζήτηση εκνευρισμένη η γιαγιά Ευστρατία, που μέχρι τότε χαμογελούσε με τη διήγηση της εγγόνας της:

«Του λέτι κι του ξαναλέτι. Γιατί ιπιμένιτι; Μι τόσα εικονίσματα κ' εγώ να μη μπορώ να προσκυνήσου; Απαγορεύιγι; Δίκιο δεν έχου;»

Μεγάλο δίκιο έχεις, γιαγιά Ευστρατία, και μην ξεπουλάς τα όμορφα πιστεύω σου και τα δίκια σου, μπιτ παρά σε κανέναν. Μήτε στα εγγόνια σου ...

Σκάλα Σκαμνιάς

του Άρη Αρισθαίου

astromereia@ath.forthnet.gr

-Ερατώ μου,

Από την Καλλονή θα ξεκινήσουμε το πρωί για τον γραφικό Μόλυβο και μετά την Πέτρα, στην προτελευταία στροφή, μόλις φανεί ο επιβλητικός βράχος με τα φυτρωμένα σε αυτόν αρχοντικά, θα διακρίνεις τις ρίζες τους, που ξεκινούν από τη θάλασσα και φθάνουν

μέχρι το κάστρο της αρχαίας αιολικής Μήθυμνας. Από εκεί θα θαυμάσουμε το ανεπανάληπτο τοπίο που μοιάζει με σταθερό καράβι πάνω στα ανταρσιάζοντα κύματα του Αιγαίου. Στη συνέχεια θα παρακάμψουμε τον οικισμό και θα κατευθυνθούμε στην Εφταλού, για να δούμε το αρχοντικό του **Αργύρη Εφταλιώτη** και μετά θα κινηθούμε παραλιακά στον βατό χωματόδρομο για να βρεθούμε στην Σκάλα Σκαμνιάς, στον μυροβόλο ελαιώνα που ύμνησε ο **Στρατής Μυριθήλης**.

-Μυριθήλης ο ένας, Εφταλιώτης ο άλλος, να λέω και εσένα Καλλοναίο;

ΟΙ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

από τη σελ. 5

-Το επώνυμο αυτό το κατοχύρωσε τον προηγούμενο αιώνα ένας σπουδαίος συγχωριανός μου ποιητής-συγγραφέας, ο **Μιχάλης Καρέκος**, εξάδελφος της μητέρας μου, που είχα την τύχη να τον γνωρίσω στην Αθήνα την πρώτη χρονιά της φοιτητικής μου ζωής.

Λιμάνι Σκάλας Σκαμνιάς

-Θα σε λέω τότε Αρισβαίο, αυτό το παρατσούκλι το δικαιούσαι και με το ομόηχο δικό σου όνομα θα ακούγεται η ηχηρή παρήχηση.

-Από την Εφταλού θα διακρίνουμε τα παράλια της Μικρασίας με τα χωριά της Μυσίας και θα προσέχεις μήπως φανεί κανένα δελφίνι στο θαλάσσιο παραπέτασμα που χωρίζει τις δυο γειτονίσσες, ολοένα αντιμαχόμενες χώρες.

-Να έχουμε τα κιάλια μαζί μας.

-Δεν χρειάζεται, το στενό είναι μόλις πέντε μίλα και τα δελφίνια περνούν κοντά, μιας και το πέρασμά τους είναι προς την δική μας μεριά, λόγω του μεγαλύτερου βάθους της θάλασσας από ότι στο εσωτερικό του κόλπου του Αδραμυττίου. Αργότερα θα πάμε στην Σκάλα Σκαμνιάς για τη Γοργόνα.

-Εννοείς την Παναγιά την Γοργόνα, του Μυριβήλη.

-Από αυτά τα νερά πέρασαν προς τον Ελλήσποντο ο Φρίξος με την Ελλη, οι Αργοναύτες με την Αργώ τους για το χρυσόμαλλο δέρας, ο Αχιλλέας με τον Οδυσσέα και τον Αγαμέμνονα για την Τροία, ο Αριστοτέλης πηγαίνοντας μετά την Πύρρα της Λέσβου στην απέναντι Άσσο και ο Μεγαλέξανδρος όταν κατέβηκε από τον Ελλήσποντο, στο μακρινό του ταξίδι στην Ανατολή, κυριεύοντας την Πέργαμο, την Σμύρνη και την Έφεσο. Στα στενά αυτά η Γοργόνα τον άναζητά από τότε και πού ξέρεις, μπορεί να είμαστε εμείς οι τυχεροί να μας ρωτήσει για το αν ο αδελφός της: «ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει!»

-Να φωτογραφίσουμε το βράχο της Παναγιάς.

-Θα προσέξεις να αποτυπώσεις το ταίριασμα των χρωμάτων, το γκριζοπράσινο της πέτρας με το γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας, σκεπασμένο από το κεραμιδί της σκεπής. Θα δεις ακόμα πώς οι ήμερες καμπύλες των βράχων κρατούν απαλά στη χούφτα τους το απότομα αναδυόμενο ξωκλήσι με τις ευθείες γραμμές που ορμούν να σκύσουν τον ουρανό.

-Να ανάψουμε ένα κερί.

-Θα σταθούμε προσκυνητές και θα εστιάσουμε στο σώμα της Γοργόνας, μετά θα πάμε στην εκατόν τριάντα χρονών μουριά, στην πλατεία του μικρού κλειστού λιμανιού στην ψαροταβέρνα: «**Η ΣΚΑΜΝΙΑ**», εκεί που έγραφε τα πονημάτά του ο Μυριβήλης. Τρώγοντας αστακό από το ενυδρείο του μαγαζιού ή φρέσκα ψάρια, θα πιούμε ένα ούζο για τον **κύριο Φόρτη** και τον πατέρα μου τον **Στυλιανό Κυριαζή**, που αγκαλιασμένοι τραγουδούσαν πάνω στα τραπέζια σκοπούς θαλασσινούς και εγώ πιτσιρικάς, όταν ο αγέρας ήταν ευνοϊκός, άκουγα παράλληλα και τα κοκόρια από τα απέναντι παράλια της Άσσου, που συναγωνιζόμενα απαντούσαν στους καλλιφώνους.

-Να διαβάσω τι γράφει ο Μυριβήλης για τον κύριο Φόρτη:

«...όλοι οι νοικοκυραίοι εδώ έπαιρναν τον καφέ τους.

Τόνη προτιμούσαν τον Φόρτη, γιατί η κιμωλία που τραβούσε τα βερεσέδια πίσω από την πόρτα ποτές δεν είχε διχάλα στην άκρη, ούτε ο καφές του δεχόταν ένα κουκούτσι κριθάρι.

Και το ρακί του, πάντα διπλά και τριπλά αποσταγμένο τσίπουρο.

Εξάλλου όλοι αγαπούσαν να ακούνε τις γουστόζικες ιστορίες του, που όσο και να πάλιωναν, πάντα είχαν την νοστιμάδα τους και ποτές δεν έλεγαν να τελειώσουν...»

-Πάμε Αρισβαία μου, έχουμε πολύ και όμορφο δρόμο μπροστά μας, κοντά μία ώρα και κάμποσο...

Λιμανάκι- Καθρέφτης χρωμάτων- Η αντίθετη άποψη

του Μάκη Αξιώτη

Καθίσατε ποτέ το απόγευμα στα κεντράκια της Προκουμιάς, τον Χειμώνα πίσω από τα τζάμια του Πανελληνίου, στο πατάρι του Λέσβιον, στο μπαλκόνι του Ναυαγίου, το

Καλοκαίρι στα τραπεζάκια έξω, να δείτε αυτή την **κυκλική αγκάλη του νερού, αυτό το λιμανάκι-ψυχή της πόλης, τον "Νότιο τριηρικό λιμένα" της Μυτιλήνας**, να φιλοξενεί τα χρώματα σαν πίνακας μεταβλητός, αντανακλώντας τις προσόψεις και τις κόκκινες στέγες της περιμέτρου, που αγκαλιάζουν το φως, αυτό που προβάλλει ξυστά από τον τρούλο του Αγίου Θεράποντα; Αυτό το φως που το εξακοντίζουν στην επιφάνεια του νερού, αυτή που γεμίζει ροζ, μοβ, γκρι, κίτρινο με το διαπλεκόμενο γαλάζιο να ραβδώνει την ομορφιά; Αυτό το χρώμα που ο Κανέλλης το 'πιασε ακριβώς στην αγκαλιά του λιμανιού. Ξέρετε τον πίνακα; Αυτά τα καΐκια με τις πορφυρές και μπλε πρυμάτσες να δένουν το βλέμμα, καθώς ταξιδεύει στο φόντο του κάστρου. Αυτό το λιμάνι της νησιωτικής Μυτιλήνης ανήκει σ' αυτούς που το απολαμβάνουν γιατί δεν κατοικούν υψηλά στα βουνά, μέσα σ' αυτά τα ομοιόμορφα κουτιά της κακοτυχίας των βουνών μας. Αυτοί βλέπουν χρώματα! Αφήστε το λοιπόν εκεί που βρίσκεται, τούτο που είναι με τους γλάρους του, τους κορμοράνους του στις σηματοδύρες, τις βάρκες του στο φανάρι, που ευτυχώς ακόμα μένει χωρίς γέφυρες Δελαπατρίδη, αλλά Χαλκίδα. Αφήστε την "πρόοδο" που οργιάζει τσιμέντο και τα αυτοκίνητα με την καθυστέρηση του ενός τετάρτου. Αφήστε την Μυτιλήνη **όπως δεν θα θέλαμε να καταντήσει. Δηλαδή μια Αθήνα ερωμένη της τσιμεντένιας "ανάπτυξης"**. Μην ζηλώσετε παλιές προτάσεις μπαζώματος και ανεγέρσεις πολιτιστικών κέντρων στο μέσον του. Ζητήστε να μείνουν τα δέντρα τόσο υψηλά, όσο και οι ελεύθερη γνώμη των ανθρώπων, η θάλασσα σαν το Αιγαίο και οι Αγέρηδες του αρσενικού, μπουκαδούρες στο πέταλό του.

Κανείς δεν ξέρει αν στενεύει η διάμετρος αυτού του

Ελαιοτριβείο Σκάλας Σκαμνιάς

καθρέφτη των χρωμάτων, ότι θα έχουν τα φωτεινά κρέπια του δειλινού, που γεννιούνται στον κόρφο της Γέρας, το ίδιο υπέρροχο αισθητικό αποτέλεσμα.

Αφήστε λοιπόν το λιμανάκι ΜΑΣ όπως είναι, σ' αυτούς που το έχουν ζωτική ανάγκη και ζούνε χαμηλά.

Ασχοληθείτε με την βρωμιά του τυρόγαλου που στοιχειώνει τα ποτάμια μας, με το μπάζωμα της ζωής των υγρότοπων μας, με το κάδμιο του κόλπου της Καλλονής, την εξαφάνιση της αμμουδιάς στην Ερεσό, το τενεκεδολόγι των ανεμογεννητριών που ετοιμάζεται για τα βουνά μας. Να λίγα "τεχνικά" προβλήματα για να ασχοληθεί ο ξύλινος επιστημονικός λόγος. Αφήστε την Ακριβοθήρητη πια ομορφιά σ' αυτούς που την εκτιμούν και τιμούν γι' αυτό το αγαπημένο τους νησί. Μπουχτίσαμε την ασκήμη των επεμβάσεων της "ανάπτυξης" και ανάπτυξη δεν είδαμε πουθενά.

Αυτό το λιμάνι έχουμε το δικαίωμα να το διεκδικούμε όπως είναι!

ΥΓ1: Κάποτε έγινε μια έκθεση βιβλίου με περίπτερα επάνω στην Προκουμιά. Αντέδρασαν οι απλοί θαμώνες των καφετειών. Αναπάντεχα πολλοί έδειξαν την ευαισθησία τους στα χρώματα του. Δεν είχαν άλλο τρόπο να εκφραστούν.

ΥΓ2: Όταν κάθομαι στις καφετερίες της Προκουμιάς πάντοτε ζητώ θυρίδα βλέμματος προς τον καθρέφτη του λιμανιού μας. Κάντε το και εσείς!!!!

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημ. Τα Νέα της Λέσβου, 25/01/2011)

Των Ελλήνων οι Κοινότητες

Του Νίκου Ζούρου,

Αναπληρωτή Καθηγητή Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ένα από τα ζητήματα που βρίσκονται στην επικαιρότητα καθώς σχετίζεται με την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της αυτοδιοίκησης στη Λέσβο από την 1η Ιανουαρίου, είναι η οργάνωση της διοίκησης του νέου Δήμου

Λέσβου. Δεν πρόκειται για ένα τεχνικό ζήτημα όπως ίσως πολλοί νομίζουν, πρόκειται για κατ'εξοχήν πολιτικό ζήτημα και αφορά τη δυνατότητα παραγωγής ουσιαστικού έργου από το νέο Δήμο προς όφελος των πολιτών.

Η νέα διοικητική δομή διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα, αυτό του κεντρικού Δήμου με αρμοδιότητα ολόκληρη τη Λέσβο και το τοπικό αποκεντρωμένο που περιλαμβάνει τις 23 δημοτικές κοινότητες και στις 50 τοπικές κοινότητες, που έχουν την ευθύνη των αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο για τις πόλεις και τα χωριά της Λέσβου.

Οι τοπικές και δημοτικές κοινότητες

Ένα κρίσιμο ζήτημα για το τοπικό επίπεδο αυτοδιοίκησης είναι αν θα υπάρξει άμεση και ουσιαστική μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και πόρων από το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο προς τους Προέδρους και τα Συμβούλια των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων κάνοντας πράξη την αποκέντρωση εξουσιών για τα τοπικά ζητήματα κάθε χωριού. Με τον τρόπο αυτό, θα επανέλθει η λήψη απόφασης για τα τοπικά προβλήματα κάθε οικισμού εκεί που φυσικά ανήκει, συνεισφέροντας αποτελεσματικά στην άμεση αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων που ταλανίζουν τους κατοίκους των οικισμών της Λέσβου.

Θεραπεύεται έτσι, η μεγαλύτερη ίσως αδυναμία της θεσμικής οργάνωσης των Καποδιστριακών δήμων, οι οποίοι αδυνατώντας να αντιμετωπίσουν αυτοτελώς τα μεγάλα προβλήματα της γεωγραφικής τους επικράτειας (τεχνικά έργα, οδοποιία, αντιμετώπιση καταστροφών κλπ) λόγω αδυναμίας των υποστελεχωμένων - υπηρεσιών τους, οδηγήθηκαν στη συγκεντρωτική λειτουργία ως προς τα τοπικά ζητήματα, περιορίζοντας τα τοπικά συμβούλια σε διακοσμητικό ρόλο.

Αποκαθίσταται, λοιπόν, το κοινοτικό σύστημα διαχείρισης των τοπικών ζητημάτων που είναι βαθιά ριζωμένο στην παράδοση και στη συνείδηση των Ελλήνων. Ας μην ξεχνάμε ότι σε όλη την ιστορική διαδρομή του ελληνισμού, οι Κοινότητες έπαιξαν ένα ιδιαίτερο δημιουργικό ρόλο, καθώς υπήρξαν τα δημιουργικά κύτταρα στην οικονομία, την εκπαίδευση και στον πολιτισμό.

Ο κεντρικός Δήμος

Όμως και στο κεντρικό επίπεδο της διοίκησης του νέου Δήμου Λέσβου, υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις. Η διάρθρωση της διοίκησης του Δήμου περιλαμβάνει σύμφωνα με το νόμο την ανάθεση καθηκόντων σε 13 αντιδημάρχους. Οι Αντιδήμαρχοι έχουν τις αρμοδιότητες που τους αναθέτει ο Δήμαρχος και κατά τομείς αρμοδιοτήτων για όλη τη δημοτική περιφέρεια και κατά τόπο, στα όρια των συνενομένων ΟΤΑ του νόμου 2539/1997, δηλαδή των δημοτικών ενοτήτων. Εδώ, είναι αξιοσημείωτο ότι ο νόμος αφήνει στην ευχέρεια του Δημάρχου την επιλογή του αριθμού των θεματικών και γεωγραφικών αντιδημάρχων χωρίς να αποκλείει την ταυτόχρονη ανάθεση και θεματικών και γεωγραφικών αρμοδιοτήτων.

Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να επιτευχθεί καλύτερη κατανομή αρμοδιοτήτων και έργου, κυρίως, όμως, επιτυγχάνεται λειτουργία με οπτική που θα περιλαμβάνει το σύνολο της Λέσβου. Αποτρέπεται δηλαδή ο τοπικισμός και ο στείρος ανταγωνισμός μεταξύ των δημοτικών ενοτήτων, αποδυναμώνεται η αντίληψη του ρόλου των αντιδημάρχων ως τιμαριούχων που νέμονται την εξουσία σε επίπεδο δημοτικών ενοτήτων και καλλιεργείται μια σύγχρονη αντίληψη οργανωτικής δομής ικανής να παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα για τους πολίτες.

Η νέα διοικητική δομή προβλέπει την καθιέρωση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Δήμου, η οποία αποτελεί το νέο επιτελικό όργανο και αποτελείται από το Δήμαρχο και τους 13 Αντιδημάρχους, οι οποίοι έχουν τις αρμοδιότητες που τους αναθέτει ο Δήμαρχος και κατά τομείς αρμοδιο-

τήτων για όλη τη δημοτική περιφέρεια και κατά τόπο, στα όρια των συνενομένων ΟΤΑ του νόμου 2539/1997, δηλαδή των σημερινών Καποδιστριακών δήμων.

Ο ρόλος της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι κυρίως ο συντονισμός της εκτελεστικής λειτουργίας και της υλοποίησης του προγράμματος της δημοτικής αρχής. Με την καθιέρωση της Εκτελεστικής Επιτροπής, η «δημαρχιακή» λειτουργία συλλογικοποιείται και αναβαθμίζεται, καθώς επιτρέπει στο Δήμαρχο να ασκήσει το συντονιστικό επιτελικό του ρόλο και τον καθιστά ουσιαστικά επικεφαλής μιας «οικονομικής κυβέρνησης».

Με τον τρόπο αυτό, ο Δήμαρχος ασκεί τα καθήκοντά

ΟΙ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

από τη σελ. 6

του, όχι απλά συνεπικουρούμενος από τους Αντιδημάρχους, αλλά ως επικεφαλής ενός συντονιστικού συλλογικού οργάνου του νέου Δήμου που συναποτελείται από το Δήμαρχο και τους Αντιδημάρχους και ενισχύεται ο συντονισμός στην άσκηση των δημοτικών πολιτικών στους επιμέρους τομείς αρμοδιοτήτων.

Η σημαντική πρόκληση, συνδέεται εδώ με την επιλογή των κατάλληλων προσώπων που θα επωμισθούν την ευθύνη των 13 θεματικών χαρτοφυλακίων παράλληλα με τα καθήκοντα συντονισμού στο χωρικό επίπεδο των 13 δημοτικών ενοτήτων δηλαδή των σημερινών Καποδιστριακών δήμων, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής λειτουργίας και παραγωγής έργου.

Μπροστά στην πρωτόγνωρη κατάσταση που δημιουργείται με τη λειτουργία του Δήμου Λέσβου, μπορούμε όλοι να συμβάλουμε με ιδέες και συγκεκριμένες προτάσεις για την αξιοποίηση της μεγάλης θεσμικής μεταρρύθμισης προς όφελος της Λέσβου που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη της Λέσβου και την κοινωνική συνοχή.

(Δημοσιεύθηκε στον Δημοκράτη στις 4/11/2011)

Ο πατέρας μου

του Απόστολου Καρανικόλα

(...) Ο καημένος [ο πατέρας μου] πήρε μια μεταβολή, όπως είπαμε, αλλά είχε αποκτήσει ένα ελάττωμα: άρχισε να πίνει από τον καιρό που σκοτώθηκε ο γιος του. Πριν φύγω εγώ είχε ένα μπουκάλι μισή οκάς και το γέμιζε κονιάκ και το έπινε λίγο-λίγο, σε δυο τρεις μέρες. Στο καφενείο τέτοιου είδους ποτό δεν έβαζε στο στόμα του, εκτός από τα συνηθισμένα καφέ κ.λπ. Όταν απολύθηκε και ήρθα σπίτι, παρατήρησα ότι το μπουκάλι αυτό γινόταν χρήση μιας μέρας. Εγώ τώρα τι να του πω; θα τον στεναχωρούσα όταν τον παρατηρούσα. Τι να γίνει όλα η συμφορά του τ'άφερε.

Στη συνέχεια λοιπόν της εργασίας μου, είχα κάνει ένα σαμάρι δεύτερης κατηγορίας του Ανδρόνικου Θεοδοσίου που είχε μπουκάλι, και λέω στο πατέρα μου: «Για το σαμάρι που έκαμα στον Ανδρόνικο, δεν θα του πάρω χρήματα, πήγαινε σιγά-σιγά και παίρνε κονιάκι». Διότι πήγαινε πιο μπροστά σε όλους ένα γύρω τους μπουκάλι και έκανε ολωνών τις καρδιές, να μην δίνει στόχο ότι πίνει τόσο πολύ. Μια μέρα στον Τριαντάφυλλο Ψωμά, μια μέρα στον Γιώργο Μανούσο, μια μέρα στο Λάμπρο Ψαρρά, μια μέρα στον Ανδρόνικο Θεοδοσίου, και μετά πάλι από την αρχή. Και παίρνοντας το μπουκάλι στο χέρι του από τον μπουκάλι, ήθελε να το σηκώσει να πιει μια γουλιά, και μετά να το κρύψει κάτω από την καναβέτσα (την φανέλα του) και να φύγει. Άρχισε και πήγαινε συνέχεια στον Ανδρόνικο. Από τη χαρά που πήρε που του έδωσα εντολή να πάρει όλο το σαμάρι κονιάκ, το είπα στον Ανδρόνικο.

– «Δε ξέρεις Ανδρόνικι; γι' Απουστόλς μ' είπαι ούλου του σαμάρ', ρόμ' να του πάρου».

Εμ' έλα ντε; Να ρθούμε τώρα και στη σειρά της μάνας μου, που δεν τό 'θελε αυτό, το να πίνει τόσο κονιάκ κάθε μέρα, καθόλου γούστο!... Λησμόνησα να πω ότι πριν φύγω στρατό, έβαζε λίγο κονιάκ μέσα σ' ένα ποτηράκι, ενώ όταν γύρισα, τον έβλεπα και σήκωνε το μπουκάλι και κατέβαζε κατά βούληση. Η μάνα μου στενοχώρια μεγάλη. Τι έκανε πολλές φορές; Πήγαινε κρυφά και του έριχτε νερό μέσ' το μπουκάλι για να σπάει λίγο το οινόπνευμα. Ο πατέρας μου το έπαιρνε ειδήση και άρχιζε ο καυγάς.

– «Βρε διάβουλι, τι πήγεις τσι μ' έριξεις νιρό μέσ' του κονιάκ; Άμα ν' ήθιλα νιρό γω, πάγινά στου τσισμέ τσι του γέμζουν τσι δεν ίδινα μήδι πα ράδεις!». Του απαντούσε πάλι η μάνα μου:

– «Βρ' άθριπι, θα σι κόψ' τόσο κονιάκ που πίνς κάθε μέρα!... Πάρ-του τουλάχιστον στο μαγαζί μέσα τ'ό έχιτου να μη σι βλέπου!...». Απαντούσε ο πατέρας μου:

– «Βρε σατανά, πάτσι νουμίγς γω, που του πίνου για χόρτασ'». Δείχνει και χτυπά με το χέρι του το στομάχι του:

– «Να, βρε, να, έδουνας, έχου μαράζ' τσι μι γαργαλει τσι μι τρω. Μόλις πω μια γλιά ω, ωχ, μυρών', τσι ραχατέβγου. Συ νουμίγς, πους θέλου γω να χουρτάσου μι του κονιάκ». Λέει εκείνη πάλι:

– «Δε ξέρου, δε ξέρου, πάρτου, πάρτου, απ' έδγιου σ' λέγου γιατί δε μπουρώ πλια να σι βλίπου, δε μπουρώ». Πάλι εκείνος:

– «Για δούτι, βρε, δλειές πού 'παθα; Άγι, άγι, βρη άσι μι, άσι μι στου χάλι μ', μι τα τσινώσουμι άνου κάτου, τώρα στα γηράματα».

Τι ήθελε να κάνει κι η μάνα μου, υποχωρούσε, αλλά ξανά πάλι γινόταν το μαρς. Δεν τα πήγαιναν καθόλου καλά, όλο γρίνια. Αυτή η ιστορία του πιοτού, είπαμε, άρχισε το 1949 και συνεχιζόταν έως το 1958 που πέθανε. Το 1955 ήρθα κι εγώ στην ώρα μου και πήρα την απόφαση και αρραβωνιάστηκα και εν συνεχεία παντρεύτηκα, διότι βαρέθηκα να με ενοχλεί η μάνα μου, γιατί δεν ήταν εις θέσιν να με περιποιείται, καθώς ήταν σε μια ηλικία που είχαν κοπεί πια οι δυνάμεις της. Και εδώ πάλι οι γέροι πήραν χαρά. Έκανα και ένα παιδί αγόρι, του έβαλα και το όνομα του να τον απαθανάω, γιατί τα άλλα μου αδελφια δεν του το έβαλε κανείς, που κι αυτό του ήταν μια ιδιαίτερη ανακού-

φιση. Εγώ σαν μικρότερος και εργαζόμενος στο πατρικό μου μαγαζί, που είχε και συνεχόμενο σπιτάκι που έμειναν οι γέροι, βρισκόμουν πάντα κοντά τους και τους εξυπηρετούσα σε ό,τι τους χρειαζόταν. Συνάμα δε έβλεπα και την γρίνια τους και την παραξενιά τους.

[...]

Και στα τελευταία του πια το 1958, που είχε καταβληθεί και έπιασε να κόβεται η όρεξη του και τα κέφια του, λαχτάριζε μια μέρα μια μπριζόλα χοιρινή! Ήταν όμως ημέρες νηστισίμες. Σαραντάμερο των Χριστουγέννων. Μου είπε ο καημένος:

– «Άμα θέλς, κάνι μ' τ' χάρ' τσι πάρι μ' μια πριζουλούδα γρουνίσια». Ήταν δυνατόν να μην του έπαιρνα, ενόσω τον έβλεπα που ήταν πια στα τελευταία του; Τον ακούει η μάνα μου. Ποιος είδε τον Θεό και δεν τον φοβήθηκε!

– «Τι είδους είναι, βρ' άθριπι, πάλι έφτα τα λόγια που λέγς; Πάτσι παλαβώθτεις τσι δε ξέρς τι σ' γίνιτι; Τι είδους μέρις είναι τώρα τσι γυρέβγς κριγιάτα να φας;». Απαντά ο πατέρας μου:

– «Να που νηστιβγα, βρη, τόσα χρόνια; Χάλασα καμιά φουρά νήστεια, τόσα χρόνια που μι γνώρσεις; Αφού δε τραβά τίποτας γι' όριξι μάλλου; Θέλς πιο καλά νησικός να κάθουμι; Τσι να σ' πω τσι τ' άλλου; Τόσα βόδγια τσι προυβατίνις που κριμότιν στα χασαπγιά, είδεις να τα πιτάξιν καμιά φουρά σ' κουπριγιά; Αθρόπ' δε τα τρών' ούλα έφτα; Τσι γω τώρα, ας πιαστεί πους είμι ένας απ' έφτοι». Η μάνα μου αναστατώθηκε ακόμα περισσότερο, με όσα άκουσε.

– «Παναγιά μ', Παναγιά μ'; Δεν είναι τούτους γι' άθριπους μι τα καλά τ', παλαβώθτσι, ξαναμουργιάνι. Τούρτσιψις, βρ' άθριπι, τούρτσιψις, του κατάλαβις; Άτσι πράματα γρουνίσια, σα πού' νι μέρις! Γέρους άθριπους!... Πάτσι φοβάσι μη τρυπήσ' γη τολιά σ' άμα δε φας κριγιάς;». Ο πατέρας μου πάλι της απαντά:

– «Εμ, άτσι να σ' πω τσι τούτου, αφού μ' ίφιρις σ' τούτην τ' θέσ'. Τσι τι ξιδιγιάλιξα τσι τόσα χρόνια που νηστιβγα; Άλλ' π' δε νηστιβγαν γίνκαν αλλιώς. Άλλ' είμι τσι γω απ' έφτοι. Τσι στου κάτου-κάτου, αρρουσμένους άθριπους είμι, γι θγιός σα π' λέγιν σχουρνά. Συ φαίνιτι πους είσι πιμιγάλ αμ' του Θγιό, τσι μ' είπις μια κβάρα λόγια».

Εγώ κάθουμι και ακούγω τον διάλογο τους, που περισσότερο μου έκαναν εντύπωση του πατέρα μου τα λόγια. Παρόλη τη κατάσταση που βρισκόταν και στην ηλικία του, όλες οι απαντήσεις του σωστές. Μετά ο καημένος, ύστερα απ' όλες αυτές τις επιπλήξεις της μάνας μου, γυρίζει και μου λέει:

– «Άγι, βρε μουρό μ', μη μ' πάρς τίποτα, τσι δε μπουρώ να συνουηθώ μι τούτου του σατανά!... Δε ν' άκεις πόσα μ' είπι; Λέγ' τσι γη παροιμία. «Γ' άθριπους, να νουγά τσι να βλουγά». Τούτην τώρα έδγιου, του αμπούρτστου τσι φάλι που έχ' ποιος μπουρεί να συνουηθεί μαζί τσ'. Εγώ ύστερα απ' όλα αυτά, είπα δυο-τρία λόγια στη μάνα μου, που κάπως υπέκυψε.

– «Δεν τον βλέπεις τον πατέρα μου ότι δεν είναι σε θέση να φάει σχεδόν τίποτες; Ό,τι τού 'δωσες όλα ανόρεκτα, και την πριζουλούδα που λαχταρά, μήπως θα την φάει; Εγώ τώρα θα πάω να του πάρω μια και θα τη φέρω, και εσύ αμίλητα θα την ψήσεις και θα του την προσφέρεις να του περάσει η επιθυμία του». Και πράγματα, έτσι έκαμα. Πήγα και πήρα μία, την πήγα, την τακτοποίησε η μάνα μου, όπως της είπα, αλλά δυστυχώς αυτό έγινε. Διότι όταν ξαναπήγα να τους δω, μου είπε:

– «Αδιαφόριτα τ' πήρις, μουρέλι μ'. Σα π' τού 'πις, μουνάχα που τν έγλιψι κουμάτ', ανιστόργι πους ήθιλι να φα πριζόλα».

Μετά από λίγες μέρες μέσα στο Γενάρη, (16-1-1958) σε ηλικία 80 ετών, μας άφησε χρόνια και έφυγε για πάντα. Έμειναν όμως στη μνήμη όλων αυτών που τον γνώριζαν η διαγωγή του, η καλοσύνη του, η φιλανθρωπία του, και όλες αυτές οι ιστορίες του που ήταν πάντοτες οι περισσότερες σωστές και παραδειγματικές, τις οποίες δεν τις έλεγε πάντα, εάν δεν ερχόταν η ώρα τους η κατάλληλη να τις εξιστορήσει:

– «Κάτσιτι να πούμι έδγιου τώρα, μια που ταίργιασι πάσ' σ' κουβέτα, τσι τούτηνια τ' ρίμα, γιατί δεν είναι ούλις παραμύθγια, αλλά τσι καμώματα».

Αυτός λοιπόν ήταν ο αγαπητός μου πατέρας, ο μπαρμπανικόλας ο Σαμαράς, που εγώ δεν θα τον ξεχάσω ποτέ. Μαζί βέβαια και την αγαπητή μου μάνα, που και οι δυο τους υπέφεραν, κουράστηκαν για να μας μεγαλώσουν, και μας αφήσουν πίσω τους απόγονοι, τελειώνοντας σ' αυτό το σημείο την αποστολή της ζωής του. Και εμείς μμοούμενοι, να δείξουμε το παράδειγμά τους, σε ό,τι τέλεσαν σε όλη τη ζωή τους (...)

(Απόσπασμα από το βιβλίο: Απόστολος Ν. Καρανικόλας, Ογδόντα Χρόνια Μανταμαδιώτης. Όσα ήξερα και όσα άκουσα, εκδ. Δήμου Μανταμάδου Λέσβου, αρ. 1, Μυτιλήνη 2009, σελ. 58-60, 61-63).

Εύθυμες ιστορίες στην ντοπιολαλιά του χωριού μας του Λευτέρη Τσιλικλή

Τσιργιασή έχουμι αποκριγιά, φέτους η Λαμπρή αρ-γει. Τούτην τ' βδουμάδα θα βγουν οι μ'τζουρουμέν'.

Έχ' να γίν' πάλι του σώσι! Ούλοι θα ακούσιν τα παστρικά τουν, λεύτερις τσι παντριμένις.

Προυί-προυί ούλις ήταν καλτζζμένις απ' του χουρό. Χτες είχι γάμου στου χουριό. «Μουρή Μαρίγια, οι πατούνις μ' πουνούν απ' του πήδε-πήδε!».

«Εμ τσι οι θεκς μου π' σ' ακούγου! Τίλιγια θα βραδιαστούμι σήμια; Ήταν ούλις σ' Στρατήγ' του ταίφά. Πας τ'ν ώρα να τσι ι Στρατήγ'ς μι του άσπρου τ' άλουγου. Ξικινήσαν ουλ' για του χουράφ'. Στα Πριβόλια θα παγαίναν.

Ι τσιρός φινόταν μπουλαντ'σμένους. Θα μας αφήσ' άριγι να βραδιαστούμι; Ξιτ'νήσαν για τα Πριβόλια. Σα φτάξαν σ'ς Γυρνής του τσισιδέλλ', Ξ' μέρουσι για καλά. Ήταν σ'νουφια αλλά ι τσιρός δεν ήταν διμένος. Φτάσαν στου χτήμα, ανάψαν φουτιά τσι πήραν να φαν ένα κουμάτ' ψουμί.

Σι κουμάτ' σκαλώσαν πα στα δέντρα οι ραβδιστάδις τσι αρχίσαν του ράβδισμα, οι γ'ναίτσις αρπάξαν τα καλάθια τσι άρχισι η δουλειά. Αρπάξαν τ'ς ιλιές, γεμίζαν τα καλάθια, τ' αδειάζαν κι φουσκώναν τα τσ'βάλια να τα παν' οι αγουγιάτις σ' μηχανή.

Σα πέρασι η ώρα, ακούστ'κι η μπουρού. «Μουρή, μι-σμέριασι τσ' όλας! Μι ντ κουβέντα τσι μι τα τραγούδια πέρασι η ώρα. Άντι, ας πα η μια να κοιτάξ' του φουτιά, να τειλιώνουμι του δέντρου τσι να κάτσουμι να φά-μι».

Η Χαρίκλεια έτριξι σ' φουτιά. Σι κουμάτ' ήρταν οι αγουγιάτις, κατιβήκαν απ' τα δέντρα οι ραβδιστάδις τσι μαζουχτήκαν ουλ' κουντά σ' φουτιά.

Λέγ' ι Στρατήγ'ς: «Βρε Γιουργέλλ', μας τσι είδεις πούβητα του Γιάνν';»

«Τουν είδα σ' μηχανή να ξιφουρτών' τσι μ' έδουσι ένα ζουμπούλ' να σ' δώσου, μουρή Μαρίγια. Να! Μεσ' τη τσέπη μ' τόχου τσι μ' είπι του βραδ' θα σι δει».

«Άχ, βρε Γιουργέλλ' να σι φλήσου μ' αρχότι»

«Σώπα, μουρή, μη σ' ακούσ' κανείς τσι του π'στέψ'». Του Μαργιώ άρπαξι του ζουμπούλ', τουν φίλ'ση τσι τό 'βαλι μεσ' του κόρφου τ'ς.

Ζμαζουχτούκαν ουλ' κουντά σ' φουτιά, οι γ'ναίτσις ανισκώσαν τα σαλβάρια τους, απλώσαν τ'ς πισέτις τσι βγάλαν τα φαγιά. Άλλους είχι φασούλις, άλλους κ'τσα μι χαψέλλια, άλλους αρβύθια. Ι Στρατήγ'ς είχι ένα μιγάλου καπακουτό τυρόπ'τις τσι τόβαλι καταμισί. Ανάψαν τα πηρούνια, ουλ' είχαν μιγάλ' όρεξ...η εξοχή, βλέπ'ς...

Άμα τιλειώσαν, πυρουθήκαν κουμάτ' σ' φουτιά, αρπάξαν τα καλάθια οι γ'ναίτσις τσι οι άντρις σ'ς ντέ-μπλις. Βουίξ' η 'λιώνας απ' του τραγούδ'. Πρώτ' του Κατρινιού τς ακολουθούσαν οι άλλ':

«Ανάθεμα τον αίτιο κι ας τό χει αμαρτία να χωριστούμε αγάπη μου χωρίς καμιά αιτία. Θα το χω το παράπονο σε όλη τη ζωή μου κι όταν σε συλλογίζομαι θα λειώνει το κορμί μου. Σ' αφήνω την καληνυχτιά κι έχει γεια χρυσό μου και πες πως ήταν όνειρο ο αποχωρισμός μου».

Το κανόν(ι)

του Αλέκου Πατοή

Διηγείται ο Παρακευάς (Πατσός)
«...Τον καιρό που ψαρεύαμε καρσί (τούρκικα νερά), θα ήταν μετά το '50.

Ήμασαν εγώ, ο Γιώργος ο Δάνδουλας, ο Φωτής ο Καρανικόλας, ο Μιχάλης ο Δάνδουλας, ήταν ο Χρήστος ο Ζουρζουβίλης. Είμασι ιφτά, δυο βάρκις..

Πήγαμε να ριζούμε τρουπίλια πάνω απ' το «σιτίλ μπαρ» το φανάρι.

Μόλις ξημέρωσε, θα ήμασαν απ' τ' στεριά καμιά διακοσαριά μέτρα. Βλέπουμε να περιφέρονται κάποιοι. Λέμε πάμε να δούμε μήπως εχ' κανένα φυλάκιο.

-Τουρπίλια θα ριζούμε για, μη τ' πατήσουμι!
Πάμε κοντά, βλέπουμε στρατιώτες. Τώρα τι θα κάνουμε. Χαλάσαμε τ' μηχανή και βγαίνουμε έξω απ' τ' βάρκα.

Λέγω εγώ: «Χάλασι η μηχανή μας. Πηγαίνουμε για την Αλεξανδρούπολη. Μπορούμε να καθίσουμε;»

Τότες σ' Τουρκία δύσκολα εύρισκες ρέγγες. Εμείς είχαμε μαζί μας.

Άμα ακούγαν ρέγγα λέγαν τί 'νι τούτου.
Λέγω στους άλλους: «Φέρτε ρε πεντ-εξ ρέγγις σ'ς αθρωπ!».

Αυτοί εν τω μεταξύ μάζευαν ξύλα να ανάψουν φωτιά. Βλέπουμε έναν, σα λοχίας ήταν, να εχ' ανά χείρας ένα όπλο.

-Νεντίορ σουν-νεντίορ σουν (τι γίνεται εδώ); ρωτά τους άλλους.

-Οι άνθρωποι είναι ξένοι. Χάλασε η μηχανή τους. Θα τη φτιάξουν να φύγουν, είπ' ένας Τούρκος.

Το καρακόλ λέει οτι: «Δε ξέρουμε».

-Οχ', ρε πιδιά, τι δε ξέρουμι! μπουρμουρίζ' ο Γιώργος. Τέλος πάντων, μας παίρνουν από κει και με τα πόδια ξεκινήσαμε.

Ι Κουστής φορούσε ποδήματα. Τα πουδάριατ ανάψαν. Τα'βγαζε τα ξανάβγαζε. Ο Γιώργος διαμαρτυρόταν.

ΟΙ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

από τη σελ. 7

Φτάνουμε σε φυλάκιο.
Λέω εγώ.
-Εχ' τίποτα να φάμε;
Μας φέρνουν από δώδεκα ελιές κι από ένα κομμάτι ψωμί.
Τούτο, μας είπαν, είναι από το συσσίτιό μας.
- Ε καλά, ρε πιδιά, εμείς θέλουμε όμως να φύγουμε! λέγ' ι Γιώργους.
Έρχεται εν τω μεταξύ ένας αξιωματικός με άλογο. Μας βάζει μπροστά. Δρόμο πάλι! Να μη τα πολυλογούμε, μας πάει απέναντι απ' το Τσανάκ Καλέ.
Μας βάζει σε ένα βαπορέλ. Μας περνά απέναντι. Είχαμε τύχη που ήταν σαββατόβραδο και δε μας κλείσαν στ'ν Ασφάλεια.
Μας πήγαν, λοιπόν, σ' ένα μαγειρείο. Μας λέν': «Εδώ θα τρώτε, από πάνω θα κοιμάστε».
Εμείς ούτε χαρτιά είχαμε, ούτε τίποτα.
Ήρθε ένας, τον λέγαν μουίτσι εφεντι.
Κατευθειάν μας σερβίρουν φασολάδα. Φάγαμε καλά. Εμείς νομιζαμε ότι θα τρώμε όλο φασολάδα.
Καθίσαμε δέκα πέντε μέρες. Αμ δε τρώγαμε φασολάδα. Να κι γοφάρια, να κι κρέας. Έλεγε ο μάγειρας «νε τατλί ιστιόρσου;» (τι γλύκισμα θέλετε)
Λέγω: «Κανταϊφ!».
Μια μέρα όλοι μας ζητήσαμε κρέας βραστό. Ο Γιώργος ήθελε ψάρι γουφάρ.
Του παρουσιάζουν λοιπόν ένα Γλειφτή (κέφαλος). Εμείς χα, χα, χα γελούσαμε, που τρώγαμε το βραστό κρέας με μαιντανό από πάνω.
Τι γελοῦτι ρε, τι γελοῦτι, ντροπή.... μωρέ γουφάρ τούτο!
Ο μάγειρας ρωτάει: «νε γκιολιόρουμ;» (γιατί γελάτε).
-Κάνουμε αστεία, γι' αυτό.
-Τζάνεμ μπικίουν γκελίρσα ορτά αγναντιόρουμ....(απ' τη πρώτη μέρα που 'ρθατε σας κατάλαβα).
Πήγαμε να πλαγιάσουμε. ο τίλουγια έχασε το δωμάτιο και μπήκε σε ένα που κοιμόταν μια χανούμ.
Με το που ανοίγει τη πόρτα και βλέπει την κοπέλα, αρχίζει να φωνάζει: Λάθος! λάθος!
-Ρε συ τι είν' αυτά τα πράματα! Θα μας σαπίσουν στο ξύλο!
-Ε! ρε παιδιά λάθος έκανα!
Τέλος πάντων τέλειωσε αυτό. Μας παν στο δικαστήριο! Στο Τσανάκαλε. Ήταν Μάρτης μήνας. Απ' τη μια πλευρά είχε θάλασσα. Απ' το δρόμο είχε ήλιο. Έρχεται ένας πολισμάνος που έκανε βόλτα.
-Περάστε απ' τη άλλη πλευρά που έχει λιακάδα.
- Ρε! Άσε μας! Έχουμε το καμό μας!
Αυτός επέμενε.
- Τζάνεμ!!!-Αιντε ρε σηκωθείτε!
Καθίσαμε απ' την άλλη μπάντα που ήταν κεντρικός δρόμος. Πέρασε κανά τέταρτο. Βλέπουμε περνά ένα αυτοκίνητο που τραβά ένα κανόν'. Εις απόσταση πάλι άλλο και άλλο και άλλο.... Μας καν ο πολισμάνος: «Μπαξάναμπιζίμ κανόν' (έχετε τέτοια κανόνια;)
Του λέω: «Μπιζίμ κανόν τζουτζουκλάρ ογνιόρουμ.... (Ποια αυτά; Εμείς έχουμε κανόνια που μπαίνουν τα παιδιά απ' το ένα μέρος και βγαίνουν απ' το άλλο.
-Σαϊνμί (αλήθεια!!!)

[Από το Αγιασώτικο Καρναβάλι]
Κουρ'τσέλια μ', το 'μαθα 'πί τα πέρσ', π'ς είστι μαζί μ' κατ'μένα
μη χουλιουσκάτι, τσ' έχου τα, τα θ'κά σας γω κρατημένα. Απ' του πρου ισάμ' του βράδ', μια είνι πλια γη δ'λειά σας 'πί του πανί το έλα, ρε διαβόλ', μαδίσαν τα μιριά σας. Κάτις είστι Γιναριάτ'σις, που φουνάζιν στον πατάρ' βλέπου όμους τσ' αγριγιέσαν, δε πιανόντι γοι κατάρ'. Μη του κ'νείτι του κουλέλ' σας τσι γιου κатарους αγκριζ' σ'κών' τ' πουδάρα ντ' έφτου π' κάτι τσ' απ' αλάργα σας τσαγκρίζ'.

Έχ' μιγάλ' ιπιτυχία, μες στου στόχου σας σα τ' ριζ' τσι σιγά - σιγά θα δειτι τσι τη τσ'λιά σας θα τνη πρήξ'. Μες στου σπίτ' σας θα καθούσι, που 'νι σίγουρ' γη φουλιά μη τουν δειτι στα μιριά σας μι τσιρβουλια του τσουλιά. Φράξιτι του πρματέλ' σας τσι κρατήσιτι τ νομηί λίγου σα ραγίσ' του τσ'κάλ' σας, θα π'λαλείτι τσι στ' μαμμή.
Μη του λύτι του βρακέλ' σας, σφιξιτι καλά του σ'νέλ' μην αρπάξ' γιου κатарους μας 'πί τα μιριά σας του μισ'νέλ'.
Απ' του θιό 'νι δικασμένου στα σκουτ'νά να μπαγιλντιζ' κатарους του φ'λάγ' απόξου, σα πουντ'κό του αβλαντιζ'. Σα του πιάσ' μέσα στα νύχια ντ, τι τσιριδα έχ' να βγάλ' του καημένου του ματέλ' ιντ στ' άψι- σβήσι θα του βγάλ'. Ύστια θαν αγαπήσι τσι θα πέσι τσι μαζί τσ' απ' τη γλύκα που θαν εχιν τσι τ' προυβιά ντ' θα τνη μασει.
Σας βλέπου τσι κουτ'νίζιτι, ούλις σας χαδιβγόστι σα τ'ς κάτις απού κάτου απ' τ' μύτ', ούλις ξιρουγλυβγόστι.
Γλωσσάρι:
χουλιουσκάτι: Στενοχωριέστε, πικραίνεστε [χολή + σκω < σκάζω]

τσαγκρίζ': μεταφ. εκσπερματώνει [τσαγκρίζου (=εκσπενδονίζω σταγόνες νερού ή άλλου υγρού), αγνώστου ετύμου, κατά Γ. Γιαννουλέλλη απ' το μεσν. τσάγγρα, πιθανώς ηχοποιητή λ.]

τσιρβούλια: τσαρούχια [μεσν. τοερβούλιν > υποκορ. του σέρβουλον < λατιν. seruilus (= δούλος) επειδή τα παπούτσια αυτά τα φορούσαν οι δούλοι των Ρωμαίων]

νομηί: το δικαίωμα να περνάς μέσα από κάποιο κτήμα ή να το βόσκουν τα ζώα σου [αρχ. νομή< νε'μω (= μοιράζω, διανέμω) και νέμομαι (= κατέχω, εκμεταλλεύομαι)]

μισ'νέλ': μεταφ. αιδοίο [επιθ. μεσιανός (= ο ευρισκόμενος στη μέση), μεσιανή> μεσ'νή > μισ'νή και υποκορ. μισ'νέλ', επειδή το αιδοίο βρίσκεται στο μέσον του κάτω σώματος, ανάμεσα στα πόδια - αρχ. μεσαιός < μέσος > μεσιανός > μισιός]

αβλαντιζ': παραμονεύει [απ' τον αόρ. avlandim του τουρκ. p. avlamak (= κυνηγώ)]

(Από το βιβλίο: Παναγιώτη Μιχ. Κουτσουδή, Το αγιασώτικο καρναβάλι. Οι ρίζες του και η πορεία του στο διάβα του χρόνου, том 1, εκδ. Αναγνωστήριο Αγιάσου «Η Ανάπτυξη», Μυτιλήνη 2009, σελ 509-510)

Καλλικράτεια Λέσθος... Καλημέρα σας...

του Παναγιώτη Χαϊδεμενάκη

Μέσα σε ένα πλήθος προβλημάτων, εκκρεμοτήτων που κάποια είναι και άμεσης προτεραιότητας, δυσλειτουργιών που απορρέουν μέσα από την πολυμορφία και την ιδιομορφία του «νέου μοντέλου» ανάπτυξης των Καλλι-

κράτειων Δήμων, ο Δήμος της Λέσβου καλείται να κερδίσει ένα πολύ σοβαρό στοίχημα. Καλείται, εν ολίγοις, να αποδείξει ότι θα είναι λειτουργικότερος, αμεσότερος στην επίλυση των προβλημάτων, **διαφανής ως πάλλευκο χιόνι**, και χρηστικότερος των προκατόχων του στην εξυπηρέτηση των πολιτών.

Εμείς, θα παρακολουθούμε με πολύ προσοχή τα τεκταινόμενα και θα παρεμβαίνουμε σχολιάζοντας, κυρίως τα θέματα του χωριού μας αλλά και της ευρύτερης περιφέρειάς μας με αμεροληψία και αίσθημα ευθύνης. Θα επικροτούμε, εκεί που νομίζουμε ότι ο Δήμος κινείται προς την σωστή κατεύθυνση και θα αντισταθούμε **σθεναρά** εκεί όπου νομίζουμε ότι βλάπτονται δικαιώματα των πολιτών μας.

Η περιφέρεια της Συκαμιάς και το γραφικό λιμανάκι της που σίγουρα το έχετε επισκεφθεί πολλές φορές για να πείτε το "ουζάκι" σας και να συννευρεθείτε με παλιούς καλούς φίλους έχει, δυστυχώς πολλά προβλήματα που θα σας τα εκθέσουν τα αρμόδια όργανα. Ορισμένα από αυτά ζητούν άμεση επίλυση Δεν είναι όμως της παρούσης στιγμής η λεπτομερής καταγραφή και ανάπτυξης των θεμάτων αυτών.

Αγαπητέ Κύριε Δήμαρχε,
Είσθε γνωστός στην πολιτική ζωή του τόπου και είναι βέβαιον ότι σας διακατέχει μεγάλη εμπειρία ικανή για να διεκπεραιώσετε και τα πιο δύσκολα προβλήματα. Ο λαός της Λέσβου επέλεξε τον συνδυασμό σας ως πλειοψηφούντα. Κανείς δεν αμφισβητεί τους ιερούς κανόνες της Δημοκρατίας που η Λέσβος, άλλωστε, επαίρεται για την διαχρονική τήρηση των ιερών της κανόνων. Σε σας και σ' όλο το Δημοτικό Συμβούλιο ανατίθεται το ύψιστο καθήκον του **"Φυλάττειν Θερμοπύλας"**.

Οι οιωνοί, λόγω κυρίως των οικονομικών συγκυριών, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι οι ιδανικοί! Σίγουρα όμως είναι **"Ου μενετοί"** και ζητούν λύσεις.

Εν κατακλείδι, σας ευχόμαστε καλή και χρηστή διοίκηση και μακροήμερευση στα δύσκολα νέα σας καθήκοντα υπενθυμίζοντας παράλληλα και την γνωστή αρχαία ρήση: **"Τον Άρχοντα τριών δει μεμνήσθαι. Πρώτον μεν ότι ανθρώπων άρχει, δεύτερον ότι κατά νόμον άρχει, τρίτον δε ότι ουκ αεί άρχει!"**

Ο Αριστοτέλης ανακάλυψε τη βιολογία 2300 χρόνια πριν τον Δαρβίνο

της Μαρίας Παναγοπούλου

Ο Αριστοτέλης – εκτός από μεγάλος φιλόσοφος- ήταν και ο ιδρυτής της επιστήμης της Βιολογίας, υποστηρίζει ο Armand Marie Leroi, καθηγητής της Εξελικτικής Βιολογίας του πανεπιστημίου Imperial College του Λονδίνου.

Όπως αναλύει σε άρθρο του που δημοσιεύεται στους κυριακάτικους "Times", "στην ερώτηση "ποιος είναι ο μεγαλύτερος βιολόγος της ιστορίας;", οι περισσότεροι θα απαντούσαν ότι είναι ο Δαρβίνος. Κι όμως τον τίτλο του μεγαλύτερου επιστήμονα της Βιολογίας, ίσως και ολόκληρης της επιστήμης, τον αξίζει ο Αριστοτέλης, αφού δεν έφερε απλώς μια επιστημονική επανάσταση στην βιολογία, αλλά την δημιούργησε".

Ο Armand Marie Leroi, αφού ολοκλήρωσε μία πολυετή έρευνα για τον Δαρβίνο (1809- 1882 μ.Χ), ανακάλυψε ότι η μελέτη της Βιολογίας θα ήταν ελλιπής αν δεν συνοδευόταν από αντίστοιχη έρευνα για τον αρχαίο Έλληνα φιλοσοφο. Ετσι πρότεινε στο BBC να δημιουργήσει ένα ντοκιμαντέρ αφιερωμένο στον Αριστοτέλη (384- 322 π.Χ.).

Το "άγνωστο" έργο του Αριστοτέλη ο dr Armand Leroi, βίωσε μία "αποκάλυψη", όπως την αποκαλεί ο ίδιος, όταν το 2000 βρισκόταν για διακοπές στην Αθήνα και αποφάσισε να ταξιδέψει και στη Λέσβο. Πριν ξεκινήσει, αναζήτησε στο τμήμα Κλασικών Συγγραφέων ενός βιβλιοπωλείου στο Μοναστηράκι, βιβλία για το νησί.

Εκεί ανακάλυψε το βιβλίο του Αριστοτέλη "Περί τα Ζώα Ιστορία", σε αγγλική μετάφραση, από το βιολόγο D' Arcy Thompson, το οποίο περιέχει μία εξαιρετική έρευνα πάνω στη βιολογία των ζώων, που ο μεγάλος φιλόσοφος διεξήγαγε στη Λέσβο. Στο βιβλίο ο Αριστοτέλης αναφέρει την περιοχή της Αρχαίας Πύρρας, που βρίσκεται στον κόλπο της Καλλονής, και περιγράφει τα πάνω από 150 είδη ψαριών και ζώων που μελέτησε σε αυτόν!

"Ο Αριστοτέλης ταξίδεψε στη Λέσβο, πιθανώς για να συναντηθεί με το φίλο του Θεόφραστο. Φτάνοντας στο νησί, άλλαξε το αντικείμενό του και από φιλόσοφος έγινε βιολόγος, ιδρύοντας έτσι, μαζί με το βοτανολόγο Θεόφραστο, την επιστήμη της Βιολογίας. Η Αρχαία Πύρρα υπήρξε για τον Αριστοτέλη ό,τι τα νησιά Γκαλάπαγκος για το Δαρβίνο.", εξηγεί ο καθηγητής.

"Η Λιμνοθάλασσα του Αριστοτέλη"

Συγκλονισμένος από την "αποκάλυψη", ο δε Leroi, μόλις επέστρεψε στο Λονδίνο πρότεινε στο BBC να χρηματοδοτήσει την παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ για τον Αριστοτέλη και την προσφορά του στη Βιολογία. Ετσι προέκυψε "Η Λιμνοθάλασσα του Αριστοτέλη".

Το έργο του χαρακτηρίστηκε "δυσνόητο", αφού όπως ο ίδιος εξηγεί "ναι, είναι δυσνόητο, γιατί ο ίδιος ο Αριστοτέλης ήταν πάντοτε δυσνόητος. Όμως είναι ένα όμορφο ντοκιμαντέρ! Δεν θα μπορούσε να είναι κάτι διαφορετικό αφού ασχολείται με την Ελλάδα, με τα ζώα, με την επιστήμη, και τέλος με την προσπάθεια ενός ανθρώπου να κατανοήσει την απέραντη ποικιλία και ομορφιά του φυσικού κόσμου, 2.300 χρόνια πριν".

Η μελέτη του Αριστοτέλη στην Λέσβο

"Το 345 πΧ ο Αριστοτέλης πήγε για πρώτη φορά στο νησί της Λέσβου σε ηλικία 39 ετών. Εκεί συχνά επισκεπτόταν συχνά τον κόλπο της Καλλονής και μελετούσε οτιδήποτε ζούσε σε αυτούς, τα ψάρια, τα σαλιγκάρια, τα οστρακόδερμα, τα χταπόδια, τα δελφίνια. Ενδιαφερόταν επίσης για τα πουλιά, τα ερπετά και τα έντομα που ζούσαν στις πλαγιές του νησιού.

Τα παρατηρούσε, τα κατηγοριοποιούσε, εξέταζε την ανατομία τους. Η μελέτη του δεν εξηγούσε μόνο τον τρόπο δράσης των ζώων, αλλά και το γιατί δρούσαν έτσι. Τα γραπτά του συμπεριλάμβαναν βιβλίο αναλυτικής ανατομίας, ένα άλλο για την φυσιολογία, ένα για κίνηση των ζώων, άλλα και για την αναπαραγωγική διαδικασία, ένα για τον θάνατό τους και μια διατριβή για την ψυχή.

Ο Αριστοτέλης, ήταν εκείνος που άνοιξε ένα αυγό κότας, παρατήρησε την καρδιά από το κοτοπουλάκι που χτυπούσε και έγραψε ακόμη ένα βιβλίο. Έκανε τους ζωντανούς οργανισμούς το κέντρο του κόσμου και της σκέψης του, και οτιδήποτε σκέφτηκε όρισε την επιστήμη της βιολογίας για τα επόμενα 2.000 χρόνια".

(Δημοσιεύτηκε στις 20/01/2011 στο <https://genesisxresearch.wordpress.com>)

Λαϊκή ελαιοκομία και ελαιουργία στο Αδραμύτι

του Δημητρίου Σ. Λουκάτου ⁽¹⁾

Τον Αύγουστο του 1940 πήγα για λαογραφική έρευνα στη Λέσβο, σταλμένος από την Ακαδημία Αθηνών. Έμεινα ένα μήνα στο ωραίο νησί και γύρισα πολλά από τα χωριά του, μαζεύοντας ενδιαφέρον και συχνά πρωτότυπο υλικό, που τώρα βρίσκεται αποδελτιωμένο στο Λαογραφικό Αρχείο. Είχα τότε την ευκαιρία να γνωρίσω μέσα στη Μυτιλήνη πρόσφυγες Αδραμυτινούς, ιδιαίτερα 5-6 ευφύεστατους και γεμάτους γνώση πληροφορητές, που μου είπαν και έγραψα πλήθος ειδήσεις από τον παλιότερο λαϊκό βίο και τη φιλολογία τους. [Ισα-ίσα πρόφτασα, πριν από τον πόλεμο].

Από το υλικό αυτό θα ξεχωρίσω εδώ όσα κατέγραψα τότε για την καλλιέργεια της ελιάς και για το μάζεμα και το άλεσμά του καρπού της, έτσι όπως μου τα είπαν, με απλό λαογραφικό τρόπο, δυο από τους Αδραμυτινούς πληροφορητές μου.

Σκέφτηκα να δώσω το κεφάλαιο αυτό -όσο κι αν δεν είναι πλούσιο και ολοκληρωμένο- για δύο λόγους: α) γιατί λείπουν συνήθως από τη λαογραφική μας ενασχόληση τα τέτοια θέματα του αγροτικού βίου, ιδιαίτερα τα όσα αφορούν την ελληνικότατη ελιά και το ζωτικό λάδι της, και β) γιατί το ένωθα χρέος μου, ύστερα από την τραγική στέρηση του λαδιού στα χρόνια της Κατοχής, ν' αφιερώσω κάποτε τη λαογραφική σκέψη μου στην ελιά και το λάδι. Όσες φορές λαχτάρησα ή έβλεπα γύρω μου να λαχταρούν το λάδι, τα χρόνια εκείνα, θυμόμουν άμεσα τους πλούσιους ελαιώνες της Λέσβου κι ακόμα παραστατικότερα τις ζωντανές περιγραφές των Αδραμυτινών πληροφορητών μου, για τις ελιές και τα λάδια της πατρίδας τους.

Ας ελπίσω ότι η μικρή αυτή εργασία μου θα γίνει αφορμή να συγκεντρωθούν περισσότερα και πιο προσεγμένα στοιχεία, από τη λαογραφία της ελιάς και του λαδιού σ' όλη την Αιολίδα, που καθώς φαίνεται ήταν κάποτε η κοιτίδα της καλλιέργειας του πολύτιμου αυτού δέντρου στη Μεσόγειο.

Το Αδραμύτι, στο μυχό του ομώνυμου κόλπου της Μ. Ασίας, ήταν γνωστό για την εύφορη γη και τα προϊόντα του, τα πολλά νερά και τα δάση του, αλλά ιδιαίτερα για το εξαιρετικό λάδι του, που παλιότερα το ζητούσαν και στο εξωτερικό. Μαζί με το μέλι, το προϊόν αυτό έδινε στο Αδραμύτι έναν αξιόλογο πλούτο, που οι τούρκοι έλεγαν σχετικά:

- Εδρεμίτ αλτίν κερεμίτ,
μπιρ ταραφτάν μπαλ ακαρ,
μπιρ ταραφτάν γιάγ ακάρ.

(=Του Αδραμυτιού τα κεραμίδια είναι χρυσά, από τη μια μεριά τρέχει μέλι και από την άλλη λάδι).

Από τους 18.000 κατοίκους, που είχε η πολιτεία αυτή το 1912, οι 8.000 ήταν Έλληνες, με τη γνωστή αστική ακμή τους, την εμπορική πρωτοβουλία και τα μορφωτικά τους ενδιαφέροντα (Λεξ. Ελευθερουδάκη). Η τοπική παράδοση έλεγε, πως οι πρώτοι Νεοέλληνες αυτού του μέρους ήταν οι Θρακιώτες, και πως ύστερα ήρθαν από απέναντι και οι "Μυτιληνιοί". Οι Έλληνες αυτοί πρόκοψαν γρήγορα και πήραν τα κτήματα και τις δουλειές από τους Τούρκους. Από το 1914 όμως, με τους διωγμούς, άρχισαν να λιγοστεύουν, ώσπου το 1922 έγινε το τελειωτικό τους ξεσέκωμα. Όσοι τότε γλίτωσαν από τις σφαγές, πήγαν πρόσφυγες στη Μυτιλήνη.

Εκεί λοιπόν τους βρήκα το 1940 και τους άκουσα να μιλούν με νοσταλγία για τον όμορφο τόπο τους. Εκεί κι οι πληροφορητές μου Κώστας Κεραμιδάς, παλιός λιωτριβάρης, και Γιώργος Πατσόπουλος, μου μίλησαν για το μάζεμα των ελιών και για τα λάδια στο παλιό Αδραμύτι.

α' Η Αδραμυτιανή ελιά

Έτσι τις ήξεραν όλοι: "Αδραμυτιανές ελιές" ή "Αδραμυτιανά δέντρα". Εμοιαζαν με τις άλλες ελιές, αλλά ή-

ταν λίγο ψηλότερες. Ο καρπός τους ήταν κάπως μεγαλύτερος και στρογγυλός. Ήταν "ψιχάτος" και "λαδερός". Το κουκούτσι τους ήταν μικρό. Ψιλό κουκούτσι και ψίχα πολλή. Έπρεπε όμως να έχουν από δική τους "μπολάδα" (εμβόλιο) τα δέντρα, για να είναι όμοια.

Φύτεμα, μπόλιασμα, καλλιέργεια: Το φύτεμα γινόταν το Μάρτη. Πήγαιναν στο βουνό και διάλεγαν την "αγριλιά" που θα φύτευαν. Άνοιγαν στο "χτήμα" το λάκκο και "γούργωναν" (όργωναν) το χώμα καλά. Βάζανε και πέτρες στη μέση του λάκκου και φτιάχνανε "σκάρα", για να μη "σαποκωλιάσει" η ρίζα, εκεί που θα έμπαινε. Κι ύστερα "παραχώνανε" το φυτό. Αν το μέρος ήταν "βαρικό", δηλαδή πέραγε νερό απουκάτου, το φυτό θα έπιανε γρήγορα. Αν ήταν όμως ξερό, θα έπρεπε να του ρίχνουν νερό κάθε 2-3 μέρες στην αρχή, έπειτα κάθε 8, κι ύστερα κάθε 15. Δυο χρόνια έπρεπε να ποτίζον. Αλλά και βαρικό αν ήταν το μέρος, πάλι έπρεπε να ποτίζουν αραιά, κάθε 15 μέρες. Είχε και βουνά που είχαν νερό, και το φυτό δε χρειαζόταν συχνό πότισμα. "Είχε γης, που και δαυλό να 'βανες, φύτρωνε!".

Άμα "έπιανε" η αγριλιά, το καταλάβαιναν από τα "φυλλίτζα" (βλαστάρια) που πετούσε. Σαν έκλειναν τα δυο χρόνια, τ' "αμπόλιαζαν". Επαιρναν "μάπι" από ήμερο δέντρο, κι έβαζαν στην "αγριλιά" από ένα ή κι από δύο, κατά τη δύναμη που είχε το κορμί της. Αφού έβαναν τ' "αμπόλι" στο φυλλίτζι, το έδεναν μ' ένα "σαζ" (χόρτο), απ' αυτά που βάζουν στις ψάθες. Το κομμένο κλαδάκι ύστερα το αλείφανε με λάσπη από "βουνιά" (κόπρο βοδιού), για να μην το περνά ο ήλιος. Σε 8 μέρες πήγαιναν και έβγαζαν το σάζι, κι άφηναν τ' αμπόλι να θρέψει. Το δέντρο αυτό τώρα, σαν περνούσαν 3-4 χρόνια, θα έδινε καρπό.

Κάθε χρόνο σκάφτανε το δέντρο και το ζευγαρίζανε. Στο Αδραμύτι τα "μπαγίρια" (πλαγιές) ήταν μαλακά, και στις ελιές είχαν "πλαταίες" (πλατώματα σκαφτά). Στο βουνό έβρισκες λιγοστά "σέτια" (πεζούλες). Βάζανε στα δέντρα και κοπριά από γίδα ή πρόβατα, μα πιο πολύ από χοντρά ζα. Έπρεπε να φάει νερό και να ποτιστεί η ρίζα. Κι ύστερα σκέπαζαν τους λάκκους κι "έμνησκε" η κοπριά μέσα.

Προσέχανε πιο πολύ τα νεαρά δέντρα. Αυτά δε βαστούσαν στην πολλή βαρυχειμωνιά. Μπορούσαν να ξεραθούν κιόλα. Τα παλιά όμως άντεχαν.

β' Το μάζεμα της ελιάς

Το πρώτο χέρι. Τον Αύγουστο ή το Σεπτέμβρη, με τα πρωτοβρόχια, πέφτανε κάτω οι "σακάτκες" (χαλασμένες) ελιές. Παιρνανε τότε γυναίκες με τα "τσ'βάλια" (σακιά) για να τις συνάξουν. Αυτό ήταν το πρώτο χέρι, που το λέγανε και "κουρούκι". Είχε και ξερές ελιές χάμου, τις "μεσαγουστιανές", που είχανε πέσει πρωτίτερα. (Από τις πρώτες αυτές ελιές του κουρουκιού έβγαζαν το "κουρουκόλαδο". Δεν ήταν λάδι για φαγί, ήταν μόνο για σαπουνόλαδο).

Καταπόδι στις γυναίκες είχε και άντρες, που "σιάζανε" τις ελιές από τα "τσεπελίκια" (βάτους και αγκάθια) και τις καθαρίζανε. Ότι είχε κάτω, γύρω από το δέντρο, το σήκωναν. Όλοι τους πληρώνονταν "μεροκάματο".

Το δεύτερο χέρι. Αυτό το λέγανε "ντιπ" (ξεκαθάρισμα;) και το κανόνιζαν από τον καιρό. Άμα έκανε "βροχάδες και αγέρηδες" κι έπεφταν πάλι ελιές, έπαιρναν εργάτες και τις μάζευαν. Τώρα όμως πήγαιναν μόνο γυναίκες μ' έναν "κιαχαγιά" (επιστάτη). Αν ο καιρός πέρναε ήσυχος, δεν έκαναν "ντιπ".

Το τρίτο χέρι. Ήταν το καθαυτό μάζεμα και το λέγανε "ντέμπλα", από το ραβδί που χρησιμοποιούσαν για το τίναγμα του δέντρου. "Βάλαμε ντέμπλα" σου λέγανε, δηλαδή μήκαμε στο κανονικό μάζεμα.

Η "ντέμπλα" άρχιζε το Νοέμβρη, όταν οι ελιές μαυρίζανε πια. "Τ' άι-Νικολάου έπρεπε να γλιτώσουν απ' όζω". Σπάνια το μάζεμα ξεπερνούσε το Δεκέμβρη. Χριστούγεννα ή Φώτα να μαζεύεις ελιές, ήταν πολύ αργά. Στη "ντέμπλα" δούλευαν άντρες και γυναίκες. Οι άντρες ανέβαιναν πάνω στα δέντρα με τις ντέμπλες και ράβδιζαν. Γι' αυτό τους έλεγαν "ραφ'στάδες" (ραβδιστάδες). Οι ντέμπλες τους ήταν "βέργες" από οξυιά ή καστανιά, όχι πολύ χοντρές, για να μη βλάψουν το κλαρί. Ήταν μεγάλες ή μικρές, αναλόγως. "Είχαμε τη μεγάλη ντέμπλα, ως 5 μέτρα, τη "μεσά τ' ντέμπλα", ως 3 1/2 μέτρα, και το ντεμπλί, ως 2 μέτρα". Οι ραφ'στάδες που ανέβαιναν στο δέντρο, κρατούσαν στο χέρι τους τη "μεσά τ' ντέμπλα" ή το ντεμπλί. Χτυπούσαν τα κλαδιά, κι οι "γενωμένες" ελιές πέφτανε μόνες τους. Αυτές έδιναν και το πιο καλό λάδι, "από ραφ'στικιά (ραβδιστικιά) ελιά" σου 'λεγε ο άλλος. Τη μεγάλη ντέμπλα την κρατούσαν όσοι ήταν αποκάτω. Ιδίως ο "μούτσος", το παιδί. Άμα είχε τίποτα ελιές

στην άκρια και δεν έφταναν οι ραφ'στάδες, φώναζαν στο παιδί: "Παρ' τ' ντέμπλα, χτύπα".

"Θέλει τέχνη να χτυπάς. Δεν κάνει να χτυπάς "καρσί"(αντικρυστά) το δέντρο, γιατί σπάνε τα φυλλίτζα. Άμα τα σπάσεις, θα κάνει 7 χρόνια να ξαναδώσει καρπό. Πρέπει να χτυπάς κατά που γέρνει το δέντρο, να "χτενίζεσαι". Όχι "ντίκικα" (απότομα). Έχει κλαδιά που τα κουνάς, έχει άλλα που θέλει να τα χτενίζεσαι".

Οι γυναίκες δεν έπιαναν ντέμπλα στα χέρια τους, μόνο μάζευαν. Ήταν "μαζώφτριες" (μαζώχτριες). Μαζί τους ήταν κι ένας "κιαχαγιάς" (επί κεφαλής), που παρακολουθούσε. Η κάθε γυναίκα γιόμιζε το καλάθι της, κι ο κιαχαγιάς το έπαιρνε και τ' άδειαζε μέσα σ' ένα τσουβάλι.

Τις ελιές τις μάζωναν από κάτω, όπου έπεφταν. Επειδή όμως τύχαινε να 'ναι εκεί κι "αγκάθια" (αγκάθια) και ρουμάνια και βάτοι, οι νοικοκυραίοι απλώναν καταγής μεγάλες "πάνουβες" (πανιά) από κάμποτ ή δίμιτο, ή τσουβάλια. Είχε νοικοκυραίους που φύλαγαν στο σπίτι τους πάνουβες, που έπιαναν όλο το δέντρο. Έτσι μαζεύονταν γρήγορα οι ελιές, κι οι μαζώχτριες, αφού τις καθάριζαν λίγο από τα φύλλα και τ' άλλα, τις άδειαζαν αμέσως στα τσουβάλια.

Ερχόταν ύστερα αραμπάς, φόρτωναν τα τσουβάλια, και τα πήγαινε στο σπίτι. Είχε όμως και νοικοκυραίους, που τα "κ'βανούσαν" (κουβαλούσαν) μόνοι τους, με το "γουμάρ" (γαϊδούρι).

Ο "ταχιφάς", το συνεργείο των μαζωχτάδων. Όλοι μαζί, ραβδιστάδες, μαζώχτριες, μούτσοι, κιαχαγιάς, ήταν ο ταχιφάς, που θα μάζωνε τις ελιές. Κάθε νοικοκύρης κοιτάζε από νωρίς "να φτιάσει τον ταχιφά" του. Διάλεγε κάθε χρόνο τους εργάτες του, από το δικό του μαχαλά. Τους φώναζε από μέρες και τους "καπάρωνε" (προκαταβολή). Οι γυναίκες παίρνανε από 4-5 γρόσα την ημέρα (ας πούμε 5 οκάδες ψωμί), με φαί από δικό τους. Έπρεπε να φέρουν και το καλάθι τους (για το μάζεμα). Οι ραβδιστάδες πληρώνονταν το διπλό και τους τάζε και τ' αφεντικό. Ο κιαχαγιάς ήταν για να επιστατεύει, κι ο μούτσος, το παιδί, τις μικροδουλειές.

Όλοι πληρώνονταν είτε με την ημέρα είτε "βδομαδιάτικο". Οι γυναίκες ήταν πάντα περισσότερες από τους άντρες. Στις 15 μαζώχτριες θα είχε 4-5 ραβδιστάδες, δηλαδή έναν στις 3-4 (χώρια ο μούτσος κι ο κιαχαγιάς). Όσο πιο πολλά ήταν τα δέντρα και το "μαξούλι" (η συκομυδή), τόσο πιο μεγάλος ήταν κι ο ταχιφάς. Το λέγαμε και σαν παροιμία: "Κατά το μαξούλι κι ο ταχιφάς!". Ραβδιστάδες καλοί έρχονταν κι από τη Μυτιλήνη. Οι μαζώχτριες ήταν πάντα ντόπιες, Αδραμυτιανές.

Αλληλοβοήθεια. Κάνανε και "γιαρντούμ" (βοήθεια) αναμεταξύ τους, για να συνάξουν ολωνών τις ελιές. Οι νοικοκυραίοι δίνανε ο ένας στον άλλον "τσ' αργάτες τους" και τα "γουμάρια" και τα καλάθια. Οι γυναίκες πάλι πήγαιναν όλες μαζί, σήμερα στην μηχανή, αύριο στην άλλη. "Μάζιβγαν η μια τσ' αλλ'νης κι κάνανε γιαρντούμ".

Οι μέρες της δουλειάς. Τη μέρα που συμφωνούσαν, η "αργατεία" σηκωνόταν από το χάραμα. Τους ξιπνούσε κι ο κιαχαγιάς, που γυρνούσε στα σπίτια ολωνών κι "έσπασε" τις πόρτες. Οι ραβδιστάδες έφευγαν μπροστά, οι γυναίκες πήγαιναν κατόπι. Τη δεύτερη μέρα ήξεραν πια την ώρα και "συνάγονταν" από μόνοι τους οι ταχιφάδες. Οποιος αργούσε, τον φώναζαν οι άλλοι. Οι άντρες τραβούσαν μπροστά, με τα "ντεμπλιά" στον ώμο. (Οι μεγάλες ντέμπλες ήρχονταν από πίσω, με τον αραμπά). Καταπόδι πήγαιναν οι γυναίκες, με τα καλάθια και τα φαγιά τους.

Έφταναν στο "χτήμα" (λιωστάσι) κι έπιαναν αμέσως δουλειά. Οι ραφ'στάδες ανέβαιναν στα δέντρα, οι μαζώχτριες έμεναν κάτω. Ο κιαχαγιάς κοιτάζε να "τρέχ' η δ'λειά". Ο μούτσος πήγαινε τα καλάθια, έφερνε νερό, έδινε στους ραφτάδες τη ντέμπλα, τίνιζε κι από κάτω τις άκρες.

Άμα έκανε κρύο, άναβε φωτιά, για να ζεσταίνετ' η αργατεία. Εκαιε πέτρες και τις έριχνε στις γυναίκες, να πυρώνουν τα χέρια τους, να δουλεύουν και να μη χασομεράνε...

Οι ραφ'στάδες πάνω στα δέντρα "τραγ'δούσαν" κιόλα. Οι γυναίκες άκουαν και δεν τραγουδούσαν. Μόνο κουβέντιαζαν κι αυτές και "χαχάνιζαν". Προχωρούσαν από δέντρο σε δέντρο ακολουθώντας τους ραβδιστάδες. Είχανε κι αγάπες αναμεταξύ τους κι έλεγαν "μανέδες" και "τραγ'δέλλια" (δίστιχα), για τσ' "γιαβουκλούδες" (αγαπητικές). Πιάνανε και καινούριες γνωριμιές. Έτυχε μια φορά ένας Τούρκος, που είχε "κοπελλούδες" στο χτήμα του, ν' αγαπήσει μια, που του άρεσε, και την πήρε γυναίκα του. (Εκείνη τούρκεψε και της βγάλαν και τραγούδι).

Άμα έφτανε το μεσημέρι, σταματούσαν τη δουλειά.

Λαϊκή ελαιοκομία και ελαιουργία στο Αδραμύτι

από τη σελ. 9

Είχανε τον ήλιο σημάδι. Στήνανε το ντεμπλί τους ορθό στη γη, κι από τον ίσκιο του βρισκανε το μεσημέρι. Καθόντανε τότες και τρώγανε, χωριστά οι άντρες, χωριστά οι γυναίκες. “Φουμέρναν - δε φουμέρναν ένα τσιγάρο”, και σηκώνονταν πάλι για δουλειά. Οι γυναίκες σηκώνονταν πιο μπροστά.

Δούλευαν έπειτα, ώσπου να βασιλέψει ο ήλιος. Αν είχε σύννεφα, μένανε και “ξώρας”. Μα άμα είχε ήλιο, φαινόταν καθαρά “που ρχόταν στο σημάδι” (έδυε). Τότες τους έλεγε ο κεχαγιάς: άντε, φεύγετε.

Είχε και τεμπέληδες στη δουλειά. Αυτοί τους άρεσε να χασομεράνε κάθε στιγμή. Έκαναν τάχα πως θ' ανάψουν τσιγάρο, κι όλο πελεκούσαν το τσακμάκι τους. Οι άλλοι τότε τους πείραζαν: -“Μεροκαματσίδ'κο είναι του τσακμάκι σ'”. Άμα πήγαινε κανείς να κάμει το χοντρό του κι αργούσε, του φώναζαν:

- Αιτός στου κλαδι,
σαν δε τα φάει, να μη σ'κουθεί!

Επίσης έλεγαν:

- Αιτός μαδεί την π'λάδα (πουλάδα),
τώρα θα φας κι συ την κ'ράδα (κουράδα)!

Τ' άκουγ' εκείνος κι έτρεχε “μανέ-μανέ”, να γυρίσει στη δουλειά.

Το τίναγμα του κάθε δέντρου κρατούσε ανάλογα με τον “καρπό” και τους εργάτες. Είχε δέντρο, που τέλειωνε μέσα σε ένα κάρτο (τέταρτο) της ώρας, με δυο μόνο ραβδιστάδες. Είχε όμως κι άλλο, που έκανε δυο ώρες, με τρεις ή τέσσαρες ραβδιστάδες. Άλλο κατέβαζε πολύ καρπό και άλλο λίγο. Είχε δέντρο που δεν έδινε ούτε μισό τσουβάλι, μα είχε κι άλλο που γέμιζε δυο καλκούτες⁽²⁾. Είχε και “μπατάλικα” (πελώρια) δέντρα, που κατέβαζαν πολλά τσουβάλια. “Θυμάμαι π' αγοράστηκε ένα δέντρο, οχτώ λίρες. Κατέβασε έξι τσουβάλια καλκούτες!”

Τις ελιές τις μετρούσαν με τον γκιουμέ⁽³⁾. Ο κάθε γκιουμέ ήταν 1200 οκάδες. (Στη Μυτιλήνη είχαν τα μόδια. Κάθε μόδι, 500 οκάδες).

Από το χτήμα κουβαλούσαν τις ελιές στο σπίτι με τον αραμπά. Αφηνε ο αραμπατζής τα τσουβάλια μπροστά στην πόρτα του νοικοκύρη, κι έρχονταν ύστερα οι ραβδιστάδες και τ' άδειαζαν στ' αμπάρι. Τ' αμπάρι ήταν μέσα στην αυλή, χτιστό από πέτρες, ή μέσα στο σπίτι, φτιαστό, με σανίδια. Κάτου είχε “σκάρα” για να στραγγίζουν οι ελιές και να φεύγει το νερό. “Τση λιας το νιρό”, λέγαμε. Είχε στ' αμπάρι “αράλικι” (διέξοδο) κι από κει έφευγε το νερό.

Το βράδυ γύριζαν στο μαχαλά όλοι παρέα. Οι ραβδιστάδες μπροστά και καταπόδ' οι γυναίκες, με τον κεχαγιά και το μούτσο. Την τελευταία μέρα γιόρταζαν εκεί στο χτήμα τα “γλυτώματα”. Ο νοικοκύρης τους έφερνε χαλβά, πίτες, κονιάκ κ.ά. Τρώγανε και χαιρετούσαν: “Καλά λάδια, καλά μπερεκέτια!”.

γ' Το άλεσμα (ζύψιμο) των ελιών

Από το σπίτι στο λιοτριβί: Ο κάθε νοικοκύρης περίμενε τη σειρά του, ώσπου να τον φωνάξουν στο μύλο ή στο λιοτριβί. Ρωτούσε κάθε τόσο το “μάστορη” (αρχιεργάτη): “Πότι θα παρ'ς τ' ελιές μ; - Τ'ν τάδι μέρα!” του απαντούσε. Και τις έπαιρνε. Δεν πρόφταναν όμως οι μύλοι ν' αλέσουν όλες τις ελιές της χρονιάς. Έφτανε Φλεβάρης, Μάρτης και ακόμα δούλευαν. Οι ελιές ωστόσο σαπίζανε στο αμπάρι. Για να μη χαλάνε λοιπόν, τις βάζανε στ' αλάτι. (Διαλέγαν τις πιο χοντρές απ' την κβάρα (κουβάρα, σωρό) και τις έφτιαχναν για φαγι). Βάζανε τις ελιές σε κάσες, κάθε 3 δάχτυλα ελιές μια φούχτα αλάτι, και τις αφήνανε εκεί. Από τ' αλάτι χυνότανε σιγά σιγά το νερό της ελιάς (ένα μαύρο ζουμί) κι απόμεινε το λάδι. Κι ύστερα, που τις πηγαινανε στο λιοτριβί, οι ελιές αυτές είχανε μόνο λάδι. “Αλατιμένο λάδι” το λέγαμε, κι ήταν μπόλικο και καλό.

Τη μέρα που είχαν συμφωνημένη, πήγαιναν στο σπίτι 4-5 μιλωνάδες (λιοτριβιάρηδες) κι έπαιρναν τις ελιές. Κρατούσαν δικά τους τσουβάλια, από το μύλο, κι είχαν μαζί τους και δυο φτυάρια. Οι δυο “τσ'βαλιάζανε” τις ελιές με τα φτυάρια κι οι τρεις κουβαλούσαν. Πάιρνανε όλα-όλα, την κάθε μέρα, 12 μόνο τσουβάλια ν' αλέσουν. Τόσο ήταν η αλεσιά. Δηλαδή 1200 οκάδες, ίσα ίσα ένας “γκιουμές”. Τις υπόλοιπες ελιές τις αφήναν γ'άλλη αλεσιά.

Πήγαιναν τα σακιά στο μύλο, και δεν τ' άδειαζαν, ώσπου να ρθει ο “κανταρτζής” (ζυγιστής) με τον γραμματικό του, να τα ζυγίσει και να πάρει το “ουσουρ” (το φόρο της δεκάτης). Ήταν και οι δυο υπάλληλοι του κράτους, (πότε Τούρκοι, πότε χριστιανοί). Ο κανταρτζής ξεχώριζε το δικό του δέκατο σε σακιά, τα έδενε και τα βούλωνε (εσφράγιζε). Ξεχώριζαν, να πούμε, από τις 1200 οκάδες της αλεσιάς 120, δηλαδή ένα τσουβάλι και κάτι; Αυτά τα πήγαιναν οι μιλωνάδες στην αποθήκη του, υποχρεωτικά.

Ύστερα έπαιρναν τα υπόλοιπα σακιά (τις 1080 οκάδες) και τα άδειαζαν στο αμπάρι του μύλου. Οι ελιές αυτές ήταν του νοικοκύρη, που τώρα περίμενε ν' αλέσει.

Η δουλειά θ' άρχιζε το βράδυ, γιατί ώσπου να γίνουν όλα τα προκαταρκτικά, έφευγε η μισή μέρα. Ύστερα ώσπου να ετοιμαστούν και για το άλεσμα, πήγαινε βασίλεμα ηλιού. (Είναι τότες και μικρή η μέρα)...

Οι μύλοι και το προσωπικό τους. Είχε πολλά “λαιοτριβεία” στο Αδραμύτι, που τα περισσότερα ήταν κρατικά, τα λέγανε μύλους. Η Κυβέρνηση είχε 22 και οι ιδιώτες άλλα 10.

Το προσωπικό του κάθε μύλου ήταν 7-8 “νοματάρη”. Πρώτοι ήταν οι δυο “μάστοροι”, που δούλευαν στο “αδράχτι”. Αυτοί ήταν δυο, για ν' αλλάζουσαν. Έπειτα ήταν οι “κατιρτζήδες” (αλογαράιοι), που δούλευαν με τ' άλογο στην πέτρα (μυλολίθαρ), κι αυτοί δυο, για ν' αλλάζουσαν. (Μόλις έκανε ο ένας το “στάμα” του (βλ. παρακάτω) έφευγε, και πήγαινε να ζέψει ο άλλος). Έπειτα ήταν ο καλαθάς. Αυτός έβαζε φωτιά στα καζάνια, να βράσει ο θερμός, και τον πήγαινε στους μαστόρους να ποτίσουν τους τορβάδες (με τη ζύμη). Γέμιζε και τα καλάθια ελιές και τις έριχνε στην πέτρα. Ακόμα ήταν οι δυο “γιαρντιμτζήδες” (βοηθοί). Αυτοί ανέβαιναν πάνω στα “μπασκιά” (στην πρέσσα) και κάνανε “μάνια”. Πιάνανε τα “μανέλια”, σφίγγανε τα μπασκιά κι έβγαίνε το λάδι από τους τορβάδες. Όλοι μαζί λέγονταν μιλωνάδες. Με τ' αφεντικό γίνονταν οχτώ.

Οι μάστοροι πληρώνονταν μεροκάματο 12 γρόσια, οι κατιρτζήδες 8 και οι γιαρντιμτζήδες 5. Ο καλαθάς δεν έπαιρνε πολλά. Τους ετάιζε όλους ο νοικοκύρης (δηλαδή αυτός που είχε τις ελιές). Τους έδινε ψωμί, και το προσφάι το έδινε σε παράδες. “Μεις ψωνίζαμ' ό,τι θέλαμε. Είχαμε το λάδι στη διάθεση μας και καλοτρώγαμε. Ακόμα και στο κρέας, που ήταν τετράπαχο, βάζαμε λάδι. Μας καλότρεφ' ο μύλος. Και να δεις κέφια οι μιλωνάδες!..”.

Για το σπίτι τους, μόνο οι μαστόροι παίρνανε λάδι. Διάλεγαν το πιο καλό, αυτό που έσταζε από τα τουλούμια. “Ήτανε λάδι λαμπίκους, σα να 'χε περάσει από φίλτρο.” Το λάδι αυτό το λέγανε “στραγγισμένα”.

Οι μιλωνάδες είχανε και “σ'ναφ” (εσνάφι, συνάφι) δικό τους και γιόρταζαν, μαζί με τους ντουλγκέρηδες (ξυλουργούς) κι αλευρομυλωνάδες, την ημέρα τ' Αι-Δημητρίου (26 Οκτ.). Συντηρούσαν στο Αδραμύτι Νοσοκομείο, δυο κάμαρες με 4-5 κρεβάτια, για τους συναδέλφους τους και άλλους. Τους μήνες που δούλευαν τα λιοτριβία, ένας από το εσνάφι γύριζε κάθε Σάββατο και ζητούσε απ' όλους λάδι, για το Νοσοκομείο. Οι μιλωνάδες του έδιναν απ' αυτό που άλεθαν, χωρίς να ρωτάνε το νοικοκύρη.

Η πορεία της δουλειάς. Το άλεσμα στα λιοτριβία άρχιζε πάντα προς το βράδυ. Ο καλαθάς ή ο κατιρτζής έπαιρναν με το καλάθι ελιές απ' το αμπάρι του μύλου και τις έριχναν στην πέτρα, δηλαδή στο αλώνι ή στη λεκάνη της μυλόπετρας, όπου συνήθως χωρούσαν 20-30 οκάδες ελιές. Έζεσε ύστερα ο κατιρτζής τ' άλογο στο ξύλο της πέτρας κι άρχιζε ν' αλέθει.

Γυρίζοντας η πέτρα κοπάνιζε τις πρώτες ελιές. Ο κατιρτζής ή ο καλαθάς τις ανακάτευε με το φτυάρι. Οι ελιές “ζουλιώνταν” και κάνανε το “χαμούρ” (την πρώτη ζύμη). Πάιρνανε το χαμούρι αυτό και το ρίχνανε σε μια ξύλινη σκάφη (για να μη φεύγει το λάδι του), κι αυτό το έκαναν πολλές φορές, ώσπου να τελειώσει η αλεσιά.

Ξυπνούσαν έπειτα οι άλλοι μιλωνάδες, παίρνανε το χαμούρι και το βάζανε στους τορβάδες. Είχε τορβάδες τριχίνους, που χωρούσαν ως 10 οκάδες χαμούρι. Τους έδεναν καλά (ο μάστορης ιδίως έκανε αυτή τη δουλειά) και τους έβαζαν στα μπασκιά, δηλαδή στην πρέσα ή το στίφτη, που ήταν σαν αδράχτια ξύλινα. Είχαν στο κάτω μέρος τους ένα “κουτούκι” (δεντρόξυλο πλακωτό) κι άλλο ένα από πάνω, και πλακώναν τους τορβάδες. Ανέβαιναν τότε στα μπασκιά οι γιαρντιμτζήδες κι έσφιγγαν τα κουτούκια με τα “μανέλια” ή “μανέλες” (χειρολαβές, μοχλούς), που τα γυρίζανε με όλη τους τη δύναμη. Ο καλαθάς κουβαλούσε θερμό (ζεστό νερό) στο μάστορη ή στον κατιρτζή, κι εκείνος έριχνε στους τορβάδες και ζεματούσε το χαμούρι.

Έτσι έβγαίνε το πρώτο υγρό (λάδι και νερό μαζί), που χυνόταν σε μια γούρνα ξύλινη. Όταν το υγρό αυτό ηρε-

μούσε, το νερό πήγαινε κάτω και το λάδι ανέβαινε πάνω. Είχε εκεί πλάι μιαν άλλη γούρνα, ξύλινη κι αυτή, και περνούσε μέσα το λάδι, από ένα “αυλακέλλι”. Έτσι ήταν έτοιμο το πρώτο λάδι.

Την κάθε σειρά τους τορβάδες που σφίγγανε και τελειώνανε, την έλεγαν στάμα. “Άντε, γινήκαν τα στάματα”, φώναζε ο κατιρτζής. (Αυτός όμως μπορούσε να λείει στάματα και το δικό του χαμούρι, μια-μια αλεσιά που τελειώνει και την έβαζε στην άκρη, ή να ξυπνήσουν να τη βάλουν στους τορβάδες οι μαστόροι⁽⁴⁾).

Δουλεύαν λοιπόν με τις βάρδιες τους όλη νύχτα οι μιλωνάδες και τους έφεγγαν τα λυχνάρια. Είχε ένα μεγάλο λυχνάρι από λαμαρίνα, σα ταψί τετράγωνο, με τέσσερα φιλίλια, από πατσαβούρα. Ήταν κρεμασμένο μπροστά από τα μπασκιά και φώταγε σε όλο το μύλο.

Είχε κι άλλο ένα πάνω στο ξύλο της μυλόπετρας, που γυρνούσε κι αυτό μαζί με την πέτρα. Τους έβαζαν λάδι, παίρνοντας από την αλεσιά της βραδιάς.

Η νύχτα περνούσε με κουβέντες και με τραγούδια. Προπάντων εκείνος που ανακάτευε το χαμούρι, όλο τραγουδούσε. Έλεγε μανέδες και τούρκικα τραγούδια. “Ως και το φτυάρι του πήγαινε με το σκοπό”. Οι μιλωνάδες λέγανε ιστορίες κι αστεία, όλα ντεψίσκα (ντεψίστικα, αισχρά). Γυναίκες δε δούλευαν τότε στους μύλους, ούτε και πολυκάθονταν μέσα...⁽⁵⁾

Τελειώνοντας η νύχτα, τέλειωνε και το άλεσμα. “Χάραζε - δε χάραζε, ήμαστε γλυτωμένοι”.

Το λάδι. Το πρώι γινόταν η παράδοση του λαδιού στον νοικοκύρη. Από το λάδι όμως αυτό θα 'παιρνε πρώτα ο λιοτριβιάρης το “δίκιο” του. Στο μύλο έμενε και η πυρήνα, που την πουλούσαν στους φούρνους. (Δεν έκαναν τότε πυρηνέλαιο). Ο νοικοκύρης έπαιρνε το λάδι του, και μαζί μ' αυτό τους “πουσάδες”, δηλαδή τα κατακάθια (μούργα), που χρειάζονταν για σαπούνη.

Όταν γινόταν η παράδοση, ένας από τους μιλωνάδες έπαιρνε το “μέτρο” (ένα καθορισμένο δοχείο) κι άδειαζε μέσα από τη γούρνα το καθαρό λάδι στα δοχεία του νοικοκύρη. Ένα-ένα μέτρο που έριχνε, φώναζε τον αριθμό. Λέγοντας μαζί και στίχους, που ήταν σοβαροί (ευλογητικοί) και αστείοι.

Έλεγε:

Πρώτο πρίμο! ή: Ένα κι ένας ο Θεός!

Δύο! τα μέτρα.

Τρία ξι η αγιά-Τριάδα.

Τέσσιρα, σταυρός

(κι ένας κόπανος χοντρός!)

Πέντι ν' αφέντη,

πασά μου κι λεβέντη!

Εξ, μι καλό να ταξιδέψ'!

Ιφτά, γράψι, Γραμματ'κέ, κι αυτά!

Ουχτώ, γιουμάτο κι κουφτό!

Ιννιά, νια 'σι κι μη νιάζισι,

μικρή σι κι αρρ'βουνιάζισι, παντεύγισι, ξιγνοιάζισι!

Τάλια πρωτ'

κι άλλα κατόπ.!

(Η τάλια ήταν η πρώτη δεκάδα, που ύστερα την ξανάρχιζαν).

Το λάδι το μετρούσαν χοντρικά με τ' «αγιάρ»⁽⁶⁾. Το κάθε αγιάρ ήταν 9 οκάδες και 100 δράμια. Ήταν ένα δοχείο σαν λαγήνη, αλλά από ντενεκέ. Καθώς το γέμιζε, είχε μια τρυπίτσα, που άμα έφτανε το λάδι ως εκεί, χυνόταν και σου 'δειχνε πως έπρεπε να σταματήσεις. Ήταν ίσα-ίσα 9 οκάδες και 100 δράμια. «Είχε εποχή, που το λάδι πουλήθη'κε 30 γρόσα τ' αγιάρ». «Λαδάκι του Θεού», το λέαμε πάντα!⁽⁷⁾.

1. Δημοσιεύτηκε στο Δημ. Σ. Λουκάτος, Τα φθινοπωρινά, εκδ. Φιλιππούτη, Αθήνα 19952, σελ 101-115. Πρώτη δημοσίευση στο περιοδικό «Μικρασιατικά Χρονικά» της Ενωσεως Σμυρναίων, τομ. 7, Αθήνα 1957, σελ 101-115)

2. Έτσι έλεγαν τα μεγάλα τσουβάλια, που έρχονταν (με άλλο εμπόρευμα) από την Καλκούτα. Αυτά χωρούσαν ως 110 οκάδες το καθένα.

3. Το μέτρο αυτό φαίνεται θρακικό και η λέξη σημαίνει ένα μεγάλο χώρο, κουμάσι.

4. Το στάμα (= στάγμα, από το στάζω) έχει αρχική σημασία την ποσότητα του λαδιού, που βγαίνει από μια σειρά (18 συνήθως) τορβάδες. Έπειτα όμως παίρνει την έννοια της ποσότητας του χαμουριού ή των ελιών, ή και της έκτασης ενός ελαιώνα, και γίνεται μέτρο για τον υπολογισμό της σοδειάς. Γι' αυτό έχει και ποικίλες σημασίες στις διάφορες ελληνικές επαρχίες.

5. Είναι γνωστά, από την πανελλήνια λαϊκή ανεκτοδολογία, τα σεξοπόνηρα χωρατά, που λέγονται για τους λιοτριβιάρηδες και για την ερεθιστική δύναμη του λαδιού.

6. Το μέτρο αυτό, όπως κι ο γκιουμέ, φαίνεται πως ήρθε από τη Θράκη. Αγιάρ κυρίως σημαίνει το σωστό μέτρο, αλλά από το δοχείο που χρησιμοποιούσαν έγινε «μέτρο».

7. Στις δύσκολες ώρες, όταν μας λείπουν τα αγαθά (λάδι, ψωμί κρασί, νερό...) τα λέμε «του Θεού» (θεία δώρα). Αλλά το ελληνικό λάδι είναι «του Θεού» και για τη λατρευτική του χρήση (από το καντήλι ως το ευχέλαιο) και αποτελεί τη συχνότερη προσφορά των ανθρώπων στους αγίους και στους νεκρούς.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ: Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΚΑΜΙΑΣ

του Άρη Αναστασίου, Καθηγητή Μέσης Εκπαίδευσης

Η δημιουργία των κεραμικών αντικειμένων είναι μια διαδικασία που δεν έχει αλλάξει πολύ από την αρχαιότητα: αφού βρεθεί το κατάλληλο χώμα, δηλ. να μην είναι ασβεστώδες, μεταφέρεται στην αυλή του εργαστηρίου, σπάνε οι χωμάτινοι σβώλοι με τον κόπανο και μετά ανακατεύεται το υλικό με νερό. Μετά μεταφέρεται σε στέρνα όπου αφήνουν το νερό να φύγει. Το επάνω λεπτό στρώμα τα μαζεύουν και το φυλάσσουν σε δοχείο, είναι ο μπατανάς. Ο πηλός⁽¹⁾ μένει εκεί απλωμένος 11 ημέρες, έπειτα ο πηλός κόβεται σε κύβους και καθέναν κύβος ζυμώνεται με τα πόδια, ώσπου να γίνει ομοιογενής. Μετά μαζεύεται ο μαλακός πηλός σε μπάλες και πλάθεται σε αντικείμενο με τα χέρια ή ποδοκίνητο τροχό ή καλούπι ή άλλο τρόπο. Αφού στεγνώσουν τα αντικείμενα, ψήνονται στο καμίνι σε θερμοκρασία περίπου 1000° C. Αν θέλουμε, ακολουθεί ο χρωματικός διάκοσμος, το υάλωμα και πάλι το ψήσιμο του αγγείου⁽²⁾. Το σχήμα και ο διάκοσμος ακολουθούν τεχνοτροπίες παραδοσιακές (μεταβυζαντινές) με επιρροές από τις γειτονικές χώρες (Μικρασία, Ευρώπη). Η μελέτη των κεραμικών της Ελλάδας είναι και όλου του βαλκανικού χώρου.

Η προώθηση των κεραμικών από τους εμπόρους είναι μια ενδιαφέρουσα ιστορία: μετά τη λήξη του Κριμαϊκού πολέμου, το 1774 η συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή εξασφαλίζει την ελεύθερη ναυσιπλοΐα των Ελλήνων ναυτικών. Εμπορεύονται κεραμικά προς την Τεργεστή, τη Βενετία, την Αγκώνα, το Λιβόρνο (επίγειο της Φλωρεντίας), τη Μασσαλία. Οι έλληνες πλοιοκτήτες πηγαίνουν αγροτικά προϊόντα και επιστρέφουν με ευρωπαϊκά. Έτσι εκτός από την εντόπια παραγωγή της Σίφνου, της Κορώνης, της Λέσβου, των Δαρδανελλίων και αλλού, έχουμε πληθώρα ευρωπαϊκών κεραμικών από την Ιταλία (Apuia, Pesaro), από την Αγγλία (Manchester, Liverpool), την Ολλανδία (Delft, Maastricht), τη Γαλλία (Marseilles, μαρσεγιέζικα), την Αλγερία (μπαρμπαρέζικα).

ΕΙΚ. 1

ΕΙΚ. 2

ΕΙΚ. 3

Στην Λαογραφική Συλλογή της Συκαμιάς υπάρχουν μερικά σκεύη σεβρισίματος από φαγιάν, ένα υλικό που ποιοτικά είναι μεταξύ πηλού και πορσελάνης και έγινε ευρέως γνωστό από την πόλη Faenza της Ιταλίας. Είναι μια αγγλική πιατέλλα με παραστάσεις με τη μέθοδο της χαλκομανίας [εικ. 1], ένα πιάτο ίσως από τη Γαλλία [εικ. 2] και μια κούπα μάλλον από τη Νάπολη [εικ. 3]. Στα δύο τελευταία η ζωγραφική είναι πολύχρωμη γιατί είναι με το χέρι. Παριστάνονται φυτικά θέματα. Στο πιάτο η σχεδίαση είναι εξαιρετικά προσεγγισμένη ώστε να είναι σχεδόν όμοια τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα στις λεπτομέρειές τους, ενώ στην κούπα η σχεδίαση είναι γοργή και αδρή.

Μερικές φορές η ονομασία των κεραμικών δηλώνει - όχι τον τόπο κατασκευής, αλλά - τον έμπορο που τα μεταφέρει, πχ μαγιόλικα (τα μετέφεραν έμποροι από τη Μαγιόρκα, αλλά είναι ιταλικά), μαλτέζικα (οι έμποροι από τη Μάλτα μετέφεραν ιταλικά), συριανά (τα παρήγγελλαν συριανοί έμποροι στην Αγγλία), ροδίτικα (είναι μικρασιάτικα, πουλιόνταν στη Ρόδο), σκυριανά (αγοράζονταν στη Σκύρο). Οι ιδιοκτήτες τους τα στόλιζαν στο σπίτι και τα έδιναν στα παιδιά τους, καταγράφοντας τα σε προικοσύμφωνα και διαθήκες: φαγιάντζες, εγγλέζικες, φραντζέζικα πιάτα, απλάδαινες απουλιέζικες φιοράτες (με φιορία), μαστραπάδες κορφιάτικοι, στάμνες διπλο-γομαριάρες αξίας γροσίων 10, κορωνέικα πιθάρια του λαδιού χωσμένα στο κατώγειο, τζουκάλια νίτια (από τη Νιο), τσανάκια μπουγαζιανά (πιάτα Δαρδανελλίων), κουρούπτες (πιθάρια). Ακόμη διακοσμούσαν με πιάτα τους εξωτερικούς τοίχους νάων, όπως στη Σιάθω, και αλλού.

Το 1922 αγγειοπλάστες πρόσφυγες μεταφέρουν την τέχνη τους στη Ρόδο, στη Λέσβο, στο Φάληρο του Πειραιά.

Τα θυζαντινά κεραμικά έχουν πράσινα χρώματα (οξειδίο του χαλκού) και κιτρινο-καφέ (οξειδίο του σιδήρου) Η εφυάλωση⁽³⁾ (οξειδίο του μολύβδου) διαδόθηκε τον 7° αι. και με τις σταυροφορίες διαδόθηκε στη Δυτική Ευρώπη. Η τεχνική είναι γραπτή (ζωγραφιστή) ή το κεραμικό καλύπτεται με ανοικτό κιτρινωπό χρώμα, το επίχρισμα και μετά στην επιπεδόλυφη τεχνική μεγάλα κομάτια του επιχρίσματος αφαιρούνται με ειδική σπάτουλα ή στην εγχάρακτη (ξυστή, sgraffito) χαράσσεται το σχέδιο. Έτσι το σχέδιο έχει το σκούρο χρώμα του πηλού ενώ το βάθος⁽⁴⁾ έχει το ανοικτό χρώμα του επιχρίσματος. Από το 13ο αι. οι κηλίδες του χρώματος τονίζουν το θέμα ή πετιούνται φευγαλέα. Η διάδοση της βυζαντινής κεραμικής στην Ιταλία θα ακολουθήσει δική της πορεία.

Η ισλαμική μικρασιατική παραγωγή αρχίζει το 15ο αι. στη Νίκαια (Iznik)⁽⁵⁾ της Βιθυνίας και τον 17ο αι. στο πιο νότιο Κοτύαιο (Kütahya). Είναι πινάκια και πλακάκια με ισλαμικά σχέδια από Πέρσες και Αρμένιους τεχνίτες, όπου εκτός του πράσινου και κόκκινου χρησιμοποιείται πολύ το μπλε χρώμα (οξειδίο του κοβαλτίου). Σχεδιάζονται στυλιζαρισμένα άνθη, γαρύφαλα και τουλίπες, που κυματίζουν ρυθμικά με φανταστικά χρώματα σε λευκό πορσελάνινο βάθος. Τα ανθικά θέματα επηρέασαν την υφαντική και την κεντητική. Αν και υπάρχει συνέχεια της παλαιολόγιας κεραμικής με αυτήν στη Νίκαια, ωστόσο υπάρχουν και κινεζικές επιρροές.

Σκάφη με λατινία⁽⁶⁾ για πελάτες Έλληνες είναι συνηθισμένα. Τα πιάτα μπορεί να έχουν ελληνικές επιγραφές, μάλιστα σώζεται και το όνομα ενός κεραμίστα: ΛΑΚΚΑΡΙ. Πολλά κεραμικά της περιόδου ακμής των εργαστηρίων σώζονται στη Ρόδο, από όπου πουλιόνταν σε άλλα μέρη. Τα πιάτα της Νίκαιας, που τα στόλιζαν στον τοίχο τους οι Σκυριανές, επηρέασαν την κεντητική του νησιού. Το 1724 ο βεζίρης μετακινεί τους κεραμίστες της Νίκαιας (Αρμένιους και Πέρσες) στην Πόλη, όπου παρήγαν αντικείμενα ως το 1773.

Στο **Κοτύαιο** (Kütahya) παράγονται κεραμικά από το 1608 από τεχνίτες Αρμένιους και Έλληνες. Από τα τέλη το 17ου αι. τα προϊόντα τους, αν και υποδεέστερα, αντικαθιστούν την παραγωγή της Νίκαιας. Μιμήθηκαν την περίοδο ακμής της και γρήγορα έγιναν ανάρπαστα. Στις αρχές του 20ου αι. παράγονται ως αναμνηστικά της πόλης, ιδιαίτερα κατά την ελληνική κατοχή.

Τα κεραμικά των Ιονίων νήσων είναι από την Απουλία (Puglia). Τεχνίτες από την Απουλία εργάστηκαν στη Γαρίτσα της Κέρκυρας. Τα κεραμικά της Απουλίας και της Κέρκυρας απλώθηκαν στα Επτάνησα αλλά και στο Αιγαίο.

Έχουν χονδρά τοιχώματα, υπόλευκο - κιτρινωπό χρώμα και λιτό διάκοσμο από μπλε μαιάνδρους ή τυποποιημένα άνθη.

Η παραγωγή της Ηπείρου, κυρίως της Άρτας, έχει τη μοναδικότητα να συνεχίζει τη βυζαντινή παράδοση ως τα τέλη του 18^{ου} αι.: πράσινα και καφετιά χρώματα, μερικές φορές άτακτα ριγμένα σε κηλίδες. Ακόμη και η εγχάρακτη τεχνική σε υπόλευκο κάμπο συνεχίζεται. Με τον καιρό ο διάκοσμος γίνεται πιο επιτηδευμένος. Ακόμη μιμούνται σε πηλό παγούρια μεταλλικά ή ξύλινα, τις τσότρες.

Επίσης μαστραπάδες με υψηλό πόδι, μια προσπάθεια μίμησης αυτών του Pesaro, και σχέδια βλαστόσπειρες και άλλα, παρμένα από την κεντητική των φορεσιών, με χρονολόγηση 1855-1868. Χαρακτηριστικές είναι οι επιγραφές στους τριφυλλόστομους μαστραπάδες (κρα-

σοκανάτες) από το Pesaro, του όψιμου 18ου αι., πχ:

Ιωαννίτες χαίρεστε - και πείτε με υγείαν

κρασί γλυκόν και κόκκινον - που ευφραίνει την καρδίαν.

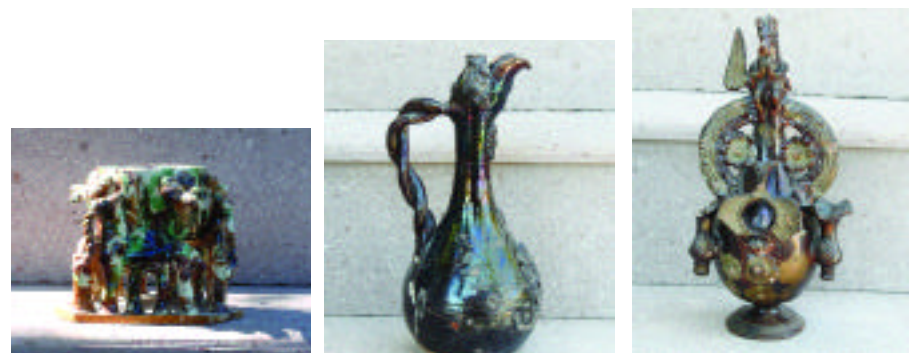
Συχνά είναι ανορθόγραφες, μια και οι αγγειοπλάστες ήταν αγράμματοι. Τα ελληνικά τετράστιχα στους μαστραπάδες από το Pesaro, δηλώνουν ανάθεση παραγγελιών από Έλληνες εμπόρους.

Στη Μακεδονία έχουμε εργαστήρια στη Φλώρινα και στην Κοζάνη, όπου διατηρείται η βυζαντινή παράδοση. Μερικές φορές μιμούνται τα κεραμικά των Δαρδανελλίων.

Στη Θράκη έφτιαχναν πιθάρια στην Αίνο με λωρίδες πηλού, τα κλίκια. Η χωρητικότητα των αινήτικων πιθαριών έφτανε και τις 800 οκάδες και ήταν περιζήτητα ως ιδιαίτερα στερεά.

Η παραγωγή των Δαρδανελλίων (Canak-Kale, Αγγειόκαστρο) επηρέασε τη νεοελληνική κεραμική, ιδιαίτερα μετά το 1922. Άρχισε από τις αρχές του 18ου αι. Στην πόλη ζούσαν 5.000 Έλληνες και 1.000 Αρμένιοι και οι πιο πολλοί ήταν αγγειοπλάστες. Το 18ο αι. χρησιμοποιόταν το μπλε χρώμα και μετά το καφέ και τα προτιμώμενα σχέδια ήταν κίτσικα σε κήπους με δένδρα, φυτικά μοτίβα, κά με κιτρινωπό υάλωμα. Τα αγγεία στην αρχή ήταν χρηστικά, όπως βαθιά πιάτα κ.ά.

Οι ναυτικοί από το Αιγαίο προς τον Εύξεινο σταματούσαν για ανεφοδιασμό στη Σκάλα και προμηθεύονταν αγγεία ως ενθύμιο, που από ένα σημείο και μετά έγινε μόδα: όλοι ήθελαν να είχαν μερικά κεραμικά από τα Δαρδανέλλια, έτσι τα βλέπουμε και σε νησιά με ντόπια παραγωγή, πχ τη Λέσβο.

ΕΙΚ. 4

ΕΙΚ. 5

ΕΙΚ. 6

Από τα μέσα του 19ου αι. φτιάχνονται εξόχως διακοσμητικά, με πολλά επίθετα (από καλούπι) στοιχεία και πλούσιο, πομπώδες γραπτό διάκοσμο, με τυχαίες πινελιές που δημιουργούν χρωματικά παιχνιδίσματα [εικ. 4]. Χαρακτηριστικά είναι τα ραμφόστομα κανάτια [εικ. 5] και ιδιαίτερα αυτά του γάμου: ο λαϊμός είναι ένα άλογο με φτερά. Το αγγείο φέρει επίθετα στοιχεία ένα στεφάνι, δύο σωληνοειδή δοχεία, ρόδακες, κ.ά. [εικ. 6]. Όπου υπάρχουν επίθετα γυναικεία πρόσωπα, είναι νεοκλασικές επιρροές. Κατά την περίοδο 1918-22 που ναυλοχούσαν οι στόλοι Αγγλίας και Ελλάδας, έχουμε και ελληνικές επιγραφές.

ΕΙΚ. 7

ΕΙΚ. 8

ΕΙΚ. 9

Άλλα σκεύη είναι οι καρποθήκες σαν πλεκτό πανέρι [εικ. 7], οι λάμπες πετρελαίου σε σχήμα πλοίου, που είναι το 'Πανελλήνιον' το πλοίο του Ν. Σουρμελή που ανεφοδίαζε τις κρητικές επαναστάσεις του 1866 και 78. Επίσης αλατοπιπεριέρες, φοντανιέρες [εικ. 8], πχ με έναν καθιστό φουστανελά επάνω, μελανοδοχεία, διακοσμητικά ζώα [εικ. 9]. Τα πιάτα έχουν υποκίτρινο βάθος και στο κέντρο του πυθμένα έναν καφέ ρόδακα σε στροβιλισμό. Πιο σπάνια είναι οι κούπες με σκέπασμα που μιμούνται τα μεταλλικά σαχάνια.

Τα χρώματα είναι φαντασμαγορικά: μια πλούσια χρωματική γκάμα και καμιά φορά από πάνω επιζωγραφίζονται άλλα με ελαιοχρώματα άψητα.

Μετά το 1922 πολλοί τεχνίτες των Δαρδανελλίων εργάστηκαν στην Ελλάδα, όπως ο Δ. Μυγδαληνός, που έκανε δικής του έμπνευσης μορφές και ζώα.

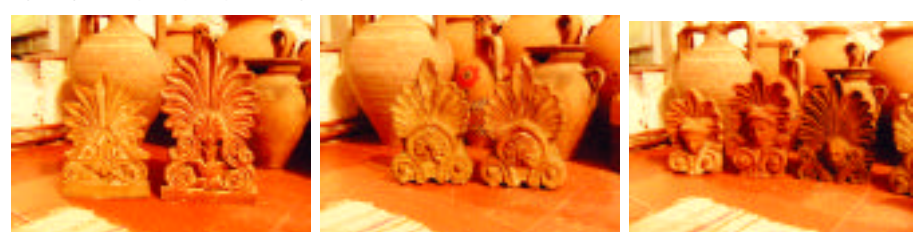
Στη Θεσσαλία έχουμε αγγειοπλαστικά κέντρα στη Λάρισα και στον Τύρναβο. Οι φτηνές ήταν για αποθήκευση αγροτικών προϊόντων και οι μπουτόνοι για την αποβουτύρωση του γάλακτος. Στα παράλια του Πηλίου βρέθηκαν πιθάρια μυτιληνιά και κορωνναίκα.

Η Σκύρος είναι μια ενδιαφέρουσα λαογραφικά περίπτωση. Τα αντικείμενα της οικοσκευής προδίδουν την οικονομική άνεση του ιδιοκτήτη και έχουν συγκεκριμένη θέση στο σπίτι: σουπιέρες (γαβάθες)⁽⁷⁾ και ανθοδοχεία από το Benevento, βάζα, γλυκοδοχεία (μπουρινές) από το Bassano⁽⁸⁾, ραντιστήρια. Τα τοποθετούσαν στο ράφι κατά μήκος των τοίχων. Στο τζάκι έκτιζαν ένα μικρό ράφι πάνω από το άνοιγμά του. Τα πιάτα στηρίζονταν επάνω στα ράφια παρατακτικά, ενώ από κάτω κρεμόταν οι μαστραπάδες του 18ου αι. από το Πέζαρο και από άλλες ιταλικές πόλεις.

Πρόσεχαν πολύ την απόκτησή τους, γιατί αυτά ως προίκα θα συνέβαλλαν σε έναν καλύτερο γάμο. Τα πριν του 1830 αποκτήθηκαν από τους μεγαλοστρατίτες, τους αρχόντους που έμειναν στη Μεγάλη Στράτα, με αγορά από πειρατές⁽⁹⁾ μετά από το εμπόριο. Στην περίοδο των Παγκοσμίων Πολέμων, οι γυναίκες των ποιμένων και των γεωργών τα απέκτησαν ανταλλάσσοντάς τα με αγαθά.

Υπάρχουν σπάνια κομμάτια του 1531-70, του 1550, του 1600-20 και εξής. Τον πλούσιο διάκοσμο του σκυριανού σπιτιού συμπληρώνουν τα πορσελάνινα⁽¹⁰⁾ υάλινα, χάλκινα, ξυλόγλυπτα, κεντητά, και άλλα αντικείμενα.

Στην Αθήνα (Μαρούσι και αλλού) και σε άλλες πόλεις έφτιασαν από τη Σίφνο τεχνίτες που έφτιαχναν τις στάμνες των νερούλαδων.

ΕΙΚ. 10

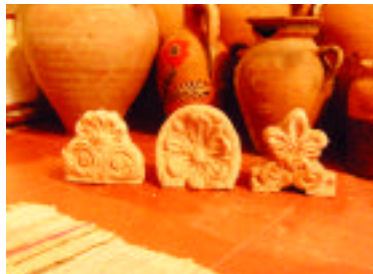
ΕΙΚ. 11

ΕΙΚ. 12

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ: Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΥΚΑΜΙΑΣ

← από τη σελ. 11

Εδώ θα έρθει επί 'Οθωνα ο νεοκλασικισμός, το καλλιτεχνικό ρεύμα που διαδέχθηκε το ροκοκό. Τα κρατικά κτήρια έχουν μαρμαρίνα στοιχεία, που στα αστικά σπίτια θα είναι από πηλό, έτσι κατασκευάζονται κεραμικά κιονόκρανα, κανθαροειδείς γλάστρες, αγάλματα (για κόγχες, εισόδους, κήπους, στέγες) και ακροκέραμα για τις απολήξεις των καλυπτηρίων κεράμων. Τα τελευταία κατασκευάζονται σε μια μεγάλη ποικιλία: ελικοειδείς βλαστοί με ανθέμιο [εικ. 10, 11] ή κεφαλή του Ερμή ή του Δία [εικ. 12] και φύλλα σαν φτερά στο επάνω μέρος, κά. Προς το τέλος του νεοκλασικισμού εμφανίζονται επιδράσεις από τη Γαλλία, όπως είναι τα μικρόσημα ακροκέραμα με ελικοειδείς βλαστούς που σχηματίζουν επάνω γαλλικό κρινάνθεμο (fleur-de-lis) ή άλλο [εικ. 13].

εικ. 13

εικ. 14

Στο Λαογραφικό Μουσείο Συκαμίας υπάρχουν ακροκέραμα που μιμούνται αρχαϊκά πρότυπα [εικ. 14], άλλα με ανάγλυφα βελανίδια μέσα σε περιγράμματα [εικ. 15] και ένα σπανιότερο, για την επάνω άκρη του τοίχου σε σπίτι με επίπεδη (όχι επικλινή) στέγαση, με κυμάτιο [εικ. 16]. Υπήρχαν γωνιακά ακροκέραμα και ακρωτήρια για το επάνω μέρος αετωμάτων. Μερικές φορές φέρουν τα αρχικά του κατασκευαστή χαραγμένα ή έκτυπα.

εικ. 15

εικ. 16

Στο Φάληρο θα φτιάξει το εργαστήριό του το 1922 ο πρόσφυγας Πεσματζόγλου και εδώ θα δουλέψει για δύο χρόνια ο Μηνάς Αβραμίδης, πρόσφυγας από τα Δαρδανέλλια, αναπαράγοντας ισλαμικά μοτίβα της Kiutahya. Το 1930-35 φτιάχνονται τα πλακάκια επένδυσης της Βουλής. Το εργοστάσιο θα κλείσει το 1955.

Ο Κεραμεικός Α.Ε. ιδρύεται το 1909 για παραγωγή μαζικών αλλά και χειροποίητων αντικειμένων. Οι τεχνίτες εμπνέονται από την αρχαιότητα, το Βυζάντιο, τα λαϊκά κεραμικά. Σήμα του εργοστασίου είναι ο ταύρος.

Στην Αίγινα φτιάχνονται σταμνιά ανεφυάλωτα, ώστε ο πορώδης πηλός να ψύχει το νερό μέσα. Με τη διάδοση όμως των ψυγείων γίνονται διακοσμητικά και αρχίζουν να ζωγραφίζονται.

Στην Κορώνη κατασκευάζονται τα περίφημα κορωνέικα πιθάρια, που αρχίζουν να παράγονται μετά την επανάσταση από τους 44 πιθαράδες της πόλης. Το αργιλώδες χρώμα, τα κλαδιά και οι πηγές νερού ήταν αρκετά για να ξεκινήσει η παραγωγή αυτών των ανθεκτικών πιθαριών, που βρέθηκαν από τη Δαλματία ως τη Συροπαλαιστίνη, καθώς μετέφεραν τα εμπορεύματα της Πελοποννήσου. Ένα πιθάρι 300 οκάδων πουλιόταν 10-15 δραχμές, όταν 1 δραχμή ήταν το ημερομίσθιο το 1900.

Για να είναι πιο στέρεα, έβαζαν κόκκους πέτρας μέσα στον πηλό σε αναλογία 1:9. Έχουν χαρακτηριστικά αδρές ραβδώσεις και το ύψος τους είναι περίπου όσο και η μέγιστη διάμετρος τους, 1 μ. και τα χρησιμοποιούσαν για την αποθήκευση λαδιού, κρασιού ή νερού. Τα μετέφεραν κυλώντας τα, 1-2 άνθρωποι, από το μονοπάτι στην ακτή και τα φόρτωναν στο πλοίο.

Οι έμποροι τα πουλούσαν σε ελαιοπαραγωγικές περιοχές όπως η Κρήτη, σε ελαιοτριβεία και σαπωνοποιεία. Τα πλοία μετέφεραν μέσα σε αυτά το λάδι και τα κατακάθια του για σαπούνι, πχ στη Μασσαλία.

Τη μεγάλη κεραμική παράδοση της Σίφνου προδίδει η εξάπλωση των προϊόντων της από τη Μάλτα ως την Αίγυπτο. Υπήρχαν 15 εργαστήρια και συνολικά 100 τροχοί. Μετανάστευαν από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο 2-4 μαζί σε άλλα νησιά όπου έψαχναν κατάλληλο χρώμα, έχτιζαν το καμίνι και μετά διέθεταν άμεσα τα προϊόντα τους. Η ίδρυση της Αθήνας ως πρωτεύουσας του κράτους το 1830 δημιούργησε κύμα μετανάστευσης των Σιφνίων στο Μαρούσι, αλλά με την υδροδότηση της πόλης παύει η ανάγκη για στάμνες, και με τη χρήση της ηλεκτρικής κουζίνας εξαφανίζεται η ζήτηση τσουκαλιών, οπότε οι Σιφνιοί κάνουν πια μόνο γλάστρες και διακοσμητικά κεραμικά.

Το τσουκάλι της Σίφνου ήταν ανθεκτικό στη φωτιά, έτσι οι αγγειοπλάστες έκαναν μέχρι και 50 την ημέρα, γι' αυτό, αν και έκαναν και άλλα σκεύη, ο κόσμος τους αποκαλούσε τσουκαλάδες και τα εργαστήριά τους τσουκαλαριά. Με το κλείσιμο του καλύματος του σκεύους με ζύμη, ψηνόταν η ρεβυθάδα.

Στη Σύρο η άνθηση του εμπορίου έκανε τους αστούς να θέλουν μια άνετη ζωή με πλήρη σερβίτσια φαγητού ή καφέ κά. Οι έμποροι τα παρήγγελλαν στην Αγγλία στέλνοντας σχέδια πάνω σε χαλκινές πλάκες, Ελλήνων καλλιτεχνών που τα έφτιαχναν βάσει χαρακτηριστικών ευρύτατα διαδεδομένων.

Τα θέματα είναι η Αθηνά, ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος, ο Ρήγας, ο Κολοκοτρώνης, ο λόρδος Byron, οι προσωποποιημένες Θεσσαλία και Ήπειρος, η μονή Αρκαδίου, ο Γεώργιος Α', ο γάμος του με την Όλγα, ο Βενιζέλος, κά.

Στη Χίο κέντρο κεραμικής είναι τα Αρμόλια. Ένα είδος αγγείου διαδεδομένου στη Χίο είναι το μαστιχοκάνατο. Γνωστά είναι τα αγγεία μεταφοράς του ντόπιου κρασιού, όπως και στη Σάμο.

Στη Σάμο υπήρχε κατάλληλο χρώμα και φτιάχτηκαν σε πολλά μέρη αγγειοπλαστεία, όπως στους Μαυρατζαίους. Εδώ έφτιαχναν τη δίκαιη κούπα, δηλ. το κύπελο που αν το γεμίσεις περισσότερο από το κανονικό, αδειάζει από μια τρύπα στο πόδι του όλο το περιεχόμενο (αρχή του σίφωνα). Με την αυτονομία της Ηγεμονίας της Σάμου, αναπτύχθηκε το εμπόριο και οι έμποροι του νησιού παρήγγελλαν φαγεντιανά στη Γερμανία, όπως τα πιάτα με την εικόνα του Λυκούργου Λογοθέτη και του Σταμάτη Γεωργιάδη, πρωταγωνιστών του αγώνα του 1821.

Στη Λέσβο έχουμε τα πιθάρια (τουρκ. kibar) τα λεγόμενα μυτιληνά με τεράστια εξάπλωση στα νησιά του Αιγαίου: από την Ίμβρο και Λήμνο ως τη Ρόδο και Κάρπαθο, και από το Πήλιο ως τις Μικρασιατικές ακτές. Αυτό οφείλεται στην ευρεία πώληση του λαδιού από τους εμπόρους της Λέσβου, όπου έφευγαν την ανοίξη και επέστρεφαν το φθινόπωρο.

εικ. 17α

εικ. 17β

Στην είσοδο του Λαογραφικού Μουσείου Συκαμίας μπορούμε να δούμε ένα μυτιληνό πιθάρι [εικ. 17α-β]. Αυτό έχει οξεία βάση, όσο ανεβαίνει ανοίγει γρήγορα και μετά το μέγιστο άνοιγμα κλείνει προς τα πάνω απότομα. Λόγω του μεγέθους του χτίζεται με λωρίδες: έφτιαχναν την κυκλική βάση και μετά έβαζαν δακτυλιοειδώς μια λωρίδα πηλού προς τα πάνω και προς τα έξω. Κάθε ημέρα προσέθεταν μια λωρίδα, έτσι ήθελε 20 ημέρες για να γίνει ένα πιθάρι με 20 λωρίδες και άλλες 20 για να στεγνώσει σιγά-σιγά πριν το καμίνισμα. Οι λωρίδες στο κάτω μέρος συγκρατούνται με σπάγγο όσο είναι νωπές, γι' αυτό και φαίνονται οι αυλακώσεις του. Επειδή λόγω του σχήματός τους δεν μπορούν να στηριχτούν, πρέπει να χωθεί το κάτω τμήμα τους στο χώμα. Έχουν χωρητικότητα 100, 200, 300 οκάδων ή και περισσότερο. Δεν έχουν βρεθεί τα κεραμικά κέντρα αυτών των πιθαριών.

εικ. 18

εικ. 19

Στο Μανταμάδο υπάρχει μεγάλη κεραμική παραγωγή: οι αγγειοπλάστες είχαν το εργαστήριό τους κοντά στη θάλασσα (Άγιος Στέφανος, Ασπροποτάμι, κά) για την εύκολη φόρτωση των προϊόντων στα πλοία. Είχαν συστήσει και συνάφι, όπως μαρτυρεί η αφιέρωση μιας εικόνας του αγ. Ιωάννη του Προδρόμου: 'δαπάνη του εν Μανδαμάδω συναφίου των τσουκαλάδων, 1846'. Τη στάμνα τη λένε κουμάρι [εικ. 18, 19]. Μετά το πλάσιμό του αλείφεται με κόκκινο χρώμα από τα Μιστεγγά και μετά το ψήσιμό του πλουμίζεται από τη γυνάικα του αγγειοπλάστη με ασβέστη που σχεδιάζει σπείρες, φονικοειδή φύλλα, γεωμετρικά ψαροκόκαλα, κά. Εδώ ο πορώδης πηλός επιτρέπει την ψύξη του περιεχόμενου νερού, έτσι το αγγείο αυτό διαδόθηκε ευρύτατα: Κυδωνίες, Σμύρνη, Αλεξανδρούπολη, Θεσσαλονίκη, Κωνσταντινούπολη, Πειραιάς, όπως δείχνει και το δίστιχο:

νύμφη αν θέλεις έπαρε απ' όποια θέλεις χώρα
αλλά κουμάρι διαλεχτό απ' του αγιού⁽¹⁾ το χρώμα.

εικ. 20

εικ. 21

Άλλα κεραμικά είναι το λαδικό, το κηροκούμαρο (για το μάζεμα του κεριού) το μαγκάλι, η φουφού, οι κυφέλες, ο πκαρής (καπνοδόχος), η μπανιέρα, η λεκάνη πλυσίματος ρούχων, ζυμώματος [εικ. 20], το λυχνάρι [εικ. 20], τα θυμιατά, το τέστο για γκιουβέτσι, οι παιδικές σφυρίχτρες, το κουτρούπι (βιπήνα), η λαγήνα του γάμου όπου εκτός από τις λαβές έχουμε και πλατιές διακοσμητικές θηλιές, η κανάτα [εικ. 21], κά.

Στην Αγιάσο έφτιαχναν μικρά δοχεία αγιασμού, μάλλον απογόνους των βυζαντινών ευλογιών, μικρών πεπλατισμένων δοχείων για τους προσκυνητές. Υπήρχε και εδώ σινάφι, όπως μαρτυρεί η επιγραφή του χρηματοκιβωτίου τους: 'δαπάνη του συναφίου των τζουκαλάδων, εν έτει 1862. Το εργαστήριό του Παναγιώτη Κουρτζή υπάρχει από το 1820 και ο γιός του Νικόλαος Κουρτζής ζωγράφιζε διακοσμητικά αντικείμενα με πλήθος σχέδια, πχ πτηνόμορφες κανάτες. Άλλο εργαστήριο είναι του Αναστάση Χατζηγιάννη όπου μετά από τα Δαρδανέλλια εργάζεται στην Αγιάσο με τις ίδιες τεχνικές. Την παράδοση συνεχίζουν τα παιδιά του.

Στα σπίτια της Λέσβου βρίσκονται και άλλα κεραμικά από τα Δαρδανέλλια, την Ιταλία και από αλλού.

Στα Δωδεκάνησα τα σπίτια είναι μονόχρωμα, με ένα ξύλινο χώρο που από κάτω είναι αποθήκη δημητριακών και από πάνω είναι το κρεβάτι. Τα χρηστικά αντικείμενα χρησιμοποιούνται για να διακοσμήσουν το χώρο, γι' αυτό υπάρχει το ράφι και ο πιατότοχος. Στη Ρόδο έφεραν οι έμποροι πολλά κομμάτια από τη Νίκαια της Βιθυνίας και τα προωθούσαν στο εξωτερικό. Η εντόπια παραγωγή φτιάχνει σύνολα κεραμικών αντικειμένων, τα τακίμα, για τη βάπτιση, το γάμο, κά.

Στην Κρήτη έφτιαχναν πιθάρια στο Θραψανό Πεδιάδας και στους Μαργαρίτες Μυλοποτάμου. Παραγόταν 15.000 πιθάρια το χρόνο από τους Θραψανούς, που ξεκινούσαν κάθε χρόνο το Μάιο με εθιμικές εορτές για την παραγωγή (ιταλ. βεντέμα) σε άλλες περιοχές και επέστρεφαν το Σεπτέμβριο. Ήταν οι βεντεμάρηδες.

Τα αντικείμενα των φωτογραφιών βρίσκονται όλα στο Λαογραφικό Μουσείο Συκαμίας.

1. άργιλος, terracota
2. δίπυρα
3. γκλαζούρα, που με τον καιρό ραγίζει, κρακελάρει
4. το φόντο, ο κάμπος της βυζαντινής ζωγραφικής
5. στην περιοχή της υπάρχει πηλός, ξυλεία για το καμίνι και ορυκτά χρώματα
6. τριγωνικά πανιά
7. της παρηγοριάς, γιατί με αυτές πρόσφεραν σούπα οι συγγενείς στους πενθούντες, που δεν μαγειρεύαν
8. είναι φαρμακοδοχεία (albarello) με απώτερη καταγωγή από την Ισπανία
9. τα λιάπικα = πειρατικά
10. τουρκ. firfir
11. του ταξίαρχη Μιχαήλ, πολιούχου Μανταμάδου

ΟΙ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΓΡΑΦΟΥΝ

από τη σελ. 8

Νησί μου, αγάπη μου

Της Όλγας Σταυριδίου-Δεληγιάνη

Μου χρειάστηκε τόσος καιρός για να συνειδητοποιήσω ότι έχασα πολλά χρόνια απελπιστικά πολλά κυνηγώντας ανέμους και να συμφιλιωθώ με την σκέψη ότι είσαι η πρώτη και μάλλον θα μείνεις κι η τελευταία αγάπη της ζωής μου.

Δείξε κατανόηση. Οι άνθρωποι, όταν κάτι τους αρέσει πολύ δεν χορταίνουν, γίνονται άπληστοι, χάνουν την αίσθηση του μέτρου... Έμένα με γοήτευσε περισσότερο από καθέτι στη ζωή το κυνήγι της γνώσης και της ομορφιάς. Έτσι, ταξίδεψα πολύ (άθροισα το χρόνο των ταξιδιών μου και βρήκα τριάντι περίπου χρόνια). Κινούμουν διαρκώς με λαχτάρα, με δίψα, με μανία κυνηγώντας "εντυπώσεις". Κάθε ταξίδι αφιερωμένο και σ' ένα κομμάτι της ομορφιάς: στα παιχνιδίσματα του φωτός (διαθλάσεις, αντιφειγίσματα, παιχνίδια φωτός και σκιών), στα νησάκια των ποταμών και των λιμνών, στα φαράγγια, στους φεουδαρχικούς πύργους, στα μοναστήρια διαφόρων θρησκειών, στις λουτροπόλεις, στα παλάτια, στις φρονιάνες, στο τσίρκο, στα ψαροχώρια της Ευρώπης, και, βεβαίως, στις αρχαιότητες σε συνδυασμό με το περιβάλλον. Και τόσα άλλα. Τριάντι ολόκληρα χρόνια, σου λέω, να κινούμαι δίχως σταματημά ανάμεσα στη φύση και στους ανθρώπους. Σα σβούρα.

Η αλήθεια είναι, ότι στην αρχή είχα κυριευτεί από ένα τρομερό ενθουσιασμό. Τραγουδούσα, φώναζα, έκλαιγα από χαρά. Και φωτογράφιζα σα μανιακή: με το φακό, με τα μάτια, με το νου, με τη ψυχή. Το κεφάλι μου γύριζε σαν από τρελό μεθύσι. Μπορεί να σε μεθύσει η ομορφιά; Ναι, μπορεί...

Από ένα σημείο και μετά άρχισες Εσύ να κάνεις αισθητή την παρουσία σου, να στήνεις τα δικά σου λιτά, φτωχικά, σχεδόν αστεία πλάνα πλάι στα εντυπωσιακά ομορφιάς έργα της φύσης και των ανθρώπων. Δίχως να σε πάρω είδηση, τα άφηνες εκεί δύο τρία πινακίδια στην άκρη του μυαλού μου σαν παραπεταμένα. Κι έφευγες... Γελούσα. "Πως μούρθε τώρα κι αυτό;" Τα παραμέριζα απ' το μυαλό μου σαν έντομα αόρατα αλλά ενοχλητικά. Εσύ επέμενες. Πύκνωνες τα πλάνα. Με βομβάρδιζες, σχεδόν. Μου έκοβες τη χαρά, θύμωνα. "Άσε με ήσυχη, επιτέλους. Σε κάλεσα εγώ!". Δεν μ' άκουγες.

Σε μια γωνιά του Prater της Βιέννης, δίπλα στα περίεργα και φανταχτερά πρωτόεστρες τα δικά σου ξύλινα αλογάκια τα καφέ, τα μαύρα, τα άσπρα με τα κακογραμμένα ονόματα τους: Τζέην, Γκάουρ, Ταρζάν, που γύριζαν δεμένα με αλυσίδες γύρω από ένα κομμάτι μπηγημένο στη γη κουβαλώντας εμάς τους μικρούς στη ράχη τους. Μπροστά από κάθε πύργο στα Καρπάθια, στη Σικωτία, στο Λουάρ, στην Ιταλία... νάτος απρόσκλητος "ο πύργος του Καλιγιάνη" που περνούσα τις ώρες της αργασίας μου βλέποντας τον απ' το παράθυρο και φτιάχνοντας ιστορίες με τη φαντασία μου. Σε πολυτελείς χώρους τυχερών παιχνιδιών, να, και ο πάγκος με τα χρωματιστά ψευτοπράγματα δεμένα σε σκονιόκια: καθεφτάκια, κοκαλάκια, ρολογάκια, εικονίτσες. Τα παλαιά ψαροκάκια στις Δαλματικές ακτές ακολουθούνταν από τα καικά μας βαμμένα με χαρούμενα χτυπητά χρώματα που είχαν γραμμένα επάνω τους τα όμορφα ονόματα τους: Αρχάγγελος, Ελίπς, Γλάρος, Γλυκοφιλούσα. Δίπλα στους ψαράδες των βόρειων θαλασσών, τους ψυχρούς και απόμακρους στέκονταν οι λεοβίαι: γοητευτικοί, ηλιοκαμένοι, φιλικόι, δίπλα στους ξωχάρηδες της Ευρωπαϊκής υπαίθρου τους σφιγμένους, κλειστούς στους εαυτούς τους, λιγομίλητους, οι δικόι μας ζεστοί, κοινωνικοί, ανοιχτοκόρδοι. Οι ταιγγάνικες, ορχήστρες της Ουγγαρίας δεν έπαιζαν τόσο όμορφα όσο οι δικόι σου, νησί μου, μουζικάντηδες, κι οι φλωρεντινές επαύλεις χωριούσαν έτσι πίστεια μπρος στα λεοβιακά νεοκλασσικά με τις στολισμένες προσόψεις, τις φίνες οροφροφιαές, τα λαμπερά πατώματα, τις πορσελάνινες σόμπες, τα βενετσιάνικα ρολογάκια, τις εξωτερικές μαρμάρινες σκάλες που κατέληγαν σε πλατύσκαλα με μεθυστικά γίασεμιά. Τέλος, κοιλώδες ολόκερες με τριαντάφυλλα δεν έφταναν σε ομορφιά τις δύο τρεις τριανταφυλλίες της αυλής.

Στο τελευταίο μου ταξίδι, οι τελευταίες μου δεκάδες διαφάνειες απεικόνιζαν λιμένες ανάμεσα σε περήφανες βουνοκορφές: στις Δειναρικές Άλπεις, στο Μαυροβούνι, στον Αίνο, στα Καρπάθια. Ένα εξωπραγματικό όμορφο θέαμα.

Αναγεννησιακοί πύργοι καθρεφτιζόνταν στα νερά τους, κίοκια, νούφαρα, νησάκια με μοναστήρια, περήφανοι κύκνοι. Κι ενώ όλα ήταν θαυμάσια, ανεβαίνει απ' το υποσυνείδητο μου ο δικός σου αντίλογος "Ναι, αλλά στις λακούβες των παιδικών μας χρόνων με τα βροχόνερα καθρεφτιζόμαστε. Εμείς, στο χάραμα της ζωής μας, με φόντο τον ουρανό... Τον ουρανό που, σαν άλλοι θεοί, μπορούσαμε να τον χαλάσουμε με την μύτη της γαλότσας μας και να τον ξαναφτιάξουμε σε λίγα δευτερόλεπτα αφήνοντας το νερό να ηρεμήσει. Κι είμαστε τότε μικροί κι ευτυχημένοι. Όσο δεν θα γίνουμε ποτέ. Ποτέ άλλοτε... Δεν ξαναταξίδεψα έξω. Δεν είχε νόημα. Ο θησαυρός που έψαχνα στα σταυροδρόμια του κόσμου βρισκόταν θαμμένος στην αυλή του σπιτιού μου. Ήμουν μεγάλη για να ζω με αυταπάτες. Ηρέμησα, λοιπόν. Κι έμεινα μόνη μαζί σου, νησί μου, να μου προβάλλεις σε ιδιωτική προβολή σειρές από χιλιάδες διαφάνειες. Κι εγώ, καθισμένη στη θέση μου, να τις βλέπω αχόρταγα, με κομμένη την ανάσα, και να κλαίω σαν μικρό παιδί... Παραστάσεις Καραγκιόζη στην παραλία του Μακρού Γιαλού, πλάι στο κύμα, με το ιδρωμένο μου χέρι να σφίγγει το χέρι του πατέρα κάθε που εμφανιζόταν το καταραμένο φίδι με τις πράσινες φολίδες, τα φλογάτα μάτια και τα ρουθούνια που έβγαζαν καπνούς. Και ξαφνικά... Τι ανακούφιση! "Καραγκιόζη, είμαι ο Αλέξανδρος ο Μακεδών!" "Γεια σου, Αλέκο με τα κудώνια!". Στην ερώτηση του Καραγκιόζη αν υπάρχει κάποιος τοσμηπατζής ανάμεσα μας του φωνάζω δυνατά "Τρεις κύριε! Το φεγγάρι, ο αγέρας και η θάλασσα!".

Οι εκδρομές μας σ' όλο το νησί, κι η επιστροφή με την αίσθηση ότι μαζί με τα λουλούδια κρατούσαμε στα χέρια μας, σαν Ατλαντες, ολόκληρο τον κόσμο. Και μήπως δεν ήταν έτσι;

"Φεγγαροθεραπεία" μετά από μπάνιο σ' ονειρευμένες, ερημικές ακτές ενώ το φεγγάρι είχε επαργυρώσει ευσυνειδητά τα πάντα γύρω. Πιστεύαμε ότι παίρναμε κάτι από τη λάμψη του. Πραγματικά, φαινόμαστε πιο όμορφοι καθώς οι ασημένιες αχτίδες χαιδεύαν τα πρόσωπα μας και τα κορμιά μας. Τα μαγουλά μας ήταν πιο ρόδινα, τα χείλη μας πιο γυαλιστερά, τα μάτια μας πιο αστραφτερά... Να σφειλόταν στο φως του φεγγαριού ή στην προσμονή της ζωής που μας χαμογελούσε όλο υποσχέσεις, στους χυμούς που πλημμύριζαν τα κορμιά μας, στα έντονα συναισθήματα που μας κυριεύαν; Με δύο λόγια: στα Νιάτα μας;

Η προ της δημιουργίας απόλυτη γαλήνη στη φύση την αυγή. Ο ήλιος που έβγαινε απ' τα βουνά της Μικρασίας τα τυλιγμένα σε μια μωβ μπλε άχνα έδινε φως και ζωή σ' ένα σκηνικό με ρόδινα αμμουδιάς, όρμους κλειστούς σαν ερωτικές αγκαλιές, πλαγιές γιομάτες χορτάρι, αγριολούλουδα και τρεχάμενα νερά, ελαιώνες που έφταναν μέχρι τη θάλασσα. Τα καυτά μεσημέρια, που ο ερωτικός ήλιος

χαιδεύε τα μισόγυμνα κορμιά κι άφηνε τη σφραγίδα του πάνω τους σαν παθιασμένος εραστής, ξανοιγόμαστε μ' απλώς στα γαλάζια νερά ζητώντας να γίνουμε "ένα" μ' αυτά, να χαθούμε μέσα τους, να φτάσουμε μακριά, πολύ μακριά, πιο πέρα απ' το σημάδι, που χωρίζει τα νερά μας απ' τα τούρκικα. Όταν βγαίναμε στη στεριά, ο θόρυβος των χαλικιών κάτω απ' τα πόδια μας, το τρίξιμο των σανιδιών σ' αποδυτήρια, οι ζεστές, κοφτές μας ανασές να γεμίζουν το χώρο, το θαλασσινό νερό να κυλά σε ρυάκια στο πρόσωπο, στα μαλλιά, στο κορμί μας...

Τη μαγική ώρα του δειλινού, οι διαθλάσεις του φωτός, τα θαυμάσια σύννεφα Τρίτωνες και Ποσειδώνες, αρματηλάτες και μυθικά τέρατα σε μια αέναη κίνηση. Ποτίζαμε τα λουλούδια στις αυλές γεράνια και βασιλικούς, κατιφέδες και γαρύφαλλα, τριαντάφυλλα, υακίνθους, πανσέδες για να δροσιτούμε κι εμείς, κι αυτά σαν ανταπόδοσή μας έστελναν τη μοσχοβολιά τους, βάλσαμο για το κορμί και τη ψυχή.

Τις σεληνοφώτιστες νύχτες ο γίασεμιά, η γαζία, το αγιόκλημα, το νυχτολούλουδο έκαναν τα κεφάλια να γυρίζουν. Η υγρή, ερωτική ατμόσφαιρα σ' έπρωχνε να αναζητήσεις το ταίρι σου, να μοιρασθείς μαζί του αυτή την ομορφιά. Το τραγούδι του γρύλου, το αναβόσθημα του φάρου, τα φώτα των φελλινικών καραβιών σ' ανοιχτά... Χοροί μαινάδων και σατύρων κάτω απ' τα δένδρα. Παρέα μας οι Τρίτωνες, οι Ποσειδώνες, οι κυράδες της θάλασσας, τα ξωτικά του πηγαδιού, οι κόρες του φεγγαριού καλούσαν να χορέψει μαζί τους όποιον ερωτεύονταν, και καλύπτονταν τον με τα πέπλα τους τον έπαιρναν στα βάθη της θάλασσας ή της γης.

Τα σταφύλια ωριμάζαν στις κληματαριές. Τραβούσαμε με τον κουβά το κρυσταλλίνο νερό του πηγαδιού ανακατεμένο με φεγγαροαχτίδες, τα πλέναμε, ρουφούσαμε τους χυμούς τους σαν θεία μετάληψη. Βαρκάδες στο φεγγαρόφωτο. Κωπηλατούσαμε έτσι. ώστε οι βάρκες να γλιστρούν πάνω στη στράτα από λιωμένο ασήμι που στρώνει το φεγγάρι στη θάλασσα για να περπατήσουν πάνω της οι θεοί κι εμείς. Περνάμε απ' τις σπηλιές που τις κατοικούν οι αγέρηδες κι ο κόσμος της θάλασσας: φώκιες, ψάρια, σκαλιτζίνια, χταπόδια, στρείδια, χτένια, βάλανια, Τρίτωνες, γοργόνες, Νηρηίδες...

Για μας, εσύ νησί μου, είσαι ο επίγειος παράδεισος. Η φύση, τα πράγματα, οι άνθρωποι συνοδοιπορούν μαζί μας στο ταξίδι της ζωής...

Οι κήποι των σπιτιών. Τόποι, όπου τα έντομα φλερτάρουν με τα λουλούδια, χρυσόμυγες ακροβατούν πάνω στις χρυσές ηλιαχτίδες, δροσοσταλίδες διαθλούν το φως, πυγολαμπίδες παίρνουν λάμψη απ' τ' αστέρια και πράσινο απ' τα φύλλα, πασχαλίτσες, χαμπαρολόγοι, χρυσομάτιμπορες, αλογάκια της Παναγιάς, ευτυχημένα εφήμερα και χρωματιστούς αγέρας σε σχήμα πεταλούδας να βάζει τις τελευταίες πινελιές στο μαγικό πίνακα. Κι οι κήποι της θάλασσας. Οι ψαράδες με τα δίχτυα τους μπλεγμένα με τις ακτίνες του ήλιου και του φεγγαριού πάνον επαργυρωμένα ψάρια, θαλασσινά φρούτα και λουλούδια.

Και τα στοιχειά θέλουν να μπουν στην παρέα. Οι αγέρηδες χτυπούν απαιτητικά τα παραθυρόφυλλα, παίζουν με τις δαντελένιες κουρτίνες και τα κεντημένα τραπεζομάντηλα, οι αστραπές διαλύουν τα παγερά σκοτάδια, η βροχή ξεπλένει τα πάντα, τα κάνει να λάμπουν.

Τα τριξίματα των σκαλοπατιών και των παραθύρων, ο παραπονοϊκός ήχος μιας πόρτας που κλείνει, όλα αυτά είναι η κούβεντα που πιάνουν τα σπίατα μαζί σου. Είναι συνάμα τα σήματα που στέλνουν στους αγαπημένους τους ζωντανούς εκείνοι που έφυγαν, για να τους δώσουν κουράγιο, να τους θυμίσουν ότι νοιάζονται, και φροντίζουν γι' αυτούς. Και μέσα σ' όλα τα περίεργα και τα υπερφυσικά, οι Άγιοι του νησιού κι οι άλλοι τη νύχτα όταν όλα ησυχάζουν βγαίνουν απ' τις παλαικές εικόνες με την αρματωσιά τους, φορούν τα σιδερένια τους παπούτσια και γυρίζουν σ' όλο το νησί για να τιμωρήσουν τους κακούς, να ανταμείψουν τους καλούς, να πάρουν μαζί τους τις ψυχές αυτών που φεύγουν απ' το κόσμο τούτο... Κι όσο για την αισθησιακή πλευρά των ζωντανών σου, νησί μου... Στο νου μου έρχεται μια εικόνα μοναδική: Ένας κόκορας νταβρατισμένος, πισπιλωτός, σ' ένα χωράφι της ερμής, να κυκλοφορεί περιτοιχισμένος απ' την "αυλή" του: κότες, πάπιες, χήνες, γαλοπούλες κι ένα μικρό κοκόρι. Στα εύκολα και στα γρήγορα δεν αφήνει κανένα ζώο της ακολουθίας του παραπονεμένο. Ούτε το κοκόρι. Αυτός ο κόκορας εκπροσωπεί επάξια όλα τα έμβια του νησιού.

Νησί μου, εμείς οι άνθρωποι σου είμαστε φτιαγμένοι από χώμα και θάλασσα. Ο σφυγμός μας χτυπά στο ρυθμό των κυμάτων, η καρδιά μας στο ρυθμό της μηχανής των γριγρι. Στις φλέβες μας κυλά το ιώδιο της θάλασσας, το οξυγόνο απ' τον Όλυμπο, τον Όρδυμο, το Λεπέτυμνο, την Αμαλή. Τα μάτια μας είναι γεμάτα πράσινο και γαλάζιο, η ύπαρξη μας συνυφασμένη με λεμονανθούς, γίασεμιά, υακίνθους, κυκλάμια, ανεμώνες και νυχτολούλουδα. Οι άνθρωποι σου είναι ειδών ειδών, όπως παντού.

Το "ιερόν" ζεύγος, ο κύριος και η κυρία. Οι στυλοβάτες του κοινωνικού συστήματος. Όλων των συστημάτων από καταβολής κόσμου.

Οι "νέοι". Αισιόδοξοι, χαρούμενοι, υψηλόφρονες, όπως όλοι οι νέοι της γης. Οι κοπέλες κεντούν τα όνειρα τους στον καμβά, Τα πλέκουν δαντέλες στο κουσί, περνούν γίασεμιά σε κλωστές, φτιάχνουν βραχιόλια στολίδια για τις εικόνες φτιάχνουν κομπολόγια από κοχύλια για τους νέους που αγαπούν. Οι νεαροί δουλεύουν πάρα πολύ σκληρά με την ορμή του νεοφώτιστου.

Θέλουν να αποκτήσουν όλα τα "ωραία" της ζωής, να τα προσφέρουν στις γυναίκες που θα μοιραστούν αυτή τη θαυμάσια περιπέτεια μαζί τους. Τα όνειρα τους, στοιβαγμένα σαν τα χοντρά σκονιάτα των καϊκιών στα μουράγια, περασμένα σε χοντρούς χαλκάδες και κοντόχοντρος μπαμπάδες τους κρατούν δεμένους με το γνωστό, και δεν τους αφήνουν να ταξιδέψουν παρά μόνο στα όνειρα τους.

Όλοι αυτοί, που η μοίρα τους έδωσε να κουβαλούν ένα σταυρό, και το κάνουν αγόγγυστα. Μεγαλοκοπέλες που μαράθηκαν σαν λουλούδια σε βάζα δίχως νερό, ζευγάρια που έκλεισαν μέσα τους την έλλειψη ή τον πόνο ενός άρρωστου παιδιού, μοναχικοί από επιλογή άνδρες κυνηγοί του τέλειου, επιχειρηματίες που ατύχησαν, ανέραστες κυρίες, άνθρωποι πεθαμένοι πριν καν συμβεί ο φυσικός τους θάνατος.

Στα καφενεία, πρόσφυγες στραμμένοι προς την Ανατολή πίνουν βαλαντωμένοι, το ναργιλέ τους αγναντεύοντας τις απέναντι ακτές μουρμουρίζοντας "Βάσανα, πήρες και καμιοί αφήστε με να ζήσω... Αχ!"... Σιγοτραγουδούν μακρόσυρτα τραγούδια Ανατολίτικα πίνιγυνας τη πίκρα τους στο πιστό. Μεθυσμένοι. Πολλοί μεθυσμένοι στους δρόμους της νύχτες. Πολλοί κοημοί που δεν φανερώνονται. Γεννιούνται και πεθαίνουν με πελώρια "Γιατί," στο χώρο του μυαλού τους. Πίνιγυ τις ερωτήσεις που τους κείνε στο πιστό. "Κι αυτό θα περάσει;" γράφουν παντού. Στους αραμπάδες, στις κασέλες, στα καφενεία. "Κι αυτό θα περάσει!". Το χαράζουν στα δένδρα, στην άμμο, στην καρδιά τους. Παράλληλα, έμποροι "σοβαροί" της αγοράς, καλοί επαγγελματίες υπάλληλοι, πλανόδιοι, διαλαλητάδες, "τυποί" διασκεδαστές των άλλων, μεροκαματιάρηδες, ξωχάρηδες, ψαράδες. Όλοι αυτοί κι άλλοι πολλοί κάνουν το νούμερο τους στη θεατρική σκηνή του νησιού κι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: δεν το βάζουν κάτω. Φιλοσοφημένοι και καρτερικοί αντιμετωπίζουν τη ζωή με αισιόδοξία, χιούμορ κι ανοιχτή καρδιά.

Όμως, για στάσου, νησί μου. Μου πρόβαλες τόσα πλάνα, πολύ περισσότερα απ' όσα θα μπορούσα να αντέξω. Τα ανέυρες απ' το καπέλο σου σαν θαυματοποιός τα περισσότερα και τ' άφηρες να πετάξουν προς το μέρος μου κάτω απ' τους ήχους μιας αόρατης ορχήστρας. Κι εγώ θαυμάζω κι απορώ. "Βρε, πως χώρεσαν μέσα μου όλα τούτα; Πώς ρίζωσαν και πώς έμειναν τόσο χρόνια δίχως να μου δώσουν ούτε ένα σήμα πως υπήρχαν; Πώς;". Υστερα απ' αυτά, σου παραδόθηκε. Δίχως όρους. Όταν έρχομαι, περπατώ στα καλντερίμια σου ευπρόλητη με μαγεύει η αίσθηση της πέτρας, αυτού του υλικού του βγαλμένου απ' τα σπλάχνα της γης σου κάτω απ' τις πατούσες μου, αγκαλιάζω το ζαρωμένο κορμί της γιαγιάς ελιάς και χώνω το

πρόσωπο μου στον αμίριστο ανθό και στο ασημένιο της φύλλωμα, χαιδεύω με το βλέμμα τα παλιά σπίατα, τα μαγαζιά της αγοράς, τα ξωκλήσια σαν πρόσωπα αγαπημένα βλέπω συγκινημένη να βγαίνουν απ' τα σκοτάδια του παρελθόντος άτομα ξεχασμένα, να έρχονται προς εμένα, να μιλάμε, να θυμόμαστε για να χαθούν αμέσως μετά κι αυτή τη φορά για πάντα, νιώθω στο πρόσωπο μου το χάδι των στοιχειών της φύσης: του κυρ άνεμου που περνοδιαβάζει στα κάστρα, στις παλιές πόλεις και στα χωριά, όπου οι άνθρωποι φυτρώνουν σαν τα δένδρα και δεν μετακινούνται ούτε μετά τον θάνατο τους, της κυρά βροχής, το παιχνιδιάρικο άγγιγμα του χιονιού και του χαλάζου.

Και κάθε τόσο κοιτάζω τα σύννεφα, αυτά τα θαυμάσια σύννεφα που στέκονται από πάνω σου. Και στέλνω χαρετίσματα στις ψυχές του Θεόφιλου, του Ελύτη, του Βενέζη, του Μυριβήλη, του Αναστασέλη, της Ντόγιας... Σ' όλες αυτές τις αισθαντικές ψυχές που τα έχουν διαλέξει σαν αιώνια κατοικία τους μη θέλοντας ν' απομακρυνθούν απ' τον τόπο που πολύ αγάπησαν...

Αυτός είναι ο δικός μου ο κόσμος... Ένας κόσμος ονειρικός, μαγικός, αιώνιος. Σ' αυτόν, πεθαμένοι και ζωντανοί, παρελθόν και παρόν, αλήθεια και ψέμα, μαγεία και πραγματικότητα είναι μερδεμένα αφεδιάλυτα. Σ' ένα κουβάρι. Τον άλλο κόσμο, αυτόν που αγοράζεται με το χρήμα και βρίσκεται μ' ορισμένες μορφές πανομοιότυπες στις προθήκες νοητών supermarkets σ' όλο τον ελληνικό και παγκόσμιο χώρο, καθώς κι αυτόν που σχετίζεται με το κοινωνικό γαϊτανάκι, τους αφήνω στους άλλους. Σ' αυτούς που αγαπούν το ρουτινιάρικο, το συνθημερινό. Σ' αυτούς που κρατούν κρατούν χοντρά κιτάπια με αλισβερίσια, με "δούνα" και "λαβείν", που δεν μπορούν να αισθανθούν μεγάλα πράγματα παρά μόνον ικανοποίηση όταν βλέπουν στα μάτια των άλλων τη ζηλία, το φθόνο, το θαυμασμό για τα αποκτητήματα τους.

Αυτό 'ναι χάρισμα τους, όπως λέγαμε μικροί σ' ένα παιδικό παιχνίδι. Η ζωή είναι μικρή και όμορφη για να τη φθείρει και να την ασημίζει κανείς εκών ή άκων... Ο δικός μου κόσμος είναι ο κόσμος των αλαφορίσκωτων. Αυτών που βλέπουν, ακούν, οσφραίνονται κι αισθάνονται όσα οι άλλοι δεν μπορούν. Αυτών που ντύνουν με ονειρικό πέπλο τα πράγματα. Νιώθω ευτυχία, νησί μου, στη σκέψη ότι είμαι ελάχιστοι αυτού του είδους οι άνθρωποι που σε χαιρόνται, κι εγώ είμαι ένας απ' αυτούς.

Ελπίζω κάποτε να γίνω λίγα μόρια σκόνης που θα πλανώνται στην αιωνιότητα στον αγέρα, στις ακτές, στις θάλασσες, στα βουνά, στα περβόλια και στους ελαιώνες σου. Νησί μου... Νησί μου, αγάπη μου.

Επισημάνσεις...

Επιμέλεια στήλης:
Γιώργος Ευαγγέλου, Κώστας Τσάκος

✓ Σαν κεραυνός εν αιθρία έπεσε η καταγγελία ότι υπάρχει κίνδυνος καταστροφής των ογδόντα έξι πρωτότυπων έργων του λαϊκού μας ζωγράφου Θεόφιλου Χατζημιχαήλ, που εκτίθενται στο ομώνυμο μουσείο στη Βαρεία Μυτιλήνης.

Οι ζημιές στα έργα είναι πλέον εμφανείς και έχουν προκληθεί από την έλλειψη φροντίδας για τη συντήρησή τους.

Συγχρόνως η κατάσταση έχει επιδεινωθεί τόσο από την έλλειψη μέτρων προστασίας των έργων από εξωγενείς παράγοντες (φως ηλίου, υγρασία, σκόνη κ.α.) όσο και από την εγκατάλειψη του ίδιου του κτηρίου, στο οποίο στεγάζονται.

Ο λεσβιακός και ο αθηναϊκός τύπος με αναφορά τους στο θέμα έκρουσαν τον κώδωνα κινδύνου για το μουσείο και τη συλλογή των πινάκων τονίζοντας ότι πρέπει να εκτιμηθούν άμεσα οι φθορές και το Υπουργείο Πολιτισμού να συντάξει την απαραίτητη μελέτη για την επισκευή των ζημιών και τη συντήρηση των έργων.

Εμείς για την ιστορία αναφέρουμε: Η ζωή του πιο γνωστού Έλληνα λαϊκού ζωγράφου μοιάζει με παραμύθι. Ο Θεόφιλος Χατζημιχαήλ, ο μικρόσωμος ασκητής, ντυμένος τσολιάς, περιπλανώμενος ζωγράφιζε ήρωες του '21, αρχαίους θεούς, παραστάσεις της Λεσβιακής υπαίθρου ή θρυλικά ζευγάρια της λαϊκής λογοτεχνίας (Ερωτόκριτος-Αρετούσα). Ως καλλιτέχνης αναγνωρίστηκε προς το τέλος της ζωής του απ' τον γνωστό Μυτιληνιό Σκαμιώτη τεχνοκρίτη Στρατή Ελευθεριάδη-Τεριάντ και αποτελεί πλέον μια από τις μεγαλύτερες μορφές της νεοελληνικής τέχνης.

Ας φροντίσουμε λοιπόν με τις ανάλογες ενέργειες μας το μεγάλο μας λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο να τον κρατήσουμε στη θέση που πραγματικά του αξίζει.

✓ Ολοκληρωτική είναι η καταστροφή του ιστορικού διατηρητέου κτηρίου του πρώην Γυμνασίου Μανταμάδου, που κήκε από την πυρκαγιά στις 24 Ιανουαρίου από άγνωστη μέχρι στιγμής αιτία. Στο κτήριο στεγαζόταν τα τελευταία χρόνια η Οικονομική Υπηρεσία και το Ληξιαρχείο του πρώην Δήμου, των οποίων τα έγγραφα και τα αρχεία κήκαν μέσα σε λίγα λεπτά.

Οι 100 τόμοι του ληξιαρχείου που τηρούσε ο Δήμος από το 1929 μέχρι σήμερα καταστράφηκαν ολοσχερώς. Στο Ληξιαρχείο εκτός απ' τα γεγονότα (γεννήσεις, γάμοι, θάνατοι, βαπτίσεις) ήταν καταχωρημένες και οι μεταβολές που αφορούν δημότες, όπως υιοθεσίες, διαζύγια, αναγνωρίσεις, αλλαγές επωνύμου, ονοματοδοσία, αλλαγή ιθαγένειας, αλλαγή αστικής κατάστασης κ.α. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε και τα χιλιάδες έγγραφα που έγιναν στο Ληξιαρχείο Μανταμάδου μετά από τα μυστήρια των βαφτίσεων και των γάμων, που τελέστηκαν στο προσκύνημα του Ταξιάρχη από πιστούς όλης της χώρας. Είναι τραγικό που όλα αυτά καταστράφηκαν. Όταν χάνονται τα ντοκουμέντα ζωής τόσων ανθρώπων τότε δημιουργείται ένα τεράστιο κενό στην ιστορία του τόπου.

✓ Οι εμπλεκόμενοι φορείς μα τον τουρισμό έχουν αναλάβει την πρωτοβουλία, ώστε να δημιουργηθεί στο λιμάνι της Πέτρας πύλη εισόδου Σέγκεν (τελωνείο).

Μακάρι να προχωρήσουν γρήγορα οι διαδικασίες και να εκδοθούν οι απαραίτητες εγκρίσεις, ώστε το νησί μας να αποκτήσει μια δεύτερη πύλη εισόδου, που θα δώσει νέα τουριστική ώθηση και οικονομική ανάσα στον τόπο μας.. (Εφημ. Νέα της Λέσβου 18/1/2011)

✓ Σύντομα θα είναι έτοιμα τα Προεδρικά Διατάγματα με τα οποία θα χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακοί πολλοί οικισμοί της Λέσβου. Με νέες διατάξεις θα ισχύουν στο εξής ειδικοί όροι δόμησης για την προστασία και την ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε περιοχής.

Η περίπτωση αφορά και τη Σκαμιά, μιας και ειδική ομάδα αρχιτεκτόνων που συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό θα περάσει να καταγράψει και στη συνέχεια να αποτυπώσει τα χαρακτηριστικά του χωριού.

✓ Πολλές περιοχές της χώρας εντάχθηκαν από την αρχή του έτους στο αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας ακινήτων. Έτσι από τώρα και στο εξής η φορολόγηση για μεταβιβάσεις ακινήτων, κληρονομίες, δωρεές, γονικές παροχές κ.α. θα καθορίζεται βάσει της τιμής ζώνης που ανακοίνωσε το Υπουργείο Οικονομικών. Οι τιμές ζώνης για το χωριό μας είναι:

Σκαμιά

Α' Ζώνη (περιλαμβάνει όλη την έκταση του οικισμού): 600 €

Σκάλα

Α' Ζώνη(πλατεία): 900 €

Β' Ζώνη (το όριο του οικισμού με κοινόχρηστο χώρο αιγιαλού και παραλίας): 700 €

Γ' Ζώνη (περιλαμβάνει την υπόλοιπη έκταση του οικισμού): 600 €

Στα περισσότερα χωριά της Λέσβου που η εμπορική αξία των σπιτιών και οικοπέδων ήταν μικρότερη της αντικειμενικής θα παρατηρηθεί φορολογική επιβάρυνση και οι περιοχές αυτές θα καταδικαστούν στην υπανάπτυξη, αφού ο υψηλός φόρος θα λειτουργήσει ως αντικίνητρο για την αγορά γης.

Θα υπάρξουν όμως και περιπτώσεις (π.χ. Μόλυβος) που η ανακοίνωση των αντικειμενικών αξιών θα βάλει φρένο στην υπερκοστολόγηση της αξίας της γης σε οικισμούς στους οποίους οι εμπορικές τιμές ήταν μέχρι σήμερα κατά πολύ υψηλότερες.

ΣΚΑΜΙΩΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ... ΑΛΟΤΕ... ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Επιμέλεια στήλης: Παναγιώτης Χαϊδεμενάκης

Αντώνης Ελευθεριάδης,
ένας άνθρωπος με μεγάλη καρδιά

Αντώνης τ' Γιαννακού τ' Σαράντ'

Σκίτσο του Σταμάτη Σταματόπουλου (1/12/1945)

Ήταν το στερνοπαίδι μιας οικογένειας έξι παιδιών. Και σαν στερνοπαίδι ήταν και το πιο χαϊδεμένο, το πιο σκανταλιάρικο και ζαβολιάρικο, το πειραχτήρι όλων. Όμως ήταν και το πιο πονόψυχο και συμπονετικό παιδί τους.

Οι ιστορίες που μου διηγείται η μάνα μου, η αδελφή του η Ελένη, αποδεικνύουν του λόγου το αληθές.

Μια απ' τις σκανταλιές του ήταν όταν κόντεψε να

κάψει το σπίτι τους. Καθισμένος μια μέρα στο ξύλινο μπαλκόνι τους, που το έπνιγε κυριολεκτικά ένα σαλκίμι, άναβε σπέρτα και τα πέταγε στο δρόμο. Ένα όμως έπεσε πάνω στο σαλκίμι, ή μήπως πάνω στα στρωσίδια που ήταν μαζεμένα σε μια άκρη, για να κοιμάται ο μεγάλος αδελφός, καλοκαίρι ήταν, ζέστη έκανε... Όταν είδε τους καπνούς τό 'σκασε χωρίς να πει τίποτα σε κανένα. Ευτυχώς και μια γειτόνισσα που έπαιρνε εκείνη την ώρα νερό απ' τη βρύση είδε τους καπνούς και ειδοποίησε τη μάνα του.

Μια άλλη φορά, όταν κάποιος φίλος του του είπε ότι οι γονείς του είχαν χρέη πήρε τα χρυσαφικά της μάνας του και του τα χάρισε.

Έτσι ήταν μικρός, έτσι και μεγάλος. Στη πραγματικότητα όμως ποτέ του δεν μεγάλωσε. Μέσα του ζούσε πάντα ένα παιδί έτοιμο για ανεμελιά, για γλέντια και πειράγματα αλλά και μια καρδιά μεγάλη, έτοιμη να τα δώσει όλα σ' αυτούς που του ζητούσαν τη βοήθειά του. Μια καρδιά που πονούσε με το πόνο των άλλων και χαιρόταν με τη χαρά τους, που ποτέ δεν ένοιωσε ζήλια και φθόνο για κανέναν και κανέναν δεν αδίκησε.

Γι' αυτό κι όταν πέθανε χτυπημένος απ' το καρκίνο όλο το χωριό θρήνησε το χαμό του. Όλοι ένοιωσαν ότι έχαναν έναν αδελφό, έναν καλό φίλο. Κι εγώ τον πιο αγαπημένο μου μπαρμπούλη, τον θείο Αντώνη.

Καίτη Ιατροπούλου Χαϊδεμενάκη

Βασίλης Κομνηνός (Ντεληγιάννης)

Με αφορμή τη δημοσίευσή μας στο προηγούμενο τεύχος για τον αγαπητό μας Βασίλη ο Απόστολος Καρανικόλας μας έστειλε το ακόλουθο ποιήμα):

Βασίλη μου, αγαπητέ
φίλε μου και γνωστό
δραστήριε, ταλαίπωρε
καλέ και τολμηρέ μου

Ολίγοι μοιάζουν σαν και σε
στα κατορθώματά σου
φίδια λογίων φαρμακερά
να βάζεις σε κουτιά σου.

Μεγάλο σου κατόρθωμα
μεγάλη αφοβία
να συλλαμβάνεις ερπετά
με δεξιοτεχνία.

Σου είναι μία τέχνη σου
πολλοί που δεν την θέλουν
γιατ' είναι επικίνδυνη
και πάντα την προσέχουν.

Είσαι πολύ μυστήριος
και σ' άλλες περιπτώσεις
σφεντόνες σου κι άλλα πολλά
μα προπαντός στις κόμπρες.

Που είναι επικίνδυνες
για κείνη τη ζωή σου
που όταν σε δαγκώσουνε
θα 'ναι η τελική σου.

Θεός να σ' είναι βοηθός
κι άλλο να σε γλιτώνει
από αυτή την αφοβία
τα φίδια που μαζώνεις.

Με την καρδιά μου σ' εύχομαι
να 'χεις πάντα υγεία
κι επίσης για την τόλμη σου
πολλά συγχαρητήρια!

Απόστολος Καρανικόλας

Νέα από τους φορείς του τόπου μας

Σύλλογος Γυναικών Σκαμιάς

✓ Τις ημέρες των γιορτών πραγματοποιήσαμε το συνηθισμένο κάλεσμα των μελών μας στα γραφεία του Συλλόγου, όπου και πραγματοποιήσαμε την κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας. Δημιουργήθηκε γιορτινή ατμόσφαιρα, καθώς προσφέραμε διάφορα γλυκά, που

είχαμε φτιάξει. Στην κοπή της πίτας παραβρέθηκαν δυο μέλη από το τοπικό συμβούλιο, ο Νίκος Κιουρελιώτης και η Σοφία Δαμιανάκου καθώς και εκπρόσωποι των Συλλόγων της Αργένου και της Σκάλας. Ευχαριστούμε θερμά την Φωτεινή Μαδυτιανού και τη Σταυρίτσα Λιαπούρη για τα δώρα που προσέφεραν στους τυχερούς της χρονιάς.

✓ Πριν τις γιορτές πραγματοποιήθηκε στα γραφεία του Συλλόγου συνάντηση του Συμβουλίου του Συλλόγου με κλιμάκιο από το συνδυασμό του Βασίλη Τεντόμα «Με τους πολίτες κόντρα στον καιρό», που συμμετέχει στο περιφερειακό συμβούλιο. Αναπτύξαμε με τους επισκέπτες μας ένα γόνιμο διάλογο σχετικά με τα προβλήματα, που αντιμετωπίζει ο Σύλλογος αλλά και το χωριό μας. Ένα σημαντικό θέμα που διεξοδικά αναπτύξαμε ήταν η λειτουργία του Λαογραφικού Μουσείου και της Αίθουσας Μυριβήλη, καθώς και οι δυνατότητες ενίσχυσης και προβολής του. Η συνάντηση κατέληξε με επίσκεψη στο χώρο του μουσείου.

Προσφορές στο Σύλλογο Γυναικών

Όλγα Καλλιγέρη (στη μνήμη Δημητρίου Κορλεντίνου)	50 €
Πόπη Γούναρη (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη)	50 €
Παναγιώτης Αγκαζαριάν (στη μνήμη Φρόσως Πιντέρη)	50 €
Πόλυ Καπετανίου	50 €

Σύλλογος Γονέων

& Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου

✓ Πολλά είναι τα προβλήματα με τα οποία ασχολείται ο Σύλλογος μας. Την τελευταία περίοδο ήρθαμε αντιμέτωποι με την έλλειψη πετρελαίου στο Σχολείο. Τα παιδιά κινδυνεύουν να μείνουν χωρίς πετρέλαιο στην καρδιά του χειμώ-

να.

✓ Οι καθαρίστριες είναι απλήρωτες για πάνω από πέντε μήνες. Υλικά καθαρισμού στέλνουμε στο σχολείο από τα σπίτια μας, για να καλύψουμε τις ανάγκες. Από τον Δήμο δεν μπορούμε ακόμα να διεκδικήσουμε τίποτα. Από τον Μάρτη και μετά, μας είπαν, και βλέπουμε...

✓ Ωστόσο οι προσφορές από οποιονδήποτε είναι ευπρόσδεκτες, γιατί καθημερινά αντιμετωπίζουμε πάρα πολλά προβλήματα.

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων αισθάνονται την ανάγκη να εκφράσουν τις δημόσιες ευχαριστίες τους στο

- Σύλλογο Σκαμιωτών Αθήνας και το Σύλλογο της Σκάλας Σκαμιάς για την προσφορά των χριστουγεννιάτικων δώρων στους μαθητές του Σχολείου
- Σύλλογο Σκάλας Σκαμιάς για την κάλυψη μέρους των εξόδων της συνοδού των παιδιών μας
- Σύλλογο Γυναικών Σκαμιάς για την αγορά των βιβλίων που χρειάστηκαν οι μαθητές μας στο Διαγωνισμό Βιβλιοδοριών

• τους κάτωθι ιδιώτες για τα δώρα που προσέφεραν στη λαχειοφόρο αγορά: Σαραγά Νικόλαο (ηλεκτρικά είδη-Αγία Παρασκευή), Χατζέλλη Αντώνιο (βενζινοκάνιστρο-Κάπη), Λαούμης Παρασκευάς (ψαροτεβέρνα-Σκάλα Σκαμιάς), Κατακουζηνού Μαρία (κομμωτήριο) & Τσεμετζή Ελευθέριο (βιβλιοπωλείο Μανταμάδου), Ελαιουργικό Συνεταιρισμό Σκαμιάς-Λεπετύμνου.

Εξωραϊστικός-Μορφωτικός Σύλλογος Σκάλας Σκαμιάς

✓ Στις 6 Ιανουαρίου, ανήμερα των Φώτων, πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη γιορτούλα του Συλλόγου μας, κατά την οποία έγινε η κοπή της πίτας. Το φλουρί βρήκε η Νίκη Γιγιντή και το δώρο ήταν μια ξύ-

λινη χειροποίητη εικόνα του Ταξιάρχη. Ακολούθησαν οι εκλογές του Συλλόγου, όπου εξελέγησαν οι: Αμαλία Καραμάνου (πρόεδρος), Ευστρατία Γιγιντή (αντιπρόεδρος), Φωτεινή Καμβύση (ταμίας), Ουρανία

Αμπαζά (γραμματέας), Ευανθία Χαλκιώτη, Δήμητρα Κάιτατζη (μέλη), Αμαλία Καλαϊτζή & Ευστρατία Τραγέλλη (αναπληρωματικά μέλη).

✓ Ο Σύλλογος μας πραγματοποίησε δωρεά ενός πλαστικοποιητή αξίας 57€ στο νηπιαγωγείο της Σκαμιάς (Λεπετύμνο).

✓ Τα δώρα, (αξίας 300€) που μοιράστηκαν μετά την χριστουγεννιάτικη θεατρική παράσταση του δημοτικού σχολείου ήταν προσφορά του συλλόγου μας και του συλλόγου Σκαμιωτών Αθηνών.

✓ Σε συνεργασία με τον Σύλλογο Γονέων & Κηδεμόνων αναλάβαμε την πληρωμή της εκτάκτου συνοδού του σχολικού λεωφορείου. Το συνολικό ποσό ήταν 150€.

Ευχόμαστε σε όλους χαρούμενο το 2011.

Παραδοσιακές συνταγές από τον τόπο μας

Παξιμάδια κανέλλας

Υλικά

- 2 ποτήρια του νερού γάλα
- 1 ποτήρι του νερού ελαιόλαδο
- 1 ποτήρι του νερού ζάχαρη
- 1 φακελάκι αμμωνία
- 1 μπέικιν πάουντερ
- 1 κουταλιά της σούπας κανέλλα τριμμένη
- αλεύρι όσο «σηκώσει», λίγο πιο πάνω από το κιλό

Εκτέλεση

Σε μια κούπα ρίχνουμε το λάδι, τη ζάχαρη και την κανέλα και τ' ανακατεύουμε μ' ένα κουτάλι. Ζεσταίνουμε το γάλα, ώστε να γίνει χλιαρό (όχι καυτό), ρίχνουμε μέσα την αμμωνία και την ανακατεύουμε. Το μείγμα αυτό φουσκώνει και το ρίχνουμε στην κούπα με υπόλοιπα υλικά. Ανακατεύουμε όλα τα υλικά μαζί και ρίχνουμε το αλεύρι μέσα στο οποίο προηγουμένως έχουμε ρίξει το μπέικιν πάουντερ. Η ζύμη πρέπει να ξεκολλήσει από τα χέρια. Την χωρίζουμε σε έξι βέργες, χαράσσουμε τις βέργες ώστε να σχηματιστούν παξιμαδάκια και τις μοιράζουμε σε δύο λαδωμένα ταψιά (3+3). Τα ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 200°C. Όταν ψηθούν κόβουμε τις βέργες σε παξιμαδάκια (γι' αυτό τις είχαμε χαράξει) και τα ξεραίνουμε στους 140 °C με αερόθερμο σύστημα.

Καλή επιτυχία!

Μαριάνθη Τσάκου

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΣΥΝΤΟΠΙΤΩΝ ΜΑΣ

Αγαπητοί μας συντοπίτες,

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας σε πρόσφατη συνεδρίασή του έλαβε την απόφαση να ανανεώσει τον τηλεφωνικό κατάλογο των συντοπιτών μας, των απανταχού ευρισκομένων. Γνωρίζουμε πως αυτή η προσπάθεια είναι επίπονη και χρονοβόρα. Όμως πρέπει να γίνει μιας και ο ήδη υπάρχων τηλεφωνικός κατάλογος είναι κατά το ήμισυ και πλέον ανενεργός μιας και αριθμεί πολλά χρόνια από την πρώτη του κυκλοφορία. Καταλαβαίνετε λοιπόν πως πολλοί συντοπίτες μας έχουν πεθάνει, άλλοι έχουν παντρευτεί, κάποιιοι άλλοι έχουν αλλάξει κατοικία κλπ. Επί πλέον η είσοδος των κινητών τηλεφώνων καθώς και τα e-mails έχουν δημιουργήσει τελειώς καινούργια δεδομένα στη ζωή μας.

Για τους παραπάνω, ίσως και για άλλους ακόμα λόγους, κατέστη αναγκαία η δημιουργία νέου τηλεφωνικού καταλόγου που θα έχει, όταν με το καλό σχηματισθεί, δύο μορφές: μία ηλεκτρονική και μία απλή έντυπη.

Σας παρακαλούμε λοιπόν, για όσους το επιθυμούν, να μας αποστείλουν συμπληρωμένο το έντυπο που θα βρείτε στην εφημερίδα που θα πάρετε ή που ήδη έχετε στα χέρια σας. Συμπληρώστε με ευκρίνεια όσα στοιχεία σας ενδιαφέρουν, μιας και η καταγραφή των στοιχείων σας είναι απόλυτα προαιρετική. Εμείς θα δημοσιεύσουμε στον τηλεφωνικό κατάλογο που θα κυκλοφορήσει στο προσεχές μέλλον τα στοιχεία που θα μας στείλετε. Καλό θα είναι να γνωρίζουμε, αυτό αφορά κυρίως τους νέους, τα e-mails σας μιας και αυτός ο τρόπος επικοινωνίας είναι και σύγχρονος και γρήγορος.

Στείλτε λοιπόν ταχυδρομικώς τις συμπληρωμένες απαντήσεις ή μέσω ηλεκτρονικής απάντησης μιας και το ένθετο αυτό υπάρχει και σε ηλεκτρονική μορφή στις παραπλευρώς διευθύνσεις.

Σύλλογος Σκαμιωτών Αθηνών "Παναγία η Γοργόνα": Ιθώμης 14-Γκύζη-Αθήνα, ΤΚ: 11475, Τηλέφωνο: +30 2103844941, e-mail: skamia78@yahoo.gr
Παναγιώτης Χαϊδεμενάκης: Μακεδονίας, 2-4

Ανω Ιλίσια - Αθήνα-ΤΚ: 15772
e-mail: haidepanagiotis@yahoo.gr
και τέλος Κωνσταντίνος Τσάκος,
e-mail: kotsakos@yahoo.gr

Αρχείο εκσυγχρονισμός συντοπιτών εφημερίδας			
Ατομικά στοιχεία			
Όνομα		Όνομα	
Όμιλος		Όμιλος	
Δ/ση Επαγγελματίες		Δ/ση Επαγγελματίες	
Αδελφός		Αδελφός	
Δ/ση Οικογένεια		Δ/ση Οικογένεια	
Τηλέφωνα εκσυγχρονισμός			
Τηλ. Οικίας		Κινητό	
Τηλ. Σχολείο		Τηλ. Εργασίας	
Άλλο		Άλλο	
Άλλα στοιχεία			
e-mail:		e-mail:	
<small>Σημείωση: Για να καταρτιστεί ο κατάλογος απαιτείται η συμπλήρωση των στοιχείων που είναι υποχρεωτικά. Η μη συμπλήρωσή τους μπορεί να οδηγήσει στην μη συμπερίληψη του συντοπίτη στον κατάλογο. Ημερομηνία: 14-Γκύζη - Αθήνα - ΤΚ: 11475 Για άσκηση έγκυρης διαμετακίνησης και μεταβολών, παρακαλούμε στείλτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: info@skamia.org</small>			

Στην πίσω πλευρά του αποκόμματος υπάρχουν τα τηλέφωνα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου

Στο παρανάλωμα της φωτιάς 90 χρόνια ιστορίας

Λόγος για το σχολείο του Μανταμάδου, ένα εξαιρετικό αρχιτεκτονικό κτήριο, που πριν λίγες μέρες καταστράφηκε ολοσχερώς από πυρκαγιά, που για άγνωστους μέχρι τώρα λόγους ξέσπασε. Επικοινωνήσαμε με το Σύλλογο Μανταμαδιωτών και ζητήσαμε να μας στείλουν κάποια στοιχεία και τις σκέψεις τους, μιας και μ' αυτό το κτήριο έχουν συνδέσει τα μαθητικά τους χρόνια πολλές γενιές παιδιών και από τα γειτονικά χωριά και βεβαίως και τη Σκαμιά. Μας γράφουν λοιπόν οι Μανταμαδιώτες:

«Το Κάτω Σχολείο κήκε και οι στάχτες του πήραν μαζί τους και την προσωπική ιστορία και την ταυτότητα όλων των Μανταμαδιωτών και των υπολοίπων συνδημοτών (Κάπης, Κλειούς, Πελόπης, Σκαμιάς) γεμίζοντας όλο τον κόσμο θλίψη και συγκίνηση.

Για τους Μανταμαδιώτες το Κάτω Σχολείο, όπως ιδιαίτερα τόνισε η Πρόεδρος **Μένη Κουρδουσιά**, δεν είναι το σχολείο που έμαθαν πάρα πολλοί τα πρώτα τους γράμματα, αλλά είναι η μνήμη, τα βιώματα, η νοσταλγία, η χαρά και η γλυκιά μελαγχολία για όλα όσα έζησαν ως παιδιά, σ' αυτό το όμορφο παραδοσιακό κτήριο, μοναδικό κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το Κάτω Σχολείο χτίστηκε το 1920 και ήταν σχεδόν πάντοτε το επίκεντρο κάθε κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας του χωριού. Από το 1928 έως το 1990 σ' αυτό το σχολείο είτε ως Δημοτικό είτε ως Γυμνάσιο έμαθαν γράμματα πλήθος παιδιών και από εδώ ξεκίνησαν την καριέρα τους σπουδαίοι επιστήμονες και άνθρωποι σημαντικοί, πρωτοπόροι και χρήσιμοι στην κοινωνία.

Σ' αυτό το σχολείο δίδαξαν δάσκαλοι με ξεχωριστή προσωπικότητα, όπως ο αειμνηστος επίτιμος πρόεδρος μας Παναγιώτης Στυλιανίδης, η δασκάλα Ανθί-

πη Προκοπίου Γαλάνη, ο κ. Μαλλιίδης και τόσο άλλοι, που δεν μας έμαθαν μόνο γράμματα, αλλά μας δίδαξαν ήθος και αγωνιστική στάση ζωής. Μας γαλούχησαν με αξίες και ιδανικά και μας έμαθαν να αγαπάμε τα έθιμα και τις παραδόσεις μας και ό,τι αφορά το λαϊκό μας πολιτισμό.

Το Κάτω Σχολείο μπορεί να κήκε, όμως θα συνεχίσει να είναι σύμβολο της μεγάλης πολιτισμικής κληρονομιάς και για τις επόμενες γενιές, γιατί όλοι οι Μανταμαδιώτες ενωμένοι απ' όπου κι αν βρισκόμαστε θα αγωνιστούμε, για να ξαναφτιαχτεί μέσα από τα αποκαΐδια του με την ίδια αγάπη και φροντίδα, που άρχισε να αναστηλώνεται το 1990 επί προεδρίας Παναγιώτη Σταμάτη και ολοκληρώθηκε το 2000 επί δημαρχίας Δ. Καρατζιτζή».

Ψήφισμα Μανταμαδιωτών

Με ανακοίνωσή του ο Σύλλογος που απέστειλε στον τοπικό τύπο αλλά και στους αρμόδιους φορείς μεταξύ άλλων απαιτεί:

1. από όλους τους αρμόδιους φορείς, να προβούν σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για την άμεση αποκατάστασή του και

2. την πλήρη διαλεύκανση των αιτιών της πυρκαγιάς και τον ορισμό από τον Δήμο ανεξάρτητου ειδικού πραγματογνώμονα για το σκοπό αυτό.

Και καταλήγουν: «Δηλώνουμε προς κάθε κατεύθυνση ότι δεν θα σταματήσουμε τον αγώνα μας, μέχρι να πετύχουμε τον παραπάνω στόχο.

Εμείς οι Σκαμιώτες, που πολλά από τα δικά μας παιδιά πέρασαν και συνεχίζουν να φιλοξενούνται στα σχολεία του Μανταμάδου, που με τους καλούς μας Μανταμαδιώτες τόσα χρόνια μας συνδέουν κοινές προσπάθειες και έχουμε σφυρηλατήσει άριστες σχέσεις, που μας συνδέουν δεσμοί μακρόχρονης φιλίας, καλής γειτονίας και στενής πολιτικής ιδεολογίας, αλλά και δεσμοί συγγενείας δηλώνουμε ότι θα ενώσουμε τη φωνή μας και τις δυνάμεις μας, ώστε το σχολείο να επανακτασκειαστεί και να επανέλθει όσο το δυνατόν γρηγορότερα στην αρχική του μορφή.

Συγχωνεύσεις - Καταργήσεις σχολικών μονάδων

Ενώψει της φημολογούμενης συγχώνευσης-κατάργησης των σχολείων σε πανελλαδική κλίμακα, θα θέλαμε να εκφράσουμε και να μεταδώσουμε τον προβληματισμό μας για το συγκεκριμένο θέμα. Βέβαια, σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις-αποφάσεις των αρμόδιων φορέων του Νησιού μας, για το Δημοτικό Σχολείο Σκαμιάς δεν υφίσταται θέμα κατάργησης του Σχολείου, τουλάχιστον προς το παρόν.

Όμως δεν μπορεί ένα τόσο σημαντικό θέμα να μας αφήνει αδιάφορους γιατί, τώρα ταλαιπώρει το σπίτι του γείτονα, αύριο όμως θα χτυπήσει τη δική μας πόρτα.

Θεωρείται ότι η κατάργηση και συγχώνευση σχολείων θα έχει εξαιρετικά αρνητικές κοινωνικές συνέπειες, αφού θα αποδυναμώσει ακόμη περισσότερο τις τοπικές κοινωνίες ιδιαίτερα τις μειονεκτικές και προβληματικές.

Τα ολιγοθέσια σχολεία έ-

χουν τεράστια εκπαιδευτική, πολιτιστική, κοινωνική και εθνική προσφορά, όχι μόνο για τους μαθητές τους αλλά και την ευρύτερη τοπική κοινωνία της υπαίθρου. Αποτελούν εστίες πνευματικές και πολιτιστικές, σημεία αναφοράς για τους κατοίκους, πηγές ζωής και αναμνήσεων.

Οι χαρούμενες γεμάτες ξε-

νοιασιά φωνούλες και η ενέργεια των μικρών μαθητών του χωριού, δίνουν ζωή και ελπίδα για το αβέβαιο ποια μέλλον της ταλαιπωρημένης υπαίθρου.

Προβάλλεται βέβαια το επιχείρημα της μείωσης του λειτουργικού κόστους. Αυτό καταρρίπτεται εύκολα και από τον καθένα, γιατί απλούστατα το κόστος μεταφοράς των μαθητών, σχεδόν πάντα είναι πολύ μεγαλύτερο από το κόστος λειτουργίας του Σχολείου. Η μετακίνησή των μαθητών σε ένα πιο μακρινό σχολείο θα έθετε σε κίνδυνο τη σωματική τους ακεραιότητα.

Οι καιρικές και οι συγκοινωνιακές συνθήκες δεν διασφαλίζουν τις παιδαγωγικές προϋποθέσεις για την ασφαλή και άνετη μεταφορά των μαθητών (ιδιαίτερα κατά την περίοδο του χειμώνα), επιπλέον θα είχε ως αποτέλεσμα την σπατάλη χρόνου για τους μαθητές που θα έπρεπε να μετακινηθούν από ένα περιφερειακό σχολείο σε ένα κεντρικό, καθώς και πρόσθετη ψυχοσωματική επιβάρυνση που θα έχει άμεσο αντίκτυπο στη σχολική τους επίδοση.

Μπορούμε να θυμηθούμε οι μεγαλύτεροι και να αναλογιστούν τα παιδιά του Γυμνασίου και του Λυκείου που περνούν μια καθημερινή δοκιμασία προσπαθώντας να μετακινηθούν προς και από το Μανταμάδο. Ξύπνημα στις έξι το πρωί περιπου και τρέξιμο με αλάφιασμα για να την στάση του λεωφορείου. Αγώνας δρόμου, βροχή και κρύο το χειμώνα, ζέστη το καλοκαίρι. Και μετά ξανά περιμένει το λεωφορείο, πεινασμένοι, ταλαιπωρημένοι, για την επιστροφή στο χωριό, με τα στομάχια ανακατεμένα. Με τι όρεξη, με τι ψυχολογία να διαβάσεις, να δημιουργήσεις, να ονειρευτείς!

Κι όμως αγώνας με πείσμα και οι περισσότεροι προχωρούν

στα πανεπιστήμια της χώρας, κτίζουν καριέρες και γίνονται αξιόλογοι άνθρωποι. Όμως οι πληγές των μαθητικών μας χρόνων παραμένουν κάπου βαθιά μέσα.

Και μία ακόμη κυριότατη επισήμανση. Σειρά έγκυρων και επιστημονικά τεκμηριωμένων ερευνών στο διεθνή χώρο, αλλά και στον ελληνικό, αν και σε μικρότερη έκταση, ως προς το πλήθος των ερευνών, δηλώνει ότι τα Ολιγοθέσια Δημοτικά Σχολεία κάθε άλλο παρά "ατροφικά" μπορούν να χαρακτηριστούν. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερευνών αυτών καταλήγει στην εκτίμηση ότι οι επιδόσεις των μαθητών που φοιτούν στα σχολεία αυτά είναι ισάξιες με αυτές των συμμαθητών τους που φοιτούν σε Πολυθέσια σχολεία των αντίστοιχων περιοχών, ενώ από άποψης κοινωνικών και επικοινωνιακών κριτηρίων υπερέρχουν σαφώς έναντι των Πολυθεσίων. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι στις ΗΠΑ παρατηρείται αύξηση της λειτουργίας των Ολιγοθεσίων Δημοτικών Σχολείων,

προκειμένου να αντιμετωπιστούν φαινόμενα βίας και παραβατικής συμπεριφοράς.

Απ' την άλλη πάλι δεν πρέπει να μας αφήνουν αδιάφορους τα επιχειρήματα που προβάλλονται από τους εισηγητές του μέτρου της συγχώνευσης-κατάργησης.

Αναφέρονται στη παροχή ποιοτικότερης εκπαίδευσης σε μεγαλύτερα και περισσότερο οργανωμένα σχολεία. Με το κάθε μαθητή να παρακολουθεί αποκλειστικά τα μαθήματα της τάξης του. Με εκπαιδευτική κάλυψη από όλες τις ειδικότητες (μουσική-γυμναστική-ξένες γλώσσες-ολοήμερου). Με εξοπλισμένους χώρους (εργαστήρια - γυμναστήρια κλπ.). Γενικά με ίσες ευκαιρίες για μάθηση.

Καταληκτικά πρέπει και να αναφέρουμε ότι κάθε σχολείο που καταργείται οδηγεί στο άνοιγμα μιας κοινωνικής «πληγής». Άλλωστε η φράση του Ιούλιου Βερν ότι «κλείνοντας ένα σχολείο ανοίγει μια φυλακή», είτε χρησιμοποιείται κυριολεκτικά είτε μεταφορικά, είναι πάντοτε επίκαιρη.

Πώς μπορείτε να επικοινωνείτε μαζί μας

A) Τηλ. Συλλόγου	210 3844941
Γιώργος Ευαγγέλου	697 4740853
Κώστας Τσάκος	697 6095225
Παναγιώτης Χαϊδεμενάκης	694 4422051
Χάρης Κυριάκου	697 7483211
Τάκης Στυλιανού	697 4106824
Αλέκος Πατσή	693 6052008
Αθανασία Τσίχλα	697 6417700

B) Ο Σύλλογός μας για να καλύψει τις βασικές ανάγκες λειτουργίας του χρειάζεται την οικονομική σας στήριξη, μην ξεχνάτε ότι οι συνδρομές σας αποτελούν βασική πηγή εσόδων.

Αρ. λογ. ΕΘΝΙΚΗΣ 195/770247-71

Αρ. λογ. ΕΘΝΙΚΗΣ 195/770340-69

(για το Τέμπλο της «Σωτήρας»)